

υπουργείον αυτό, μ' ὅλας ὅσας ἐπέβλεπον διὰ τὴν συντάξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ παρατηρήσεις εἰρήναι, ὅτι τὰ μὲν πραγμα- τοποιηθέντα ἔσοδα τοῦ Κράτους ἐμελλον νὰ ᾖσι εἰσοσιν ἐξ ἡμῶν ἐκπομπῶν· τὰ δὲ ἔσοδα ἐνόμιζεν ὁ κ. Χρηστίδης, ὅτι δὲν ἔθελον ὑπερβῇ τὴν ποσότητα ταύτην ἐπομένως, ἐάν ἐπεί- σκουν ἡμεῖς, οἵτινες πρὶν ἀρχίσαι τὸ ἔτος συνταξάμεν τὸν προϋπολογισμὸν, ἐπταίσαν πολλὴν περισσότατον οἱ ἐλθόντες ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔτους ὑπουργοί, οἵτινες ἦσαν εἰς κατάστασιν οὐχὶ νὰ προβῶν, ἀλλὰ νὰ ἴδουν αὐτὰ τὰ πραγματά, καὶ οἵτινες ἐδεῖσσαν, ὅτι οἱ προϋπολογισμοὶ μας ἦσαν κατὰ πάντα ἀκριβεῖς. Ἀλλὰ δόναται νὰ μᾶς εἴπη τις, τί σὺς ὠρεῖς ἢ κρίσις τῶν μετὰ ταῦτα ὑπουργῶν, ἀπὸ τοῦ τελικοῦ ἀποτέ- λεσματος τῆς χρήσεως δὲν ἀπέβη εἰς ἰσοζύγιον, ἀλλὰ παρουσίαν ἑλλείμματος ἀρκούντος σημαντικόν;

ΤΙΝΕΣ. Δύο ἦσαν ἐκπομπῶν.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Εἶναι ἀληθές, κύριοι, αὐτὸ τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα παρουσιάζει, τὰ μὲν ἔσοδα κατὰ 900,000 ἀνω- τερὰν ἀπ' ὅσον ἡμεῖς τὰ ὑπελογίσσαμεν, τὰ δὲ ἔσοδα κατὰ τὸν ἐκπομπῶν ἐπταίσαν χιλιάδας ὀλιγώτατον, ὥστε ὑπὲρ ἦν ἐν ἑλλείμματος 2 600,000 δραχμῶν.

ΔΑΥΟΠΟΥΛΟΣ. Πιστώσεις δὲν ἐζήτησται;

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Συμπεριλαμβανόμεναι καὶ αὗται εἰς τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα. Ἀλλὰ καὶ δὲν δόναται τις νὰ κατηγορήσῃ δολίως τοὺς συντάξαντας; ἢ τοὺς ἐπιτεταγμένους τὸν προϋπο- λογισμὸν αὐτόν, ὅτι δὲν προέβλεψαν τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα. ἀπὸ λάθῃ ὑπ' ὅσων τὰ καθήκοντα τῶν πραγματοποιηθέντων ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Ἐπραγματοποιήσαν ἔσοδα, τὰ ὅποια ἀδι- νκτον ἦτο νὰ προβλεφθῶσιν· ἐν ταύταις δὲ καὶ ἔρεσμαι νὰ σὴ ἀναρίθμω 1) 400,000 ἔσοδα διὰ τοῦ προέργου κλ. Κρήτας, διὰ τὰ ὅποια οὐδεὶς, νομίζω, εἶχε τὴν ἀπαιτήσιν ἀπὸ ἡμῶν, συνταξιοῦντας τὸν προϋπολογισμὸν εἰς τὰ τέλη τοῦ 1865, νὰ τὰ προβλέψωμεν· 2) 300,000 δι' ὕλικόν τοῦ πολέμου, τὸ ὅποion διὰ τὴν ἰδίαν ἀνάγκην περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἐνέκρινεν ἡ Κυβέρνησις νὰ προκηρυχθῇ· 3) 300,000 διὰ δικαστικὰς ἀποζημιώσεις, τὰς ὅποιας ἡ Κυβέρνησις τοῦ 1867 θέλησε νὰ καταλογίσῃ εἰς ὅσον τῆς χρήσεως τοῦ 1866, ἐν τούτῳ ἔδω- νάτο νὰ καταλογισθῇ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ 1867. Βλέπετε λοιπὸν τὰ κονδύλια, τὰ ὅποια σὺς ἀναρίθμω, ἀναβαίνουσιν εἰς 1,000,000.

ΤΑΜΗΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. (ἠρώμενος).

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1866 περιεῖχε 300,000 διὰ δικαστικὰς ἀποζημιώσεις. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦ 1867 θέλησε νὰ πληρώσῃ περισσότερα, διότι αὐτὸ τὸ κονδύλιον εἶναι ἀνιζάντλητον.

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ (ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν). Ἀλλὰ δὲν γίνεται ὑπερβάσις τοῦ φηρισθέντος.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ἀλλ' ἀπὸ θέλησε νὰ πληρώσῃ ἄλλως 300,000 ἔδωκε νὰ τὰς σκεμίσω καὶ εἰς τὸν προϋπολο- γισμὸν τοῦ 1867. Ζητήσασα δὲ πιστώσιν ἐπὶ τῆς χρήσεως 1866 δὲν ἔπαρκεν, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς δὲν ἔπαροῦμεν νὰ κατα- γρηθώμεν ὡς μὴ ὑπολογίσαντες ἀκριβῶς τὴν δαπάνην τῶν ἀποζημιώσεων.

ΚΕΧΑΓΙΑΣ. Εἰς τὸ 1867 ἐπέρασαν 700,000.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Τὰ ἔσοδα, ὡς εἶπεν, ἀπέβησαν κατὰ 1, 700,000 ὀλιγώτερα ἀπ' ὅσα ἡμεῖς τὰ ὑπελογίσσαμεν. Ἀλλὰ 700, 000 πρέσχονται ἀπὸ τὸ γαργόσασον. Ὁ κ. Κομμανοδόπουλος εἶχεν ὑπολογίσαι τὰ ἐξ αὐτοῦ ἔσοδα εἰς 2,600,000, ἤλπιζε δὲ ὅτι διὰ τοῦ νέου νόμου, εἰς τοῦ ὅποιον τὴν ἐπιφύρσιν ἐπαμείναμεν ἡμεῖς, τὸ ἔσοδον τοῦτο ἐμελλε ν' ἀναβιβασθῇ, καὶ αὐτὴ ἦτο ἡ γυν- κὴ πεποιθήσις, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀναβιβάσαμεν αὐτὸ εἰς 3,000,000, ἀλλὰ κατὰ δεσποχίαν εἰσπράχθησαν 2,300,000·

καὶ ἐντεῦθεν προέκυψεν ἑλλείπτως 700,000 δραχμῶν· ἐκτὸς τούτου εἶχον λητμανήσῃ, ὅτι δὲ εὐθυσήματι ἀκόμη δι' ἐν- περίπου ἑκατομύριον, ἀλλ' ὁ ἐντιμὸς κ. πρόεδρος μοι τὸ ὑπεν- θέμισεν αὐτὴν τὴν στιγμήν· ἡ ὑπερβία τοῦ ὑπουργεῖου τῶν οἰκονομικῶν ἐνόμισεν ὅθον· ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ 1866 πάντα τὰ εἰσπραχθέντα κατὰ τὰ 1867 ἀπὸ ἐξωγογικῶν τέλους τῶν προϊόντων τῆς ἑπ' ἀνάσῃ, τῶν ἀνηδόντων εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ 1866 καὶ νὰ τὰ μετασέρῃ εἰς τὰ 1867· δὲν ἐπρίπε δὲ, νομίζω, νὰ διαφύγῃ τοῦτο τὴν μ. ἡμῶν τοῦ κ. Πρω- θιπουργοῦ, καθ' ὅσον αὐτὸ εἶναι τὸ πολυθρόλλον ἐκπομπῶ- ριον, δ' αὐτὸ ὅποιο· ὁ ἑθνοφύλαξ ἔπε χιλιάδας ὅτι τὸ ἐκλεψεν ὁ Κεχαγιᾶς ἀπὸ τοῦ Χρηστίδου (ἰλαρότης) διὰ ν' ἀποδείξῃ μὴ ἀκριβῆ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1866.

ΚΕΧΑΓΙΑΣ. Ἄλλο πιστωτικόν, κ. πρόεδρε. (ἰλαρότης).

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Λοιπὸν ἐξ ὧν σὺς εἶπον, κύριοι, βλέπετε εἰ ἡ ἐργασία, τὴν ὁποίαν ἡ Κυβέρνησις τοῦ 1866 ἐπαρου- σίασε, πόρῳ ἀπέχει τοῦ νὰ ᾖσι ταχυδακτυλουργικὴ ἡτο- ἔργασία σπουδαία, ἐργασία στυγνὴ εἰς τὴν ὁρὴν καὶ ἀκριβῆ ἐκτίμειν τῶν πραγμάτων, ἐρ' ὅσον δίδεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ προσεγγίσουν εἰς τὴν ἀλήθειαν· ἐπομένως ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἔκαμε μέγα σφάλμα νὰ ἐκτοξεύῃ τοιαῦτα ὅσον ἐναντίον 7 ὑπουργῶν. Συμβουλίαν τὸν κ. Ζωῆυν νὰ μὴ κάμῃ χρῆσιν τοιοῦτων ἐπιχειρημάτων διὰ νὰ δικαιολογῇ τὰς ἀτε- λείας τῶν ἰδίων ἐργῶν, ἢ εἰν θέλῃ νὰ ἐπικαλῆται πρὸς ὑπε- ρέτασιν τοῦ τὰς ἐλλείψεως καὶ τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, πρέπει νὰ προσέγῃ νὰ εὐρίσκη πραγματικὰς ἐλλείψεις· καὶ πραγματικὰ σφάλματα καὶ οὐχὶ νὰ κατατρέγῃ εἰς ἰδιωτικά καὶ φαντασιώδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Λέων.

ΛΕΩΝ. Εἰς, κύριοι, δὲν ἔχω παρὰ μίαν ἀπλὴν ἐπερώτη- σιν. Χαίρω, διότι ἔβλεπον πραγματικῶς εἰς τὸ σχετικὸν ση- μείον, διότι ἡ ἐρώτησις αὕτη σχετίζεται μὲ τὸν προϋπολογι- σμὸν τοῦ Κράτους. Ἐμπεριόρμενος ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἕκαστος μετέωρος ὅπου ἐκλήθη, πράγματι δὲν ἔθελον κάποιον οὐδένα λόγον περὶ τοῦ συνόλου τοῦ προϋπολογισμοῦ, εἰμὴ μόνον εἰς τὸ σχετι- κὸν μέρος, εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ὑπουργεῖου τῶν στρατιω- τικῶν· ἐκεῖ ἐλπίσω νὰ σὺς καταδείξω τὰς ἐλλείψεις, τὰ πλεον- ακτήματα, τὴν ὑπερβίαν τῆς στρατιωτικῆς οἰκονομίας, καὶ πιστεύω, ὅτι θὰ δυνήθω νὰ ἐκλύσω τὴν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ εὐ- νοίαν ὑμῶν. Καθόσον ἀφορᾷ τοὺς ἐπιλοίπους κλάδους, διότι ὁμο- λογῶ πράγματι τὴν ἀδυναμίαν μου, ὡς νέου ἀνθρώπου ἐλθόντος ἐσχάτως εἰς τὴν πολιτικὴν τύρβην, δὲν θὰ ἀναμειχθῶ εἰμὴ ὀ- λίγον εἰς τὰ τοῦ τῶν ἑσωτερικῶν, ἰδίως εἰς τὸ τεχνικὸν μέρος· καθόσον ἀφορᾷ τὸ τεχνικὸν μέρος εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκο- νομικῶν, ἐλαχιστον θέλω κάμει, κύριοι, διότι νὰ σὺς εἴπω τὴν ἀμαρτίαν μου φοβόμην τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Σωτηροπούλου, τοὺς τρίμω· ἀλλὰ μέροι τι τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργεῖου τῶν Οἰκονομικῶν μοι ἐπέβλεπει καθήκον ἱερὸν νὰ παρακαλέσω τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, εἰ δυνατόν, πρὶν τῆς συζητήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουρ- γεῖου τῶν Οἰκονομικῶν ἢ τοῦλάχιστον τοῦ καταλόγου τῶν συν- ταξίων, νὰ εὐχεσθῇ νὰ δώσῃ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Βουλῆς κα- τήλογον ἐμπαίνοντα ἀκριβῶς τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανά, τὰ λαμ- βάνοντα συντάξιν, τὸν ἀριθμὸν τῆς συντάξεως, καὶ τὸ μέσον δι' οὗ οὗτοι ἔλαβον. Δὲν ὠρμήθη, κύριοι, ἀπὸ αἰσθητικῆς χαί- ρεκακίας νὰ κάμω αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν· ὁ φιλότιμος γόνος τοῦ ἐνδόξου Ζαῖμα, ὡς λέγει ἡ ἐκθεσις, ἐν γένει παρητήθη τοῦ μι- κροῦ ἐπιδόματος, τὸ ὅποion ἐλάμβανεν ἡ οἰκογένεια· ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ὁρμηθεὶς εἶπον, νὰ ἴδωμεν ποῦ εὐρίσκειται ἡ δυσ- τυχία πατρὸς μας· καθ' ἑκάστην ἀκούμεν ὅτι γένοι καὶ ὄρφανά τῶν ἀνδρῶν τοῦ μεγίστου τῶν ἀγώνων ἀντιστρέφουσιν· νὰ ἴδω-

μεν λοιπόν, οἱ λαμβάνοντες συντάξεις ἐπαξίως τὰς λαμβάνουσι; Μὴ ἐπληροφόρηται ἐπὶ λυπηρότερον ἀντικείμενον ἑκατοντάδες δραχμῶν δίδονται, καὶ ἰσως πλείους καὶ παρ' αἷσαν δίδονται, καὶ ἡ γὰρ τοῦ μεγάλου Ὀδυσσεὺς συντάξιν εὐταλαστάτην λαμβάνει· ἡ ἀδελφὴ τοῦ διακκοῦ μόνον 6, δυστυχῆ, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Φλέσσα τοῦ ὀπλαρχηγοῦ, ἡ ἔχουσα καὶ υἱὸν ὀπλαρχηγόν. 24 μόνον δραχμῆς ἡ οἰκογένεια τοῦ Σαρρῆ τοῦ Ἀθηναίου οὐδ' ὀβολόν. Δὲν προχωρῶ, κύριοι, περισσύτερον, ἵνα μὴ ἀποδοῇ ἐγώ· ἴσως πρᾶσινον φῶλον δὲν ἐλαβόν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἔθνος. Δικαιοσύμεθα λοιπόν νὰ ἴδωμεν ποῖα οἱ λαμβάνοντες, πόσα λαμβάνουν, καὶ νὰ ἐλθωμεν εἰς ἐν μέτρον πρὸς τὴν ψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, διὰ νὰ θέσωμεν ἀπαντες συμφώνως τῶν Ἑλλήνων τὰ δικαιώματα εἰς ἴση μοῖραν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ποῖος ἔχει τὸν λόγον;

ΤΙΝΕΣ. Ὁ Κ. Χατζίσκος.

ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ. Ὅτι ἐπαθὲν κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν Β. λόγον, καθ' ἣν διακοπτόμεθα κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, παρακαλῶ νὰ μὴ τὸ ξαναπᾶθω, οὐδὲ τὸ δέχομαι. Συμφώνως λοιπόν μετὰ τὸν κανονισμὸν δὲν ἐπιτρέπω εἰς κανένα νὰ με διακόψῃ καὶ διὰ ν' ἀπορῶ τὰς προσωπικότητας λέγω, ὅτι ὅσα με διακόψῃ στερεῖται κοινοβουλευτικῆς ἀδικορροσύνης.

Ἐάν, κύριοι βουλευταί, αὐτὸ τὸ χαρτί, αὐτὸς ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους εἶχε φωνήν, ἤθελεν ἀναπαύσει μεγαλοφώνως· «δὲν ἀπνυδίστατε; ἔως ποῦ αὐτὴ ἡ τατριμένη τακτικὴ τῶν ἀμοιβαίων αἰτιάσεων, τῶν ἀντεγκλήσεων, τῶν διαπληκτισμῶν, οἵτινες πάντοτε ἀπέδωκαν πρὸς ἑλάνθην μου!» Καὶ μία μάλιστα τακτικὴ, ἣτις στηρίζεται εἰς λεληθαμένους ἀριθμούς, καὶ θεδαίως δὲν ἡμποροῦν παρὰ νὰ ἦναι λεληθαμένοι ἀριθμοί, ἐνόσω δὲν περιβάλλονται μετὰ τοὺς νομίμους τύπους, οἵτινες εἰσὶν αἱ μαθηματικαὶ ἀλήθειαι, εἶναι λεληθαμένη ἀνεντιφρόντως, ἤθελε σὰς προσθέσει ὁ προϋπολογισμὸς. ἐξωγνώθην, ναί, πέραν τῶν πραγματικῶν δυνάμεων τοῦ κράτους, πλὴν τίς ὁ αἴτιος; Σεῖς οἱ διαπληκτιζόμενοι, σεῖς οἱ πολιτευόμενοι, σεῖς μὲ ἐφέρατε εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. Εἶμαι τεκνον σας, ἤθελε σὰς προσθέσει, δὲν ἔπεσα ἐπὶ τὸν οὐρανόν, οὔτε ἐφύτρωσα ἀπὸ τὴν γῆν· εἶμαι ἔργον τῶν χειρῶν σας, καὶ, κύριοι, ὅσους τινὲς ἐμῶν με ἔχουν ὑπὸ τὴν μασχάλην των, οἱ ἄλλοι ἐπιτίπτουν νὰ με τσαλαπατήσουν, νὰ με ξεσχίσουν ὀρθρὸν, καὶ ὅταν καὶ αὐτοὶ με λάβουν ὑπὸ τὴν μασχάλην των, με περιποιούνται καὶ με θωπεύουν (εὖγε). Ἀλλὰ καὶ λοιπόν, κύριοι, ἐπιζητήσατε τὴν διόρθωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐφέρατε τὴν συζήτησιν, ἐκεῖ ὅπου σὰς ὑπέδειξεν ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐκεῖ γρίψατε τὴν προσοχήν σας. Αὐτὰ ἤθελε σὰς εἰπεῖ ὁ προϋπολογισμὸς, ἂν εἶχε ζῶν καὶ φωνήν.

Μὰς εἶπαν, κύριοι· ἀντεγρᾶφῃ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1870 ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1869. Παλαιὰ εἶδησις, αὐτὴ διὰ τὴν ἐπιτροπὴν ἡ ἐπιτροπὴ εἶχαν ἐτοιμάσει ὁλοκλήρους παραγράφους, πραγματευομένη αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸ ἐπραγματεύθη λίαν σπουδαίως· ἀλλὰ κατὰ τὰς τελευταίας ἀμέρας τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκτεθῶμεν καὶ εἰς τὸν ἐξῶ κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο παρελείφθησαν. Ἐάν ἀντεγρᾶφῃ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1870 ἀπὸ τὸν τοῦ 1869, δὲν ἀντεγρᾶφῃ καὶ ὁ τοῦ 1869 ἀπὸ τὸν τοῦ 1868, καὶ ὁ τοῦ 1868 ἀπὸ τὸν τοῦ 1867, ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τούτῃστιν καθ' ἣν ἐξωγνώθη τῶντι ὁ προϋπολογισμὸς; Ναί, ἐξωγνώσωμεν τὸν προϋπολογισμὸν τότε, μὰς παρατήρησαν, ἀλλ' εἴχομεν καὶ τὸ θάρρος νὰ ἐξωγνώσωμεν καὶ τοὺς φορολογικοὺς νόμους! Κύριοι, τί εὐκολώτερον τῆς μεθόδου ταύτης; Ἐγὼ ὅμως, πιστεύω, ὅτι ἡ σημερινὴ κυβέρνησις δὲν ἔπρεπε νὰ προβῇ εἰς τοιαῦτα τολμηρὰ μέτρα, ἔπρεπε νὰ βαδίσῃ μετὰ προσοχήν, μετὰ ἄγαν ἀργὴν καὶ μετὰ φρόνησιν. Ὁ δὲ κ. Σωτηρόπουλος μετὰ ἕνα

λίαν τρόπον διέλεξε τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐβίβην ὅλ' ἡ ἀκανθώδη ἀνθή τῆς συνήθους δημοτικότητος καὶ εἰρωνείας τοῦ. Τί σὰς εἶπε, κύριοι; Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπιπολαίως πῶς εἰήτασε τὸν προϋπολογισμόν; Ναί, κ. Σωτηρόπουλε, μετὰ μίαν διαφορὰν ὅμως, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐπεξεργάσθη τὸν προϋπολογισμὸν ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους, ὅχι ὑπὸ πλῆγας σκέψεις καὶ πνεύμα πολιτικόν, ἀλλ' ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ οἰκοκύρου, νὰ μὴ συγχωρῇ ἡ ἔκφρασις αὐτῆς, εἰργάσθη, τὸ ἐπαναλαμβάνω, σπουδαϊστάτα. Ἀλλὰ τί ἀκόμη συμβαίνει; ὁ κ. Σωτηρόπουλος ἐφάνη ἐξ ἐνόμειρος ἀδίκος, καὶ ὡς μοὶ συγχωρήθῃ νὰ τὸν εἶπω, καὶ ὡς πῶς ἀγάριστος διὰ τοὺς κόπους τῆς ἐπιτροπῆς· ἀδίκος μὲν, κύριοι, διότι τί ἐπραξεν; Ἀπεχώρισε ξηρὰ, ξηρὰ καὶ ἰσως ὀλίγον τολμηρῶς τὸ μικρὸν μέρος τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς, ὅπου ἐλάχιστοι πλὴν δικαίως ἔπαινοι ἐκφράζονται πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν, τμηματίσας οὕτω τὴν ἰδίαν αὐτῆς, ἣτις εἶναι ἀδιάσπαστος ἀπὸ τῆς πέμπτης παραγράφου τῆς ἐκθέσεως· εὐαρεστηθῆτε δὲ νὰ ἀκούσῃτε καὶ τὸ τμήμα, τὸ ὅποιον με εὐχαρίσθη μεμονωμένον ὁ κ. Σωτηρόπουλος, τὸ ἐξῆς,

«Ἡ ἐπιτροπὴ εἶδε μετὰ εὐχαρίστησιν τῆς τὰς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἐπενεχθείσας ἐλαττώσεις τῶν δαπανῶν. Συνιστᾷ δὲ στενῶς εἰς τὸν ὑπουργόν τῶν Στρατιωτικῶν ἵνα καὶ εἰς τὸ μέλλον προβῇ εἰς μεγαλειτέρας οἰκονομίας, ὑπαγορευομένης ἀπὸ τὰς οἰκονομικὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους, καὶ μεριμνήσῃ ὅπως ἐναρμόσῃσι πληρέστερον αἱ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ»

καὶ τὴν πέμπτην παράγραφον, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ ἐπιτροπὴ δὲν χωρίζει τὴν περὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἐκφράσιν τῆς, ἔχουσιν οὕτω·

«Μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἡ Ἐπιτροπὴ προβάσκει εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐν γένει τοῦ ὑπὸ συζήτησιν προϋπολογισμοῦ, δὲν ἐπὶ ἐγκειν ἐπ' αὐτοῦ ἐλαττώσεις δαπανῶν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν παροίθησιν αὐτῆς, ἀρρομένην ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε συμβαινόντων, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ καὶ αὐτὴ ἡ Βουλὴ, οἰκονομικῶς ἐλαττώσεις καὶ ἂν ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, δὲν θέλουσιν ἔχει αὐταὶ σπουδαίαν πρακτικὴν σημασίαν, οὐδὲ θέλουσιν ἐπαγάγει τὴν πραγματικὴν ἰσορροπίαν τῶν ἐξόδων πρὸς τὰ ἔσοδα, ἂν δὲν προσπαθῶμεν διὰ νόμων ὁργανικῶν καταλλήλων ν' ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἑμῶν κατάστασιν.»

καὶ κατόπιν, κρίνετε τὸν βαθμὸν τῆς πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ἀδικίας τοῦ κ. Σωτηρόπουλου.

Σχετίσκατε λοιπόν καὶ ὑμεῖς, κ. Σωτηρόπουλε, αὐτὴν τὴν παρατήρησιν τῆς ἐπιτροπῆς μετὰ τὴν ἰδιαίτην ἐκθεσὶν τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν καὶ θὰ ἴδῃτε, ὅτι ἠδικήσατε τὴν ἐπιτροπὴν.

Ἀρίτω, κύριοι, τὰς λαττομετείας καὶ ὡς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ὡς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ὑπουργεῖα νὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους τῶν οἱ κύριοι ὑπουργοὶ κατὰ τὰς ἰδικὰς συζητήσεις. Ἐρχομαι μόνον νὰ σὰς παρατηρήσω τὰ ἐξῆς· ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐμελέτησε τὸν προϋπολογισμὸν, καὶ πιστεύσατε, κύριοι, ὅτι ἐάν δὲν ὑπάρχῃ οἰκονομολογικὸς νοῦς εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ἐάν δὲν ὑπάρχῃ ἡ λεγομένη ἱκανότης τοῦ κ. Σωτηρόπουλου, ὑπάρχει ὅμως ὁρολογουμένης ἡ δέουσα προσπάθεια, ὁ ἀπαιτούμενος ζήλος, ἐκείνος ὅστις ὑπάρχει εἰς ὅλους τοὺς βουλευτάς. Ἐλαβε λοιπόν ὑπ' ὄψιν τὸν προϋπολογισμὸν, τὸν ἐξήτασε, κύριοι, κατὰ κεφάλαιον καὶ ἀθρὸν καὶ κατὰ παράγραφον. Τί δὲ εὐρήκατε καὶ ποῦ ἐστήριξε τὰς σκέψεις τῆς; Ἀκούσατε. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1870 ἀνέρχεται εἰς 34 ἑκατομμύρια· ἀλλ' ἀπὸ τὸν ἐπλησιάζομεν καὶ τὸν ἐμελέτησαμεν προσεκτικῶς εὐρήκαμεν, ὅτι ἂν δὲν ἦναι 14 ἑκατομμύρια δὲν ὑπερβαίνει θεδαίως τὰ 20 ἑκατομμύρια· διότι ἔχομεν ἐν κεφάλαιον ἀπὸ 10 ἑκατομμύρια

τις δημολογούμεναι κατέβαλε προσπάθειαι πρὸς περιορισμὸν τῶν ἐξόδων, ἀλλὰ καὶ αἰνέει ἀνάγκαι ἐπρεπε νὰ θεραπευθῶσιν.

Ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις ὅμως ἐν τῇ προσπάθειᾳ τῆς ταύτης ἐπιβλή-
μῃς νὰ ἐλαττώσῃ καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, αἱ τινες ἐπιβάρυνον τὸν τό-
πον, ἐπομένως ἀπερρίπτει τὰς τὸ ὅποιον μὲ ὅλον τὸ εἶδος, τὸ ὅ-
ποιον ἔχω πρὸς αὐτὸ τὸ μέγα σῶμα, τοῦ ὁποίου ἀπετέλουν μέρος,
χρεωστῶ νὰ δημολογήσῃ, ὅτι ἦτο· ἐν λάθος οἰκονομικόν. Ἠλάτ-
τωσε, κύριοι, τοὺς φόρους, καθ' ἣν ἐποχὴν εἶχον ἀνάγκην αὐξή-
σεως τῶν ἐσόδων, διότι τὰ ἐξόδα μας εἶχον αὐξήσει, ὡς εἶπον,
δὲν ἦτο δὲ δυνατόν νὰ εἰσπραχθῶσιν ὅλα τὰ ἐξόδα. Καὶ ἡ εἰς τότε
ἡλαττώμεν τοὺς φόρους. Κατ' ἐτυχήν μου καὶ πρὸς πλήρη
ἀνάπαυσιν τῆς συνειδήσεώς μου δὲν εἶμαι οὐδ' ὁ προτείνων τὴν
ἐλαττώσιν τῶν φόρων οὐδ' ὁ ἐπιψηφιστὴς αὐτῆν, μολοντοί μοι
μένει λυπηρὰ τὴν ἀνάμνησιν, ὅτι μὲ ἐσύριζε τότε τὸ ἀρεσκή-
ριον. Οἱ ἀγαθοὶ συμπολίται μου ἤγινον περὶ τίνος ἐπρόκειτο
καὶ τί ἐκαμνον! Ἐν τούτοις ἀπαδοκίμασθον, διότι ἔμην κατὰ
τῆς ἐλαττώσεως τῶν φόρων. Οἱ φόροι λοιπὸν ἡλαττώθησαν, αἱ
ἀνάγκαι εἶχον αὐξήσει, καὶ ἀγωνία ἐπῆλθεν εἰς τοὺς διαχειρι-
ζομένους τότε τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους. Τὴν ἀγωνίαν αὐτὴν
ὑποβλήθησαν πάντες, καὶ αὐτὸς ὁ κύριος Κομμουνοῦρος, ὅστις
ἦλθε νὰ κυβερνήσῃ μετὰ τὴν ἐθνικὴν συλλέγουσιν ἐπίσθην ὅτι δὲν
ἠδύνατο νὰ κυβερνήσῃ ἀνευ αὐξήσεως φόρων. Ὁ προϋπολογισμὸς
δὲν παρείχον ἀρκούντα ἐξόδα, συνομολόγησις δανείων δὲν ἦτο
παντάπασις ἐφικτὴ, δὲν ἔμενε λοιπὸν εἰμὴ μόνη ἡ αὐξήσις τῶν
φόρων· ἀλλὰ πῶς νὰ προσάγῃ αὐτὴν, ἐνῶ προέβλεπεν ὅτι ὁ
λαὸς ἤθελε δυσφορήσῃ; Ὁ κ. Κομμουνοῦρος, εἶναι εὐφροσύ-
νης, ἐξέφρεν ἐν μέτρον, τὸ ὅποιον ὁ κ. Σωτηρόπουλος πρὸ μικροῦ
σὰς ἀνέλυσε μὲ ὅλην τὴν εὐκρίνειαν· σὰς εἶπεν ὅτι ἐσκέρθησαν
τότε καὶ ἐπρότειναν τὸν νόμον περὶ σχηματισμοῦ πόρων ὁδοποι-
ίας. Ποῖον σκοπὸν εἶχεν ὁ νόμος αὐτός; Αἱ αὐτοῦ τοῦ νόμου ἐπι-
βάλλοντο μὲν νέοι φόροι διδέν πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ταμείου τῆς
ὁδοποιίας, ἀλλ' ἡ ἐπιβολὴ αὐτῶν εἶχε κύριον ἀποτέλεσμα τὴν ἀπκλ-
λαγὴν τῶν ἐξόδων τοῦ κράτους ἀπὸ τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἐπλήρουν
εἰς τὴν ἀτμοπλοικὴν ἐταιρίαν, καὶ ἀπὸ τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἐδα-
πανώοντο ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου πρὸς συντήρησιν ὁδῶν. Λοιπὸν
δὲ αὐτοῦ τοῦ τρόπου εἶχε κατορθώσει νὰ ἐξέσθῃ μίαν παραμυ-
θίαν, μίαν ἀνακούφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Δυστυχῶς δὲν ἤ-
μην μέλος τῆς Βουλῆς ἐκείνης, ἥτις ὅμως δὲν ἐψήφισε τὸν νόμον
ἐκείνον· ἐπῆλθεν ἀλλεπάλληλοι μεταβολαί, τὰ πράγματα ἔμε-
νον ὡς εἶχον, τὰ δὲ ἐλλείμματα ἐκαλύπτοντο διὰ δανείων μέ-
χρι τοῦ 1867. Τότε ἐπαρουσιάσθη ἡ ὑπόθεσις τῆς Κρήτης, ἡ
ὁποία ἐπλάσε νέας ἀνάγκας, προήγαγε νέας αὐξήσεις ἐσόδων,
καὶ κατέστησεν εἰς τὰ ὅμματα τοῦ κοινοῦ καὶ πῶς δικαιολογη-
μένη τὴν αὐξήσιν τῶν φόρων. Ἀλλὰ, κύριοι, καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις
τῆς Κρήτης δὲν ἐπαρουσιάζετο, ἦτον οὐχ ἥττον ἐπιβεβλημένη, ἦτον
ἀναπόφευκτος, κύριοι, ἡ ἀνάγκη τῶν νέων φόρων. Ἡ ὑπόθεσις
τῆς Κρήτης συνετέλεσε νὰ καταστήσῃ ἥττον ἀντιδημοτικὴν τὴν
ζήτησιν τῆς αὐξήσεως τῶν φόρων, ἀρελήθησαν ἀπὸ τὴν εὐκαι-
ρίαν, ἐπρότεινον αὐτὴν καὶ οἱ φόροι κῶλύθησαν. Τὰς κρίσεις ταύ-
τας, κύριοι, κρίσεις ἱστορικές, ἐκφέρω ὡς ἰδιώτης, ὡς ἄτομον,
ἐπομένως αἱ ἰδέαι μου δὲν ἐπηρεάζονται ποσῶς ἀπὸ τὰς τῶν
συναδέλφων μεταξύ τῶν ὁποίων ἐνδέχεται τινες νὰ μὴ ἐπιδο-
κιμάζωσιν τὴν αὐξήσιν τῶν φόρων. Ὡς ἄτομον λοιπὸν εἶχον τὴν
πεποίθησιν, ὅτι ἦτον ἀνάγκη ν' αὐξηθῶσιν οἱ φόροι καὶ πρὸ τῆς
ἐπαναστάσεως τῆς Κρήτης καὶ πρὶν ἢ προσάγῃ τοὺς περὶ ταύ-
της νόμους τὸ ὑπουργεῖον τοῦ κυρίου Κομμουνοῦρου ἀπὸ τοῦ
1865, ὅτε ἤμην σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας, ὅτε ἐστάλη ἐκεί-
τὸ νόμοσχέδιον περὶ σχηματισμοῦ πόρων ὁδοποιίας, ἐξέφρα ἐκεί-
τὸ φρόνημα τοῦτο. Ὅταν λοιπὸν ἦλθομεν εἰς τὴν κυβερνήσιν
κατὰ τὴν 25 Ἰανουαρίου 1869, δὲν εὗρομεν περιστάματα, αἱ
οἰκονομικαὶ ἀνωμαλίαι ὑπῆρχον. Λοιπὸν πῶς ἠθέλομεν καλύψαι

τὰς ἀνάγκας τῶν ἀγόνων μηνῶν; πῶς ἠθέλομεν καλύψαι τὰς
ἐκτάτους ἀνάγκας, τὰς ὁποίας διὰ συμφωνῶν καὶ παραγγε-
λιῶν αἱ προϊάτοχοι κυβερνήσεις μᾶς ἐκλεροδότησαν; Πῶς ἄλ-
λως ἢ διὰ δανείων; Καὶ τότε διὰ τί μᾶς ἐγκαλεῖτε ὡς σπα-
ταλούς; Φυσικώτατον ἦτον νὰ μὴ μᾶς ἐπῆλθαι τὰ ἐξόδα
τοῦ Κράτους.

Ἀλλ' ἔρχεται τώρα ἡ δευτέρα αἰτίασις τοῦ κυρίου Σωτηρο-
πούλου. Σὰς εἶπεν ὁ κ. Σωτηρόπουλος, «κύριοι, ὅταν ἦλθετε εἰ-
ρετε αὐτὴν τὴν κατὰστασιν, ἀλλὰ τί εἰσπραχάτε; τὸς ἐκ-
τομύρια. Τί ἐπῆρατε ἀπὸ δανείων; τὸς τὸ δὶον 37,000,000.
Λοιπὸν διατί δὲν ἐπαυρώσατε ἀπὸ αὐτὰ, τὰ δώδεκα ἑκατομμύ-
ρια τῶν τραπέζων, ὅτε ἤθελον σὰς μείνει 25,000,000, διὰ τῶν
ὁποίων ἐδύνασθε νὰ ζήσατε; Τὴν αἰτίαν αὐτὴν θέλω ἀποκρού-
σει καὶ θέλω σὰς ἀποδείξει ὡσαύτως, ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν
δύσιν.

ΛΟΜΒΑΡΙΟΣ. Παρακαλῶ τὸ προεδρεῖον νὰ τυπώσῃ αὐτὴν
τὴν σημείωσιν τοῦ κ. ὑπουργοῦ.

ΤΙΝΕΣ. Ὅχι· αἱ πᾶρον ἀντίγραφον ὅσοι θέλουν.

Θ. ΔΗΑΓΓΙΑΝΝΗΣ (ὑπουργ. ἐσωτερικῶν). Ὅταν ἐκλήθημεν εἰς
τὴν κυβερνήσιν τοῦ κράτους τὴν 25 Ἰανουαρίου, εὗρομεν ἀπὸ
τῆς ἡμέρας ἐκείνης μέχρι τέλους Φεβρουαρίου ἐκκερμαίς καὶ
ἀναπορεύτους τὰς ἐξῆς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἐπρεπε νὰ
πληρώσωμεν. Ὁρῶντο εἰς τοὺς πρόσφυγας Κρήτας περιθάλ-
ψαις πρὸ τῆς 25 Ἰανουαρίου ὅτε ἐκλήθημεν εἰς τὴν κυβερνήσιν
300,000 δραχμῶν εἰς ἑκτακτα μέτρα δημοσίας ἀσφαλείας,
ἐπίσης ἀπαιτητὰ, 650,000 δραχ. εἰς τὴν ἀτμοπλοικὴν ἐται-
ρίαν, ὁμοίως ἀπαιτητὰ καὶ πληρωτέα, 500,000 δραχμῶν· εἰς
τὴν προτελευταίαν δόσιν τῆς ὀλγας ἀπαιτητὰ δραχ. 350,000.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αὐτὰ μᾶς τὰ ἀεγνώστα, δὲν εἶναι οὕτως;

Θ. ΔΗΑΓΓΙΑΝΝΗΣ (ὑπουργ. ἐσωτερ.). Δὲν ἔχετε δίκαιον, καὶ
σὰς κάμνω τὴν ἐξήγησιν. Ὁ κύριος Κομμουνοῦρος καὶ ὁ κ.
Σωτηρόπουλος μᾶς εἶπον· «κύριοι, εἰσπραχάτε ἐκ δανείων
15,000,000, εἰσπραχάτε ἐκ τῶν ἐσόδων 22 ἑκατομμύρια, γί-
νονται 37 ἑκατομμύρια. Διατί δὲν ἐπληρώσατε τὰ 12 ἑκατομ-
μύρια τὸ χρέος τῶν Τραπεζῶν τῆς Ἰονικῆς καὶ τῆς Ἑθικῆς,
διὰ ν' ἀφαιρέσκατε τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, καὶ νὰ ἀρ-
κισθῆτε εἰς τὰ ὑπόλοιπα τὰ 25 ἑκατομμύρια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐδύ-
νασθε νὰ διακρίνατε τὸ Κράτος; καὶ ἐὰν ἐκάμνατε αὐτὸ ἡξιό-
ρετε τί ἔλαμνα ἠθέλατε ἔχει, εἶπεν ὁ κύριος Κομμουνοῦρος;
400,000 δραχμῶν.» Τοῦτο δὲν ἦτο δυνατόν, καὶ διὰ νὰ ἀπο-
δείξω ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν πρέπει νὰ σὰς ἀναφέρω πῶς πλη-
ρώμας ἐκάμαμεν ἀπὸ 25 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Φεβρουαρίου,
τὰς ὁποίας δὲν ἐδυνάμειθα ν' ἀποφύγωμεν· ὅθεν ἐκ τῶν πληρω-
μῶν ὅπως ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου μου προκένερα ἐπαναλαμβάνω
ἐκείνας, ὅσας ἐκάμαμεν ἀπὸ τῆς 25 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους
Φεβρουαρίου.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Ὡς καταπειγούσας;

ΔΗΑΓΓΙΑΝΝΗΣ (ὑπουργ. ἐσωτερικῶν). Μάλιστα, ὡς κατα-
πειγούσας, ὡς ἀναπορεύτους, ὡς ἀπαιτητάς. — Λοιπὸν ἐδα-
πανήκαμεν 300,000 δραχ. περιθάλψαις εἰς πρόσφυγας Κρήτας,
αἱ ὁποῖαι εἶχον γίναται πρὸ τῆς 25 Ἰανουαρίου, καὶ αἱ ὁποῖαι ἐ-
πρεπε νὰ πληρωθῶσιν 650,000 δραχ. ἑκτακτα μέτρα δημο-
σίας ἀσφαλείας πληρωτέας 500,000 εἰς τὴν ἀτμοπλοικὴν
ἐταιρίαν 350,000 δραχ. εἰς τὴν προτελευταίαν δόσιν τῆς ὀλ-
γας ἀπαιτητάς 500,000 εἰς παραγγελίας τοῦ ὑπουργείου τῶν
στρατιωτικῶν, ἐμπροσθέντως πληρωτέας 187,000 τὴν πρώτην
δόσιν τῆς συμβάσεως, τὴν ὁποίαν ἡ κυβερνήσις τοῦ κ. Κομ-
μουνοῦρου εἶχε ὑποβάλει εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ ἡ Βουλὴ ἐπιψή-
φισεν καὶ ἐγένετο νόμος, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπεχρεώθημεν
νὰ πληρώσωμεν 374,000 δραχ. εἰς τὴν ὀθωμανικὴν πρεσβεῖαν
διὰ τὰ χωρία τῶν ὀθῶν ἡ πρώτη δόσις εἶναι 187,000.

ΚΑΡΑΛΙΑΝΟΣ. Ἐπειδὴ εὐρισκόμεθα εἰσεῖν εἰς τὸ σημεῖον τῶν ἐπειρωτάσεων προσθέτω τὰ ἑξῆς. Πρὸ τινων ἡμερῶν ἔλαμα ἐπιρώτησιν πρὸς τὸν κύριον ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν περὶ τοῦ ναυτιλιακοῦ τμήματος ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ περὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἐκεῖ λιμεναρχοῦ. ὁ κύριος ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν εἶχε τὴν καλὸν νῦν νὰ μοὶ εἴπῃ, ὅτι περὶ τούτου ἐγγράψα καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ὑποῖαν ἀπάντησιν ἔλαβε.

Θ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ (ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν). Ἐπὶ μὲν τῶν ἀπορώσεων τὸ ναυτικὸν τμήμα, τὸ παρὰ τῇ προεδρίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐξήγησα πληροφορίας, ὡς ἐβελίσματα τὸν κ. βουλευτὴν τῆς Παραταξίδος, τὰς ὁποίας εἰσέει δὲ ἔλαβον Παρακαλῶ αὐτὸν νὰ μὴ παραξενισθῇ διὰ τὴν ἐβελίσαν αἱ πληροφορίες αὐταί· διότι ἐν Κωνσταντινουπόλει πολλοὶ εἶχον ἀσφαλῆς κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Περὶ δὲ τοῦ διορισμοῦ τοῦ λιμεναρχοῦ, οὐδὲν ἔχω νὰ τοῦ εἴπω, διότι ἐξακολουθεῖ φροτίτων περὶ τῆς ἀνευρέσεως τοῦ καταλληλοτέρου προσώπου.

ΚΑΡΑΛΙΑΝΟΣ. Κύριοι, ἐπειδὴ γνωρίζετε πόσο παρὰ τὴν νουτιλίαν μας, ἀνέκων καὶ ἐγὼ εἰς ναυτικὴν πόλιν, ἀναγκάζομαι νὰ ἐπαναλάβω τὸν λόγον καὶ πιστεύω, ὅτι, ὅταν ὁμιλήσῃτε περὶ ναυτικῶν, ὅταν ὑπερασπίζεσθε πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ αὐτὴν, δὲ θέλει ἀκούσῃ ἐκ νῆα, ὅτι ταῦτα λέγονται εἰς τοὺς δρόμους, ἀνάγκη νὰ λέγονται ἐν-ὅς τοῦ κοινοβουλίου, ὅθεν δύνανται νὰ πηγᾷσι πᾶσα θεράπευσι, ἡ ὁποία δὲν κατορθοῦται ἀπὸ τὴν κυβερνητικὴν διοίκησιν.

Ἐνθιμίστε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἀνέκων, ὅτι ναυτιλιακὸν τμήμα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν θέσει ὁρισμένη. Γαλατὰ ἐν ὁσῇ ἀπὸ τὸ 1858 δυνάμει νόμου ἐπὶ τούτῳ ψηφισθέντος καὶ ὅτι τὸ 1866 τὸ τμήμα τοῦτο μετεφέρθη εἰς Πέρα· τοῦτο δὲν εἶναι ἀδιάφορον διὰ τοὺς ναυτιλλομένους. Οὗτοι δοκιμάζουν πολλὰς ζημίας καὶ ἡ μεταθεσις αὐτὴ δίδει χάραν εἰς πολλὰς αἰσχροκερδεῖας, αἱ ὁποῖαι ἐπιβαρύνουν τὸ πτωχὸν θαλάνττον τῶν ναυτιλλομένων.

Ἰσως ἤθελον ἀδιαφορήσαι, ἂν δὲν ἐγνώριζον τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους μετεφέρθη τὸ ναυτικὸν αὐτὸ τμήμα ἀπὸ Γαλατὰ εἰς Πέρα, καὶ τοὺς ὁποίους ἡ ἑλληνικὴ προεδρία τοῖς ἀνέφερε, ἂν δὲν ἐπρόκειτο σήμερον περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, καὶ ἐπειδὴ κατόπιν δύναται νὰ παρουσιασθῇ τὸ κώλυμα τοῦτο, διὰ τοῦτο εἶχον τὸ θάρρος καὶ σήμερον νὰ ἐπαναλάβω τὸν λόγον καὶ νὰ ζητήσω συγχρόνως παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ἵσως ἐβελίσθη, τὴν ἀπάντησιν. Μάλιστα ὁμολογῶ, ὅτι ἐγὼ ἔκτοτε ἄμα μοὶ ἐδόθη ἡ πληροφορία ἐκείνη παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ἐφρόντισα νὰ γράψω εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἐβελίσθη σήμερον ἔμαθα τὰ ἀληθῆ αἰτία τῆς μεταφορᾶς τοῦ τμήματος αὐτοῦ ἀπὸ Γαλατὰ εἰς Πέρα.

Εἶναι περιττὸν νὰ ζητήσω σήμερον ν' ἀναπτύξω ὅλας τὰς ζημίας, αἱ ὁποῖαι συμβαίνουσιν εἰς τοὺς ναυτιλλομένους ἀπὸ τὴν μεταφορὰν· μὴ τὸ θεωρήσῃτε μικρὴν, εἶναι ἡ μεγαλύτερη αἰτία, διὰ τὴν ὁποῖαν παρπαύονται οἱ ναυτιλλόμενοι, διότι καθὼς εἶπον καὶ προχθὲς, μεγάλα δυστυχήματα δύνανται νὰ συμβῶσι ἀπὸ μίαν στιγμὴν εἰς ἄλλην· εἶναι τοιαύτη ἡ διαφορὰ τῶν θέσεων, ὥστε εἶναι δυνατόν εἰς πλοίαρχος ἐντός μιᾶς ὥρας νὰ κερδίῃ ἐν ταξείδιον ἢ νὰ τὸ χάσῃ.

Δύο λόγοι, κύριοι, παρουσιάζονται, εἰτινὲς ἐπροκάλεσαν τὴν μεταθεσιν τοῦ ναυτιλιακοῦ τμήματος ἀπὸ Γαλατὰ εἰς Πέρα. ὁ ἑστὸς λόγος, τοὺς ὁποίους μαθάνω ἀπὸ ἐπιστολῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁποίους ἐγνώριζον ἐνταῦθεν· οἱ λόγοι εἰσὶν οὗτοι· ὁ ἄλλοτε πρέσβυς κ. Πέτρος Δελγιάννης ἀνέφερεν, ὅτι τὸ ναυτικὸν τμήμα ἔπρεπε νὰ μεταφερθῇ εἰς Πέρα· οὐχὶ δὲ ἕτερον λόγον παρὰ, διότι ὡκοномиετο τὸ ἐνοίκιον τοῦ καταστήματος τοῦ ἐν Γαλατὰ, τὸ ὁποῖον ἀνέβαινεν εἰς 5,000 δραχμὰς κατ' ἔτος. Τηρόντι μεγάλη καταστροφὴ τοῦ δημοσίου

διὰ τὴν ναυτιλίαν 5,000 δραχμῶν ἔξοδον, ὅπερ ἐρχεται νὰ οἰκονομηθῇ, καὶ νὰ καταστραφῇ τὰ συμφέροντα 2 καὶ 3 χιλιάδων πλοίων, διερχομένων τετράκις τοῦ ἔτους ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ τοῦ λόγου εἶναι ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχουν οἱ σπυτιτόρες, εἶναι περιττὸν νὰ ὑπάρχῃ τὸ τμήμα εἰς Γαλατὰ, καὶ νὰ γίνεσθαι κατὰ συνέπειαν ἡ εὐκολία εἰς τοὺς πλοίαρχους· χωρὶς νὰ συλλογισθῇ ὁ πρέσβυς ἐκεῖνος, ὅτι δὲν ἦτο ἡ ναυτὸς λιμενικὴ ὑπερσία νὰ ὑπάρχῃ ἀκριβὴς, ἡ δὲ εὐχὴ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν λιμενικὴν ὑπερσίαν, ἔπρεπε νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰς ἐπαύσεις, τὰς ὁποίας προφανῶς φέρει, διότι ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην ὁ πλοίαρχος μὲ τὸ πλοῖον νὰ μεταβῇ εἰς Πέρα, καὶ ὅτε ἡ κῆρυξ τὰ ἀπὸ ματέρᾶς τοῦ ἄλλου καὶ αὐτὸ ἐν γίνεσθαι ἐν τάξει, ὅπως ἡ ἀστυνομικὴ λιμενικὴ τάξις ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ διδόνται εἰς σπυτιτόρους, εἰτινὲς μεταβαίνουσιν εἰς Πέρα καὶ κατὰ συνέπειαν κἀννοῦσι τὰ ἀποδεκτικὰ ἐγγράφα. Ἀλλὰ μήπως τοῦτο ἐν γένει ἐλάβην εἰς τὰ πλοῖα; μήπως δὲν ἐοδεύεται ἡ ὥρα, δὲν παύεται ὁ καιρὸς καὶ δὲν δύνανται ν' ἀχωρήσων μὲ τὸν ἐνοικίον καιρὸν καὶ ὅσοι εἶναι ναυτικοὶ γνωρίζουν ὅτι ἀπὸ μίαν ὥραν εἰς ἄλλην μεταβάλλεται ὁ καιρὸς, ὥστε ἐνίοτε ἀχωρίζονται νὰ μένωσιν εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἐπὶ ἕνα περὶ τοῦ μηνός. Αὐτοὶ εἶναι λοιπὸν οἱ λόγοι, κ. ὑπουργὲ τῶν ἐξωτερικῶν, καὶ πιστεύω· ὅτι ἄλλοι λόγοι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐγγράφα τοῦ ὑπουργίου τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ἐν τοῖς ἐπιστάλοις ἐγγράφοις θέλει εὖρε αὐτοὺς καὶ μόνους τοὺς δύο λόγους· τότε εἰς παρακαλῶ, κ. ὑπουργὲ, μὴ ἀναβάλλετε ἐπὶ πλέον ἀλλ' ἐπαναφέρειτε τὸ τμήμα αὐτὸ ἐκεῖ, ὅπου καὶ πρὶν ἦτο· μὴ ἀναβάλλετε ἐπὶ πλέον, διότι παραβιάζεται καὶ νόμος βετὸς· τοῦτο εἶχον νὰ εἴπω περὶ τοῦ ναυτιλιακοῦ τμήματος. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸν διορισμὸν τοῦ λιμεναρχοῦ εἶναι πρᾶγμα σαφὲς νὰ ἐμβάλῃ τις εἰς ἐξετάσεις κυβερνητικὰς, ἀλλ' ἐπειδὴ μὲς ἐνδιαφέρει πολὺ ἡ ὑπαρξὶς τοῦ λιμεναρχείου ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ οὐχὶ ἡ ὑπαρξὶς ἀντιπροσωπίων, ὁποῖοι εἶναι σήμερον καὶ διευθύνουν τὰ λιμεναρχεῖα, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε εἶδον θάλασσαν, καὶ οἱ ὁποῖοι τίποτε δὲν δύνανται νὰ κάμουν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ναυτιλίας, ἐπειδὴ μὲς εἶναι πολὺ ἀναγκαῖος ὁ λιμεναρχὴς, ἐπειδὴ παρῆλθεν ἀρκετὸν διάστημα κατὰ τὰς φιλικὰς σχέσεις καὶ δὲν διορίσθη λιμεναρχὴς, ἐξήγησα πληροφορίας καὶ ἰδοὺ τί μαθάνω, κ. ὑπουργὲ τῶν ἐξωτερικῶν. Ἐγινε πράγματι φροντίς περὶ διορισμοῦ λιμεναρχοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλ' ὡς μνηστῆρες παροῦς σθησαν πολλοὶ, ὡς μαθάνω. Ἐβέλυσε ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν νὰ σταλῇ κατάλογος διαφόρων προσώπων εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Προεδρίαν, ἡ Προεδρία ἐτύσθησε ἐν προσώπων· τὸ πρόσωπον αὐτὸ ἀπέρεσεν εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν, καὶ καθὰ μαθάνω, ἐγινε πρότασις διορισμοῦ ἄλλου προσώπου, ἀλλὰ φαίνεται πάλιν τὸ πρόσωπον τοῦτο ἀπέρρεσεν εἰς ἄλλον ἰσχυρὸν θέλοντα νὰ διορίσῃ συγγενὴ του, καὶ ἐβέλυσε ὅτι τὸ ζήτημα μένει ἐκκερμῆς, ὥστε τὸ ἀτομικὸν συμφέρον θυσιάζει τὰ συμφέροντα μίαν κοινωνίαν τοῦ Κράτους· ὅτι δὲ τὰ λεγόμενα πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπόστασιν ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ ἕνα ἄλλο ἐγγράφον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν πρὸς τὸν Πρέσβυν, τὸ ὁποῖον γράφει κατὰ τὴν 27 Αὐγούστου καὶ δεκτικὸν τὴν Πρέσβυν ὅτι ὁ λιμεναρχὴς διορίζεται καὶ ἐρχεται, καὶ οὕτω πρὸ ἐνός μηνὸς μένει ἐκκερμῆς αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις τοῦ λιμεναρχοῦ. Ἄν λοιπὸν ἔχωνται ταῦτα ἀληθείας, πιστεύω ὅτι ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὁ ὁποῖος παρὰ πολὺ εὐλαβηταί τὸ δίκαιον, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἔχω ἀπεριόριστον ὑπόληψιν, ἐξαλείφων ὅλα τὰ προσκόμματα θὰ προκαλέσῃ ὅσον τάχιστα τὸν διορισμὸν τοῦ λιμεναρχοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀναγκαῖος καὶ δὲν δύναται ν' ἀντιπροσωπευθῇ ἀπὸ γράφον τοῦ ἐμπορικοῦ γραφείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῦ σιναγῶ

δασονόμους. Τὸ δασονομεῖον τῆς Ἀγίας Ἄννης γνωρίζετε, ὅσοι τυχὸν ἐπισκέφθητε τὴν Εὐδοίαν, εἶναι τὸ σπουδαιότερον ὅλων τῶν δασονομείων τοῦ Κράτους, διὰ τὰ ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια δάση, καὶ διότι ἐκεῖ γίνεται σπουδαία ἐξέλιξις καὶ κατὰ στροφὰς δὲ συμβαίνει καὶ ἕκαστος τῶν πυρκαϊῶν. Καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν συνήθως διὰ τὴν σπουδαιότητα τοῦ δάσους ἐκείνου, ἐπιτέλλετο καὶ ἔμεινε διαρκῶς εἰς τὸ δασονομεῖον αὐτὸ εἰς ἐπιθεωρητὴν. Π. ὅς δὲ ἡ ἔκτασις τοῦ δάσους εἶναι ἀπέραντος, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου εἶναι ἔκτασις τοῦ δάσους εἶναι ἔκτασις 16 ἕως 18 ὥρων σχεδὸν, περὶ ὅριον ἀπὸ θαλάσσης, εἰς πολλὰ μέρη γίνονται ἐξελίξεις καὶ στροφώσεις σπουδαίαι. Ἐθεώρησα λοιπὸν ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ εἰς δασονομίαν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προλάβῃ τὰ κακὰ καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν ὑπηρεσίαν, νὰ προσθέσω ἕτερον ἀντὶ νὰ ὑπάρχῃ τοιοῦτος εἰς τὸ δασονομεῖον Κύμης, ὅπου δὲν παρουσιάζετο σπουδαία ἀνάγκη οὕτω δὲ ὑπάρχου. Δύο δασονόμοι· ὅτι δὲ ἔπαρκεν ὁποῦντις, μαρτυρεῖ τὸ ἐξῆς, ὅτι ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τῶν δύο δασονόμων, δὲν ἐκῆν οὔτε ἓνα δένδρον εἶναι πρωτοφανές, κύριοι δὲν ἔλαβον χωρὶν οὐδὲν πυρκαϊῶν ἐνδεχόμενον τοῦτο νὰ ᾖ καὶ σήμπτως. Δὲν ἔκαμα καμμίαν ὑπερβάσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 35 δασονόμων· 35 διαγράφει ὁ προϋπολογισμός, 35 διατήρησα, οὕτως εἶπα δὲ, ὅτι ἔκαμα καὶ οικονομίαν, διότι δὲν τοὺς διώρισα διὰ μίαν, ἀλλ' ἐρ' ὅσον ἐβλεπον τὴν ἀνάγκην. Δὲν εἶμι νὰ εἶπω τίποτε περισσώτερον.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ ἐπιστήκατε δασονομεῖον εἰς τὴν Χαλκίδα;

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ. (ὑπογράφος Οἰκονομικῶν) ἔντος τοῦ νόμου.

ΣΑΡΑΒΑΣ (ὑπογράφος Ἐκκλησιαστικῶν). Ὁ ἐντιμὸς κ. Πολυλάς, ἐξήγησε νὰ πληροφορήσῃ τὸ ὑπουργεῖον τὴν Βουλὴν, ἂν τὰ δύο ἐκπαιδευτήρια τὰ ὑπάρχοντα ἐν Κερκύρᾳ ἐνσταθῇ τῇ ἀδείᾳ τῆς κυβερνήσεως, ἂν ᾖ αὐτὴ ἀληθὴς, ὅτι ἐν τοῖς ἐκπαιδευτήρισις τοῦτοις ἐνεργεῖται προσηλυτισμός, καὶ τρίτον νὰ καταθέσῃ ὅλα τὰ ἔγγραφα. Ἰδοὺ ὅποιος πληροφορία ἐρχομαι νὰ δώσω εἰς τὴν Βουλὴν σχετικῶς μὲ τὴν ἐπερώτησιν τοῦ κ. Πολυλά. Ἐν Κερκύρᾳ ὑπάρχοντα τῶν δύο ἐκπαιδευτήρια τῶν καθολικῶν, τὸ μὲν διατηρούμενον ἀπὸ τὰς ἀδελφὰς τοῦ ἐλέους καὶ συστήθην τὸ 1858, εἶναι παρθενγωγεῖον· τὸ ἕτερον συστήθην τὸ 1865 καὶ κατόπιν διακρίθην εἰς δύο τμήματα, διότι προστέθη καὶ προκαταρκτικόν, εἶναι σχολεῖον ἀρρένων. Τὸ παρθενγωγεῖον ἐνσταθῇ τῇ ἀδείᾳ τῆς Γερουσίας ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐπιτελέσεως, τὴν ὁποίαν ἡ τότε Κυβέρνησις δυνάμει τοῦ νόμου ἐξέταξε ἐν ὅλων τῶν ἐκπαιδευτηρίων, δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν. Τοῦτο ἐπανελήφθη καὶ διὰ τὴν ἀδειαν, ἡ ὁποία ἐχορηγήθη κατὰ τὸ ἔτος 1865, μοῖ φαίνεται ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ ἀξιοτίμου κ. Λομβάρδου.

Ἀφοῦ ἐδόθη ἡ ἀδεία τὸ 1865 εἰς τὸν καθολικὸν ἐφημέριον Ζαφείριον, ἵνα συστήσῃ τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο, τὸ ὅποιον νὰ ἐμπεριλαμβάνῃ τὰ ἀρρένα, τὰ ὁποῖα ἕως τότε ἐδιδάσκοντο ἐν τῇ σχολείῳ τῷ διατηρουμένῳ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, παρετήρηθη κατόπιν ἀπ' αὐτόν, ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ συστήθῃ καὶ ἐν προκαταρκτικὸν σχολεῖον· ἐξήγησε τὴν ἀδειαν, καὶ ἡ Κυβέρνησις τὴν παρεχώρησεν· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἔγγραφο τοῦτο προστέθη, ἂν καὶ ἦτο περιττόν, ὅτι θέλουν περιεῖναι οἱ νόμοι τοῦ Κράτους ὡς πρὸς τὸν ὁργανισμόν καὶ τὴν ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ διδασκαλίαν ὑπόνοιαι ὅμως ἐγεννήθησαν ὅτι τόσον εἰς τὸ ἐν καθὼς καὶ εἰς τὸ ἕτερον ἐκπαιδευτήριον οἱ νόμοι τοῦ Κράτους, οἵτινες, ὡς γνωρίζετε, ἐφαρμόζονται ἐξίσου εἰς τὰ ἰδιωτικὰ καὶ τὰ δημοτὰ ἐκπαιδευτήρια, δὲν ἐπηρεάζοντο ἀκριβῶς. Ἀλλεπάλληλα ἔγγραφα ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν, ἔχοντος ἐννοεῖται τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὑπουργείου, καὶ τοῦ ἱερέως Ζαφείριου, ὅστις ἀμέσως μὲν δι-

τήρει τὸ ἐκπαιδευτήριον τῶν ἀρρένων, εἶχεν ὅμως καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ παρθενγωγείου τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους. Διαφορὰ λοιπὸν ἔγγραφα ἀντηλλάγησαν, ὡς εἶπον, μεταξὺ τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν καὶ τοῦ ἱερέως Ζαφείριου, ἀναγόμενα εἰς τὸ ὅτι οἱ κανονισμοὶ οἱ ἀφορῶντες τὸν ὁργανισμόν καὶ τὴν διδασκαλίαν ἐν τοῖς ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίοις δὲν ἐπηρεάζοντο ἀκριβῶς, καὶ ἐν τοῖς μέτρῳ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἀνέλαβον τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου, οὐδὲν μέτρον ὁριστικὸν ἐλήφθη, ἀλλὰ τὰ πράγματα περιορίζοντο πάντοτε εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν· εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν εἰρὼν τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνόμισα, ὅτι ἐπρεπε νὰ δώσω περισσώτερον ὥθισιν ἰδίως μάλιστα, καθὼς εἶπον καὶ εἰς τὴν προλαβούσαν συνεδρίασιν, κατὰ τὴν διατριβήν μου ἐν Κερκύρᾳ συνεννοήθην μετὰ τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν καὶ ἐφελκυσα τὴν προσοχὴν τῶν, ἵνα ἐξιστάσων ἀκριβῶς καὶ μὲ φωτισμοῖς δι' ἐμπεριστατωμένους ἐκθέσεις περὶ τῶν διατρεχόντων, ἵνα προβάω εἰς ὁριστικὸν τι μέτρον. Τῶντοι ὁ κ. Νομάρχης Κερκύρας, ὁ ἀξιοτίμος κύριος Μαυροκαρδάτης, ὅστις, ὅφειλε νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῆς προτροπῆς μου, οὔτε τῆς ἰδιαίτης παρατηρήσεώς μου διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθῆκόν του, συνεννοήθῃ μετὰ τοῦ κ. Γυμνασιάρχου, μοῖ ὑπέσκαλεν ἑκθεσίαν, ὅτι τὰ παράπονα, τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο, δὲν ἦσαν ἐντελῶς ἀδύνατα. Ἐξ αὐτῆς θέλει παρατηρήσῃ ὁ Βουλῆ, ὅτι καὶ εἰς τὰ δύο εὐτὰ ἐκπαιδευτήρια δὲν ἐπηρεάζοντο ἀκριβῶς οἱ ὅροι οἱ διαγραφόμενοι εἰς τὰς σχετικὰς διατάξεις περὶ ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, ἀτινα, ὡς εἶπον, ὑπάρχοντα εἰς τοὺς αὐτοὺς κανόνες, εἰς οὓς καὶ τὰ δημοτὰ ἐκπαιδευτήρια. Τοιοῦτοτρόπως διαφοροποιήσας τῆς ὑποθέσεως περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου ἢ περὶ τὸ πρῶτον δικαίωμα τοῦ παρόντος μηνός, καὶ ἐν ᾧ ἡ ὑπόθεσις ἦτον εἰς θέσιν νὰ λάβῃ μίαν λύσιν, αἴρνης, ὁ διεύθυνων, ὡς εἶπον, τὸ ἐκπαιδευτήριον τῶν ἀρρένων καὶ ἐμέτως ἐκεῖνο τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, ἐξέκαλεσε τὴν ὑπόθεσιν ἐκεῖ, ὅπου πλέον δὲν δυνάμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν μονομερῶς. Ἠξίωσα δηλονότι ὅτι τὰ ἐκπαιδευτήρια ταῦτα, καὶ ἰδίως ἐκεῖνο τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, στερίζονται ἐπὶ δικαιωμάτων ἀνεγνωρισμένων αὐτοῖς διὰ συνθήκην. Δὲν εἶναι εἰδικὴ ὁ κύριος νὰ συζητήσωμεν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, οὔτε νὰ βασανίσωμεν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἱερέως Ζαφείριου, ἂν εὐλόγως δύναται ν' ἀξιώσῃ, ὅτι τὰ ἐκπαιδευτήρια ταῦτα δὲν ὑπάρχοντα εἰς περιορισμούς ὡς τὰ παρ' ἡμῶν ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια, διότι ἀπολύτως προνόμια ἐγγυηθέντα αὐτοῖς διὰ τῆς τελευταίας συνθήκης· ἀλλ' ἐν τοῖς ὅποις καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, μοῖ φαίνεται ὅτι ἡ κυβερνήσις δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πρὸ τοῦ νὰ ἀρῇ ἐκ τοῦ μέσου τὸ ἐμπόδιον τοῦτο. Σὺς ἀναγινοῦστω τὸ ἔγγραφο τὸ τελευταῖον, διὰ νὰ ἴδῃτε εἰς ποίαν στάσιν εὐρίσκαται ἡ ὑπόθεσις.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ἐδίκον σας;

ΣΑΡΑΒΑΣ (ὑπογράφος τῆς Παιδείας). Ὁχι.

Εἰς ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ. τοῦ ἱερέως.

ΣΑΡΑΒΑΣ (ὑπογράφος τῆς Παιδείας). Ὅταν προσεβλήθῃ ὁ ἱερεὺς Ζαφείριος νὰ συμμορφωθῇ ἀκριβῶς μὲ τοὺς κανονισμοὺς περὶ ἐκπαιδευτηρίων, ἰδοὺ τί ἀπῆλθεν (ἀναγινώσκει). Εἰς αὐτὴν τὴν φάσιν εὐρίσκαται τὸ ζήτημα τοῦτο. Νομίζω ἐπομένως ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς νὰ προχωρήσωμεν εἰς περαιτέρω συζήτησιν, δι' ὃν λόγον οὐδ' ἐγὼ ἐνόμισα ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ προχωρήσω εἰς περαιτέρω ἐνέργειαν· ὅτι μοι ἐγένετο ἡ ἐπερώτησις, ὅφαιλον ἴσως νὰ κάμω αὐτὴν τὴν παρατήρησιν, ἀλλ' ἔβλεπον ἀκούσει ὅτι θέτομεν περιορισμούς εἰς τὴν συζήτησιν ἢ ὅτι δὲν ἀγαπῶμεν τὴν δημοσιότητα. Διὰ τοῦτο ἠθέλησα νὰ σὺς εἶπω αὐτὰ τὰ ὀλίγα, καὶ ἡ Βουλὴ ἂς κρίνῃ ἂν ᾖ καιρὸς νὰ προχωρήσωμεν περαιτέρω (θόρυβος).

ΠΟΥΛΑΣ Κύριε πρόεδρε, ν' αναβληθῇ δι' αὐριον ἡ ἀπαν-
τησίς μου νὰ ἴδω νὰ ἐγγράψω.

Κ. ΠΕΤΣΑΛΗΣ Μετὰ τὸν προϋπολογισμόν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Κύριοι βουλευταί, μετὰ τῆς ἀδείας σας νὰ ὁμι-
σθῶσιν οἱ μὴ ὁρκισθέντες;

ΠΟΛΛΟΙ Μάλιστα.

*Προσέρχονται καὶ ὁρκίζονται οἱ κύριοι Κουτσάκος καὶ Τζα-
γετάκης.*

ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Ὁλυμπίας). Κύριε πρόεδρε, ἐπὶ τῶν πα-
ρουσιασθέντων ἐγγράφων ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστι-
κῶν, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ εἰπῶ δύο λέξεις χωρὶς νὰ θέλω νὰ συ-
ζητήσῃ ἢ ὑπόθεσις αὐτῆς τώρα, ἐπειδὴ σκοπεῖω νὰ συζητήσω
τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν εὐρύτερα, καὶ καθ' οὗς τρόπους συμφέρει
εἰς τὸ κράτος· ἀλλὰ δὲν ἐπιμένω διὰ τοῦτο καθόσον εἶναι σπου-
δαῖον καὶ στίργω, ἂν ὅχι μετὰ τὴν γενικὴν συζήτησιν τοῦ προϋ-
πολογισμοῦ, μετὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ὅλου προϋπολογισμοῦ ἢ
ἐπὶ τῆς συζητήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῶν
ἐκκλησιαστικῶν. Τὰ ζητήματα ταῦτα ἐπαρουσιάσθησαν καὶ
ἄλλοτε· τὸ κατ' ὁρχάς κατὰ τὰ 1833, κατὰ τὰ 34, κατὰ
τὰ 35, κατὰ τὰ 36, κατὰ τὰ 37, κατὰ τὰ 38, καὶ αἱ
τότε κυβερνήσεις τὰ ἔλυσαν ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπιμέλειαι
τῶν ξένων. Θέλω φέρει προηγούμενα πολὺ σπουδαῖα διὰ
νὰ ἴδωτε, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ κ. Ζαφίνου εἶναι μὲν. Εὐ-
κταῖον ἔθελον εἶσθαι ἂν μὴ ἐρέτο τὸ ζήτημα, καὶ ἐγὼ θε-
θαίως δὲν ἤθελα τὸ φέρει οὔτε ἤθελα συμβουλεύσει τὸν κ. Πο-
λυλὸν νὰ τὸ φέρῃ· ἀφοῦ ὅμως τὸ ζήτημα ἦλθεν, ἐπειδὴ τὰ ζη-
τήματα ταῦτα εἶναι πολὺ ἀκροαφῆ, δὲν πρέπει νὰ μένωσιν,
ἀλλὰ νὰ συζητῶνται, ἀφοῦ ἅπασι ἔπisan εἰς τὴν δημοσιότητα. Ἀ-
ναγγέλλων τὴν πρόθεσίν μου ταύτην εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν ἐκ-
κλησιαστικῶν καὶ εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν, τοὺς παρα-
καλῶ νὰ συζητήσωσι τὸ ζήτημα τοῦτο ἐκ τῶν προηγούμενων
καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου
τῶν ἐκκλησιαστικῶν νὰ δυνάμεθα νὰ συζητήσωμεν, νὰ κρίνωμεν
ἐν γνώσει καὶ ἐμοῦ καὶ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

ΛΕΚΑΣ Καὶ ἐγὼ εἰς· παρακαλῶ νὰ μοι δώσητε τὴν ἀδείαν
νὰ εἰς ὑποβάλλω μίαν ἐρώτησιν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι εἶναι
δυνατὸν νὰ ὑποβληθῇ πρὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

ΛΘ. ΠΕΤΣΑΛΗΣ (ὑπουργ. Δικαιοσύνης). Κύριοι, κατὰ τὴν
ἀπουσίαν μου παρὰ τοῦ ἐντίμου βουλευτοῦ Ζακύνθου κ. Λοι-
μάρδου ἀπευθύνθησαν διάφοροι ἐπερωτήσεις, ἀφορώσαι τὸ ὑ-
πουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης. Μίας τούτων τῶν ἐπερωτήσεων ἔ-
λαθον γ ὧσιν παρὰ τοῦ κ. Πρέσβ. τοῦ ὑπουργείου, ἀναπλε-
ρουητός με καὶ παρευρεθέντος κατὰ τὴν συνεδρίασιν καὶ κατὰ
τὴν γινυμένην ἐπερώτησιν, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀφορώσα τὸν διο-
ρισμὸν ἐνὸς ἐπιστάτου φυλακῶν Ἰωάννου τινὸς Χαντζάρα.
Διευτὴρ, τῆς ὁποίας ἔλαθον κοινοποιήσιν προχθές, ἀφορᾷ ἐπι-
ρώτησιν, ἥτις ὑπεβλήθη κατὰ τὴν εἰκοστήν λήγοντος μηνὸς καὶ
αὐτὴ ἀφορᾷ μετὰ τῆς τινῶν δικαστῶν, παῦσιν τινὰ καὶ περ-
στατικόν τι, ὅπως παραμορφωθῇ. Ἀρχομαι λοιπὸν ἀπὸ τῆς
πρώτης ἐπερωτήσεως (διὰ λόγους).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Σιωπῇ, κύριοι, διὰ νὰ ἀκούηται ὁ ῥήτωρ, διότι,
ὡς βλέπετε, δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ὁμιλήσῃ δυνατώτερα.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ (ὑπουργ. τῆς Δικαιοσύνης). Ἄν καὶ ἡδύ-
νάμην, κύριοι, νὰ προτείνω τὸ παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς ἐπιτακτικὸς
λεγόμενον «ἐπ' ἀποχώρητον», διότι δὲν εἶναι ἐπιτετραχμένον τὸ νὰ
γίνωται ἐπερωτήσεις εἰς αὐτὴν, μόνον κατὰ τὰς περιστάσεις ἐκείνας,
κατὰ τὰς ὁποίας προτείνεται ἡ παράθεσις νόμου τινός, διότι
ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εἶναι ἀνεξάρτητος εἰς τὴν ἐνέργειάν της,
μόνον δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις τῆς παραθέσεως τοῦ νό-
μου δίδουν λόγον οἱ ὑπεύθυνοι ὑπουργοὶ ἐρωτῶμενοι ἐν τῇ Βου-
λῇ· μ' ὅλα ταῦτα, ἐπειδὴ ἐντυχῆα πρόκειται περὶ κηλικότητος

τῆς πράξεως, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀπορεύω ποτὲ τὴν συζήτησιν
ἐν οἱδήποτε περιστάσει, καθ' ἣν ἀμφισβητεῖται ἡ κηλικότης
πράξεώς μου τινος, διὰ τοῦτο ἀπορασιζῶ ν' ἀπαντήσω εἰς
τὴν ἐπερώτησιν ταύτην.

Ὁ Ἰωάννης Χαντζάρας εἶναι ἐκ τῶν προσώπων ἐκείνων, ἀ-
τινα ἐσπρώχθησαν καὶ ἀπετέλεσαν συμμορίας, αἵτινες διεθύν-
θησαν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἠπείρου κατὰ τὸ 1867, διὰ νὰ
τὰς ἐλευθερώσωσιν. Τὸ εἶδος, ἡ ποιότης καὶ ὁ χαρακτὴρ πολ-
λῶν ἐξ αὐτῶν ὑπάρχονσι τοῖς πᾶσι γνωστοί. Μετὰ ταῦτα, ὅ-
ταν αἱ συμμορίαι αὗται ἐδιείσθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν ἐντὸς τοῦ
ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ συνεκεντρώθησαν κατὰ τὴν φθιώτιδα,
ἴσου πλέον ἢ διακρίσις μεταξὺ ληστῶν καὶ τοιοῦτων δὲν ἤμ-
ποροῦσε νὰ ὑπάρχῃ, ἐν τῷ Νομῷ ἐκείνῳ, ἐνθυμίσθη, ὅτι ἐγι-
νε· εἰς συμβιβασμὸς παρὰ τῆς τότε Κυβερνήσεως, ἀποσταλέντος
τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως
τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, κατὰ συνέπειαν τοῦ ὁποίου αὐ-
τοὶ οἱ ἐλευθερωταὶ μετακομίσθησαν διὰ πλοίων πρὸς ἀπελευ-
θέρωσιν ἢ μᾶλλον πρὸς ἐνίχνυσιν τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Κρήτης.
Μεταξὺ αὐτῶν λοιπὸν ἦτο καὶ ὁ Ἰωάννης Χαντζάρας· ὅτε ἡ ἀ-
ξιολόγητος ἐκείνη ἐπαναστάσις ἐξέπνευσε καὶ ἐπικνήθον πολ-
λοὶ τῶν ἐκεί μεταθέντων ἐλευθερωτῶν, συμβάσης καὶ τῆς διαρ-
ρήσεως τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλ-
λάδος, ὁπότε τοῖς ἦτο ἀδύνατον νὰ καταρτίωσιν εἰς μέρος
Τουρκικὸν ὑπὸ ἄλλῳ ὀνόματι διὰ νὰ ζητήσωσι πόρον ζωῆς, ἦλθε
καὶ ὁ Χαντζάρας εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Χαντζάρας δὲν εἶναι ἐκ
τῶν ἀποκεκαρφημένων ληστῶν· οὔτε κανεὶς ἐγίνωσκεν, ὅτι ἐλα-
βε μέρος εἰς ληστρικὰς πράξεις· ὁ Χαντζάρας ἤμα ἐφθασεν ἐν-
ταῦθα συναλγῆρη ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἐκρατέθη εἰς τὴν
στρατιῶνα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ ἐγένετο ἐξέτασις περὶ τῆς
διαγωγῆς του· ἐζητήθησαν πληροφορίες ἀπὸ διάφορα μέρη καὶ
μετὰ ταῦτα ἀπελύθη ὁ ἄνθρωπος· λοιπὸν αὐτὸς δὲν ἔχει εἰς τὴν
ράχιν τοῦ εἰμῆ τὴν ἐκστρατεῖαν τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας
καὶ τὴν εὐθύνην τῶν συμβάντων τότε ἐν φθιώτιδι, αἵτινα εἰς
τοὺς περισσοτέρους ἦσαν ἄγνωστα. Ὁ Χαντζάρας λοιπὸν ὡς ἐκ
τοῦ εἴους, τὸν ὁποῖον διέτρεξε, καὶ ὢν ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες
δύναται νὰ κερδαίνωσι τὸν ἄρτον ἐργαζόμενοι διὰ τῶν χειρῶν,
ζητῶσι μίαν θέσιν διὰ νὰ ζήσῃ· οὐδεμίαν ὑπόφιν ὑπῆρχεν, ὅτε
ἐγκλημάτης. Δὲν εἰδίστασι ἐπομένως νὰ τοῦ δώσω αὐτὴν τὴν
θέσιν, καθόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν κλητῶν τῆς ἀτυνομίας ἦτο
ἡματιπληρωμένος καὶ διότι ὑπωπτεύθη, ὅτι ὡς ἐκ τοῦ τυχοδιω-
κτικοῦ χαρακτῆρός του σχετικῶς πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς
νομίας ἀσφαλείας, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔμπορεύσε νὰ προβῇ εἰς
ληστρικὸν εἶος. Γνωστῆς οὖσι λοιπὸν τῆς θέσεώς του, τὸν διώ-
ρικαί· αὐτὴν τὴν θέσιν, ὅπου διατέλει περὶ τοὺς 8 μῆνας
ἤμα δ' ἐπληροφορήθη, ὅτι ἐξῆλθε βούλευμα κατ' αὐτοῦ, διὰ
τοῦ ὁποῖου παρεπέμπετο ὡς ἐνοχὸς ληστείας πρὸς τὴν κατ'
ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, δὲν ἤξεύρω δὲ ἂν ἐπράχθη ἐντὸς τῶν ἑλ-
ληνικῶν ὁρίων ἢ ἐντὸς τῶν τουρκικῶν, ἀμέσως ἐσπεύσα νὰ τὸν
πολύσω. Τίνα σκοπὸν λοιπὸν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ μία τοιαύτη
ἐπερώτησις; Δὲν ἤξεύρει ὁ ἐντίμος βουλευτὴς Ζακύνθου, ὅτι
πάντες οἱ ἄνθρωποι κίεττηνται τὸ δικαίωμα νὰ θεωρῶνται ἄ-
θωοι, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κατ' αὐτῶν δικαστικόν τι τεκμήριον.
Καὶ πόσοι εἰσὶν ἐντὸς τῆς κοινωνίας, ἐνῶ διέπραξαν καὶ κα-
κορνητήματα, καὶ μ' ὅλα ταῦτα οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοὺς ἀνέχον-
ται, δυνάμει τοῦ πλάσματος τοῦ Νόμου, ἐνῶ ἐν συνειδήσει ἡμ-
πορῶν νὰ τοὺς θεωροῦν καὶ ἐνόχους; Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι
εὐτυχεῖς σχετικῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, οἵτινες καταδιώκονται,
εἴτε διότι ὑπῆρξαν ἱκανοὶ νὰ καταστρέψωσι τὰς ἀποδείξεις, εἴτε
διότι αὗται ἔρχονται βραδύτερον, εἴτε διότι ἔχουν τὴν ἐπιτα-
δειότητα νὰ διαφεύγουν τοὺς νόμους. Νομίζω λοιπὸν, κύριοι, ὅτι
οὐδεμίαν ἀξίαν ἀφορμὴν μέμφεως δύναται νὰ ὑπάρχῃ, διότι

λεια δὲν ἔχει αὐτως εὐαρέστως, ὥστε νὰ διέρχεται τις καὶ τοὺς μεθόριους νομούς ἐν ἀσφάλειᾳ; Κύριοι, τὸ λέγω πρὸς τιμὴν δόλων ὅτι ἡ κατάστασις μας ἡ σημερινὴ δὲν εἶναι ὡς ἐκείνη τοῦ 1855, καὶ ἐλπίζω σὺν τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀπαλειφθῇ ἐν τελῶς τὸ δειδός. τὸ ὅποιον προσάπτουσιν εἰς τὴν πατρίδα ἡ μὲν οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς, αἰωνίως μνημονεύοντες τῆς ληστείας διὰ νὰ παραστήσωσιν εἰς τὴν Εὐρώπῃ τὴν ἐθικότητα τῆς κοινωνίας μας. Καὶ τί ἄλλο ἡδύνατο νὰ κάμῃ ἡ κυβέρνησις αὐτή; Κυβερνήσις ἐλθούσα κατὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν αὐτὴ ἡ κοινωνία τῶν Ἀθηνῶν ἦτον ἀνάστατος; καθ' ἣν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λάβῃ κανεὶ ὑπ' εὐθύνην τὸν τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως αὐτῆς ταύτης, διότι εἶχε συρρέουσι πανθὺς ἀνθρώπων ἑκατὶ τῶν διαδοσίων τῆς περιλλυθούσης κυβερνήσεως περὶ προσηχοῦς κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμου; καθ' ἣν ἐποχὴν τριάκοντα πέντε χιλιάδες ἀδελφῶν Κρητῶν ἐπρόκειτο νὰ διατραφῶσι; καθ' ἣν ἐποχὴν εἶχον συρρέουσι πάντες οἱ ὑπὸ τῆς Τουρκίας ἀπελαθέντες ἐκ τῆς χώρας τῶν συμπολίταις ἡμῶν; ἐν τοιαύτῃ ἐποχῇ ἡ κληθεῖσα κυβέρνησις τί ἡδύνατο νὰ πράξῃ περισσότερον; καὶ ὅμως κατώρθωσε νὰ φέρῃ μικρὸν ἀποτέλεσμα; ἵσως οἱ ἀριθμοὶ εἶναι μικροί, ἀλλ' αὐτοὶ ἀποδεικνύουν ὅτι δὲν ἐκοιμήθη ὕπνῳ ἡδύμον ἡ κυβέρνησις αὐτή, ἀλλ' ἡσχολήθη καὶ ὅ,τι ἦτο δυνατόν νὰ κάμῃ τὸ κατώρθωσι· πεντήκοντα καὶ εἰς εἰσὶν οἱ συλλεθθέντες λησταί, τριάκοντα δὲ οἱ φανευθέντες.

Δὲν ἤθελον νὰ κάμω μίαν παρατήρησιν εἰς τὸ Κοινοβούλιον, διότι ἐνδέχεται τις μὲ τὴν συνῆθη ἀπαθῆναι, ἥτις χαρακτηρίζει τὸν κ. Σωτηρόπουλον, ὅταν ὁμιλῇ, ἐνδέχεται ν' αἰνῇσθαι τράιν τινὰ διεσπασμένην εἰς τὸ δηλητήριον, εἰς τὸ ὅποιον συνειθίζει νὰ θάρη ὁ κ. Σωτηρόπουλος τὰς φράσεις του, καὶ νὰ τὴν ἐκτοξεύσῃ κατ' ἐμοῦ. Εἶμαι ὅμως, κύριοι, ἡναγκασμένος νὰ σὰς κάμω αὐτὴν τὴν παρατήρησιν, διότι μοὶ ἐπιβάλλει τοῦτο ἡ εὐκαρίεια, ἐν ᾗ ἀρ' ἑτέρου τὸ σῶσαι, τὸ ὅποιον ὀρεῖται εἰς ἐαυτὸν καὶ ἡ συνείδησις τῆς ἰδίας μου ὑπερηφανείας μὲ πείθουσι πόσον ἤθελεν εἰσθῆαι τελεμνρὸν νὰ ὑποτιθῇ ὅτι κάμω τὴν παρατήρησιν ταύτην, διότι εἶμαι Ὑπουργός. Ἡ δημοσίᾳ ἀσφάλεια, κύριοι, ἔχει λόγον τοιοῦτον, ὅποιον λόγον ἔχει ἡ μοιμότης καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς κυβερνήσεως. Ἐρ' ὅσον ἔχετε κυβερνήσεις, αἰτίνες διαρκέουσι περισσότερον, ἐρ' ὅσον αἱ κυβερνήσεις εἶναι μάλλον ἰσχυραί, τοσοῦτον ἔχ' ἔχετε ἀκμαίον τέρην τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν καὶ πληρεστέραν ἰσχυρίαν εἰς τὸ κράτος (θόρυβος). Ἐν ὅσῳ ἔχετε κυβερνήσιν κάθε τρεῖς καὶ πέντε μῆνας μεταβαλλομένην, περιστώσαν διὰ τοῦτο οὐχὶ κυβερνήσιν ἰσχυράν, ἀλλὰ σκιὰν κυβερνήσεως, ἐν ὅσῳ διὰ τοιοῦτων σπασμοδικῶν μεταβολῶν ἔχετε ἀνάστατον τὴν διοίκησιν, δὲν θὰ εἰχητέ ποτε δημοσίαν ἀσφάλειαν (θόρυβος). Ἐπανέρχομαι εἰς τὴν σειράν τοῦ λόγου μου.

Πρόκειται, κύριοι, περὶ ἀριθμῶν, ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπισεικτικότητα τοσοῦτο μάλλον, διότι ἐκπηγορήθη ὡς κακὸς λογιστικὸς, καὶ ἔχω τὸ συμφέρον νὰ πείσω τὸν ἐκ Μεσσηνίας βουλευτήν, ὅτι δύνάμει νὰ κατανοῶ οὐχὶ λογιστικὰς πράξεις, αἰτίνες πρόκεινται, ἀλλὰ τὰς στοιχειώδεις γνώσεις τῆς οἰκονομίας. Ἐλάβομεν λοιπὸν δάνειον 15,000,000, καθ' ἃ εἶπεν ὁ κ. Σωτηρόπουλος, ἐδαπανήσαμεν ὅμως ἐξ αὐτῶν 1,525,000, διὰ νὰ πληρώσωμεν χρεὶ τοῦ 1867. Ἐδαπανήσαμεν 8,335,000 διὰ νὰ πληρώσωμεν χρεὶ τοῦ 1868, χρεὶ ἀπαιτητὰ, ἀναπόφεικτα, πληρωτέα. Ἐδαπανήσαμεν 210,000 διὰ νὰ πληρώσωμεν χρεὶ παρελθουσῶν ἐποχῶν.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Κύριε ὑπουργέ, μὲ συγχωρεῖτε νὰ σὰς κάμω μίαν ἐρώτησιν.

Θ. Π. ΔΗΛΑΓΙΑΝΝΗΣ (Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν.) Μάλιστα, εὐχαρίστω.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ἐπληρώσατε, εἶπατε, χρεὶ τοῦ 1867 νὰ μὲ εἴπητε παρακαλῶ τὰ ποσά.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ. Ἀμέσως. 700,000 πρὸς ἀγορὰν τοῦ ὀπλισμοῦ τῆς ὀλγας 350,000 πρὸς ἐξόφλησιν τῆς τελευταίας δόσεως εἰς τοὺς κατασκευαστὰς αὐτῆς 450,000 διὰ τὸ πλοῖον «Γεωργίος».

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ἐννοεῖτε δὲ μετὰ τὸ κλείσιμον τῆς χρήσεως τὸ 1867 εἶναι ὑπόχρεων;

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ. Ὅχι· αἱ ὑποχρεώσεις συνωμολογήθησαν εἰς τὸ 1867, αἱ πληρωμαὶ ἐγένοντο τὸ 1869 καὶ ἐγένοντο νομίμως καὶ ἀναγκαίως.

Ἀλλὰ, κύριοι, διὰ τί δὲν σὰς ἐπήρκεισαν αἱ εἰσπραξεις τοῦ 1869 εἰς τὰς τακτικὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους; καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τούτων, μὰς λέγουσιν, πλὴν ἐδαπανήσατε ἐκ τῶν δανείων 1,865,000; Πρέπει νὰ σὰς ἐξηγήσω τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῶν ἀνωμαλιῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ κράτους διὰ νὰ γίνεταί καταλαμπτή ἡ κατάσταση αὐτοῦ.

ΚΕΧΑΓΙΑΣ. Μὲ συγχωρεῖτε μίαν παρατήρησιν;

Θ. Π. ΔΗΛΑΓΙΑΝΝΗΣ (Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν.) Εὐχαρίστω.

ΚΕΧΑΓΙΑΣ. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ ἀριθμῶν, χθὲς ὁ ἐντιμὸς πρωθυπουργὸς κατέλαξε τὸν λόγον, ὅτι μόνον 3,000,000 μεταχειρίσθη ἀπὸ δάνεια διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ 1869, τῶρα λέγετε ὅτι εἶναι 1,865,000.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ὁμιλῶν ἐσπευσμένως παρέλειψε ν' ἀναφέρῃ ὅλα τα ποσά, αἶναι σὰς ἐσχυμίσω, καὶ δι' αὐτὸ σὰς ἀνερπείν αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν.

ΚΕΧΑΓΙΑΣ. Αὐτὴν τὴν πληροφορίαν ἤθελα νὰ μὲ δώσητε. Λοιπὸν ἐσφαλὲν ὁ κ. πρωθυπουργός;

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ. Δὲν ἐσφαλὲν, ἀλλὰ παρέλειψε, πρὸς ἐλάφυν μας ἐννοῶ. Λοιπὸν διὰ τί δὲν σὰς ἤρκεισαν τὰ τακτικὰ ἐσοδα τοῦ Κράτους καὶ ἡναγκάσθητε διὰ νὰ θεραπεύσητε τὰς εἰρημέναις ἀνάγκας, νὰ ἐξοδεύσητε 1,865,000 ἐκ δανείων; Θέλω σὰς ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν. Τὰ ἐσοδα τοῦ Κράτους δὲν εἰσπράττονται ἀναλόγως καθ' ὅλους τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀλλ' ἀκολουθοῦσι τὴν παραγωγὴν τὴν φυσικὴν. Ὡς ἐν τῇ παραγωγῇ ὑπάρχουσιν ἀγροὶ μῆνες, οὕτω καὶ διὰ τὴν εἰσπράξιν τῶν ἐσόδων ὑπάρχουσιν ἀγροὶ καὶ στείροι μῆνες, καὶ τὰ ἐσοδα εἶναι μικρά. Μέχρι τοῦ 1856 ἢ 1857 αἱ διοικήσεις τῶν χρόνων ἐκείνων εἶχον ἐν γένει τὰ ἐσοδα τοῦ Κράτους ὀλιγώτερον ἐρ' ὅσα ἔχομεν τῶρα, καὶ εἶχον καθ' ὅσον νὰ μὴν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἐν περισσώματι, τὸ ὅποιον ἐχρησίμευε διὰ νὰ καλύπτῃ τὰς τακτικὰς δαπάνας τῆς διοικήσεως κατὰ τοὺς ἀγρόνους μῆνας καὶ δὲν εὗρισκοντο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμωσι δαπάνας διὰ νὰ καλύπτωσι τὴν κατὰ τοὺς μῆνας τούτους ὑπερβάσιν τῶν ἐσόδων πρὸς τὰ ἐσοδα, οὐδὲ νὰ δαπανώσιν εἰς ἑάρος τῆς κατὰ τοὺς ὑπολοίπους μῆνας ὑπεροχῆς τῶν ἐσόδων πρὸς τὰ ἐσοδα. Ἀλλὰ μετὰ τὸ 1857 καὶ ἰδίως μετὰ τὴν ἐνταξιν τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν εἰς τὸν τόπον, τὰ περισσώματα ἐξέλιπον, αἱ ἀνάγκαι ἐξέζησαν, ἡ εἰσπράξιν τῶν ἐσόδων δὲν ἐγένετο πλήρης, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ὅχι μόνον δὲν εἶχομεν τοιοῦτα περισσώματα, ἀλλ' ἀκόμη εἶχομεν καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ δανειζώμεθα διὰ νὰ καλύπτωμεν τὰ ἐσοδα τοῦ ἔτους. Ἀντικρῶνεν ἕνα τῶν κυρίων συναδελφῶν μας, ὅστις ἐπὶ μὲλος τῆς διοικήσεως τῶν χρόνων ἐκείνων, τὸν ἐξ Ὀλυμπίας βουλευτὴν κ. Χριστόπουλον, ἐλπίζω ὅτι θέλει ἐπικυρώσει τοὺς λόγους μου τούτους. Ὅταν δὲ αἱ πολιτικαὶ ἀνωμαλίαι ἐπατάθησαν ὥστε νὰ ἐφθάσωμεν εἰς τὸ 1862, τὰ οἰκονομικά μας δὲν ἦσαν παντάπασιν εἰς εὐάρεστον κατάστασιν. Αἱ πολιτικαὶ ἀνωμαλίαι φέρουσι τὰ ἑάρη των καὶ τὰ οὐσιωδέστερα αὐτῶν εἰσιν, ὅτι πλάττουσι νέας ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦσι νὰ κεράλῃται καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καθιστῶσιν ἀμφίβολον καὶ τὴν εἰσπράξιν τῶν ὑπαρχόντων ἐσόδων· οὕτω συμβαίνει ἐν ὅλῃς τὰς ἐπαναστάσεσι ὅλων τῶν τόπων. Ἐπῆλθεν ἡ ἐπὶ αὐτῇ ἀνάγκη, ἡ

1,500,000 δρελόμενα εἰς τὴν τακτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατοῦ διὰ τοὺς δύο μῆνας· εἰς τοὺς πρόσφυγας Κρήτας 800,000· εἰς τὴν ἐξαργύρωσιν χρωματῶν τῆς πρώτης ἰονικῆς πολιτείας 180,000· τόλους τοῦ δανείου τῶν 6 ἑκατομμυρίων δρελόμενους μέχρι τῆς 1. Ἰανουαρίου 1869 δρ. 400,000· εἰς λογαριασμὸν χρέους πρὸς τὴν ἰονικὴν Τράπεζαν 200,000· εἰς χρωματῶν καὶ τόλους τοῦ δανείου τῶν 28 ἑκατομμυρίων ἐκ τῶν τελωνείων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Πατρῶν 400,000· εἰς χρωματῶν καὶ τόλους πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἐκ τοῦ Τελωνείου Κερκίλλης 45,000· εἰς τὰ κεφάλαια τῆς ὁδοποιΐας δρελόμενα ὡς ἀραιωθέντα ἀπὸ τοὺς προκατόχους 100,000· πόσον εἶναι τὸ ἄθροισμα ὧν αὐτῶν εἶναι, κύριοι, 6,112,000. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν 25 Ἰανουαρίου, ὅτε ἐγενόμεθα ὑπουργοί, μέχρι τέλους Φεβρουαρίου, ἤμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώσωμεν καὶ ἐπληρώσαμεν 6,112,000 δραχμάς.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ἦσαν ὅλα κατεπείγοντα;

ΔΗΛΗΓΙΑΝΝΗΣ. Μαάλιστα. — Κύριοι, εἶχατε 15 ἑκατομμύρια ἀπὸ δάνεια, 22 ἀπὸ εἰσπράξεις, τὸ ὅλον 37 ἑκατομμύρια· ἐάν ἐπληρώνατε 12 εἰς τὰς Τράπεζας, σὰς ἔμειναν 25 ἑκατομ. Δικτὶ δὲν ἐπληρώσατε τὰ 12 ἑκατομμύρια εἰς τὰς Τράπεζας; δικτὶ δὲν ἀφῆράτε τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, ἕνεκα τῆς ὁποίας πάσχουν αἱ συναλλαγαί; Ὅλα αὐτὰ δύνανται νὰ λήγουν ἀπὸ τὴν ἀντιπολίτευσιν κατὰ τὴν 25 Ὀκτωβρίου, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος Ἰανουαρίου ἡμεῖς ἔπρεπε νὰ πληρώσωμεν 6,112,000 δραχ. καὶ δὲν εἰχομεν λεπτόν. Τὸ δὲ δάνειον τῶν 28 ἐκ τὸ ὅποιον ἐπανειλημμένως ἐπαναλήρθη, ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὸ τέλος Ἰουνίου, καὶ μέχρι τότε πῶς ἔπρεπε νὰ πληρωθῶσιν αἱ ἄλλαι ὑποχρεώσεις τοῦ Μαρτίου, τοῦ Ἀπριλίου, αἱ ὁποῖαι δὲν συνίσταντο μόνον εἰς τὰ τακτικὰ ἔσοδα τοῦ κράτους, ἀλλὰ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν συμφωνιῶν, τὰς ὁποίας εἶχο· συνομολογήσει αἱ παρελθούσαι Κυβερνήσεις; Δὲν ἔμειναν ἄλλη διεξόδος, παρὰ νὰ ἀθετήσωμεν τὸν λόγον μας, μὴ ἐκπληροῦντες τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας, ἀθετοῦντες τὴν τιμὴν τοῦ ἔθνους.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Καὶ ἂν δὲν εὕρισκοντο αὐτὰ τὰ δάνεια;

ΔΗΛΗΓΙΑΝΝΗΣ. Καὶ ἤθελετε κατὰ τοὺς μῆνας Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου τί εἰσπράτταν; Σὺς εἶπον, τί ἐξωδιδύσαμεν; ἀκούσατε τί εἰσπράττανεν. Εἰσπράττανεν ἐκ τῶν τακτικῶν ἔσόδων κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1,720,000, καὶ κατὰ τὸν Φεβρουάριον 1,890,000, τὸ ὅλον 3,610,000· ἐπομένως διὰ νὰ πληρωθῶσι τὰ χρέη τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου, ἐκ τῶν τῶν ἐσόδων τῆς τακτικῆς ὑπηρεσίας, εἰχομεν ἀνάγκην 2,502,000, τὰ δὲ τακτικὰ ἔσοδα τῆς διοικήσεως πῶς ἤθελον πληρωθῆ; Τὰ δὲ πρὸς συντήρησιν τοῦ στρατοῦ πῶς ἤθελον οικονομηθῆ; Καὶ σὺς εἶπον, κύριοι, τὰ ἀνωτέρω ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡμεῖς εἰχομεν εἰς τὴν διάθεσίν μας ὅλας τὰς εἰσπράξεις τῶν δύο μηνῶν, τὸ ὅποιον δὲν εἶναι οὐδ' αὐτὸ ἀκριβές· διότι τὰ 3/4 τῶν εἰσπράξεων τοῦ Ἰανουαρίου εἶχον γίνῃ ἀπὸ τὸν προκατόχον ὑπουργεῖον. Ἡμεῖς ἤλθομεν τὴν 25 Ἰανουαρίου, καὶ αἱ εἰσπράξεις αὗται εἶχον διατεθῆ ὑπὸ τοῦ προκατόχου ὑπουργείου εἰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας. Ἀλλ' ἔγω, τὰς ἀνάγκας αὐτάς, τὰς ὁποίας ἀνέφερον, τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου, ἐδυνάμειθα νὰ τὰς οικονομήσωμεν 2,502,000 δρ. τέλος πάντων εὕρισκοντο· κηλῶς. Ἀλλὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Μαρτίου, τοῦ Ἀπριλίου; Ἦσαν τάχα μόναι αἱ τακτικαὶ ἀνάγκαι τοῦ κράτους, διὰ τὰς ὁποίας δὲν ἐπῆρχουν τὰ ἔσοδα τῶν μηνῶν αὐτῶν; Ὀχι· ἦσαν ἀκόμη ὑποχρεώσεις καὶ συμφωνίαι προηγουμέναι, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ πληρωθῶσιν ἐμπροσθέντως. Λοιπὸν εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκόμινθα, αἱ δυσκολίαι τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου ἦσαν δυσκολίαι προσωριναί· ἤθελομεν κρούσει τὰς θύρας τῶν τραπεζιτῶν τῶν Ἀθηνῶν νὰ εὕρωμεν τὰ ἀναγκαζομέν-

τα χρέη. Ἀλλ' αἱ δυσκολίαι, αἱ ὁποῖαι ἤθελον ἐξεγερθῆ κατὰ τὸν Μάρτιον καὶ Ἀπριλίον πῶς ἤθελον θεραπευθῆ;

ΓΚΙΚΑΣ. Ἐν δὲν εὕρισκετο αὐτὸ τὸ δάνειον, τί θὰ ἐκάμνιτε; **ΔΗΛΗΓΙΑΝΝΗΣ.** Ἐντίμω φίλοι, νὰ σὺς ἀπαντήσω· ἐάν δὲν ὑπῆρχον τὰ δάνεια αὐτὰ, καὶ ἤμεν ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἤμαί, διότι εἶμαι κακὸς λογιστής, καθὼς σὺς εἶπον, ἀλλὰ ἐάν ἤμαί, ἤθελον καταφυγεῖν εἰς ὅλους τοὺς εἰδήμονας περὶ τὰ οικονομικά, καὶ ἰδίως εἰς τὸν φίλον μου κύριον Σωτηρόπουλον, νὰ τὸν εἶπω, ἀδελφε, δοκῇτόν με, νὰ ἐξέλθω αὐτῆς τῆς δυσκολίας, διότι σὺς ἐεδοκίμω, εἰς τὰ οικονομικά εἶμαι ἀνίκανος!

ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ. Ὅχι· καλλίτερον εἰς τὸν Γκίκαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἄς λείψουν τὰ προσωπικά.

ΘΕΟΔ. ΔΗΛΗΓΙΑΝΝΗΣ. Ἐκτός ὅμως τῶν δύο αὐτῶν αἰτιάσεων, ἐγένετο μία ἄλλη πρότασις, μία ἄλλη κατηγορία, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τὴν μεγάλην σημασίαν καὶ σημαντικότητά, ὅσην εἶχον αἱ δύο ἄλλαι αἰτιάσεις, τὴν ὁποίαν ὅμως νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀφῆσω καὶ αὐτὴν ἀνευ ἀναιρέσεως, πόσω μάλλον ἔν· πρέπει νὰ ἀφῆσω ἀνευ ἀναιρέσεως· ὅτι ἡ κατηγορία αὐτὴ ἐξετοξεύθη ἐνταῦθα ὑπὸ ἐνὸς ἀνθρώπου, πρὸς τὸν ὁποῖον σὺς ὁμολόγησα, ὅτι ἔχω ἰδιόχουσαν ὑπόληψιν, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν πρόεδρος κυβερνήσεως καὶ ὁ ὁποῖος θέλει θεδαιῶς ὑπάρχει πλῆθεις ἀκόμη, διακρίνεται δὲ διὰ τὴν περὶ τὰ οικονομικά εἰδικότητα. Ὁ κ. Κουμουνδούρος σὺς εἶπεν· ἀλλὰ, κύριοι, ἐγένετο αἴτιον μιᾶς ζημίας, διότι ἐδέχθητε ἐκ τῶν τραπεζῶν νὰ λάβῃ 3,000,000 μετοχὰς ἐκ τοῦ δανείου τῶν 28 ἑκατομμυρίων, καὶ ὅταν αὐτὰ τὰ 3,000,000 δὲν σὺς ἐγκρίμασεν εἰς τὴν ἀρσιν τῆς καταναγκαστικῆς κυκλοφορίας, διατί τὸ ἐκάματε;

Τῷντι, δυνατόν τις ἀμέσως ν' ἀμειβάται, ν' ἀπορῇσεν δὲν κατανοῇσθαι ἀκριβῶς τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἔχουσιν αἱ κυβερνήσεις, ὅταν προκηρύττωσι δάνεια. Ἡ ἑλληνικὴ κυβερνήσις, δι' ἐνὸς νόμου ἐπροκήρυξεν τὸ δάνειον τῶν 28,000,000 καὶ εἶπεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὁ κύριος, προσέλθετε νὰ λάβητε μετοχὰς ἐκ τοῦ δανείου αὐτοῦ·! Μέχρις οὗ ἡ ἑλληνικὴ Κυβερνήσις δὲν εἶχεν ἄλλην προκήρυξιν νὰ εἶπῃ· ἐπραγματοποιήσα μέχρι τοῦδε τόσα ἑκατομμύρια, κλείω τὸ δάνειον· ἡ Κυβερνήσις ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ διαχθῇ πᾶσαν προσφοράν, πᾶσαν ἀπαίτησιν, ἡ ὁποία τῇ ἐγένετο. Ἡ ἑθνικὴ τράπεζα εἶναι κατάστημα, τὸ ὅποιον ἔχει σκοπὸν τὴν αὐξήσιν τῶν κεφαλαίων τῆς ἐπομένως ζητεῖ νόμιμα κέρδη. Ἡ ἑθνικὴ τράπεζα εἶπε, κύριοι, ἔχετε δάνειον 28 ἑκατομμυρίων ἀνοικτόν, ἀπαιτῶ νὰ λαβῶ 3,000,000· καὶ ποῖος ἐδόνατο νὰ εἶπῃ, ὅχι, δὲν σοὶ δίδω; ἡμεῖς ὑποχρεωμένοι, ἐκτός, ἐάν ἤθελαμεν ν' ἀθετήσωμεν τὸν λόγον μας, τὸν ὅποιον διὰ νόμου προκηρύξαμεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Τί ἐδυνάμειθα νὰ κάμωμεν; Μὴ ὅλην τὴν οικονομικὴν μας ἀμείαν βλέπαμεν, ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἤθελεν ἀπολήξει εἰς ζημίαν τοῦ δημοσίου, διότι, εἰπομεν, διὰ τὰ 3,000,000 αὐτὰ θέλομεν πληρώσει τὸν τόκον τοῦ δανείου τῶν 28,000,000, ἤτοι 11 0/0, τὴν τὴν νὰ τὰ κάμωμεν τὰ 3,000,000, τὰ ὁποῖα θέλομεν λάβει, νὰ πληρώσωμεν αὐτὰ ἀπέναντι τοῦ δανείου τῶν 12,000,000; ἀλλὰ δὲν ἀφαιροῦμεν δι' αὐτοῦ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, διότι χρεωστοῦμεν 12. Νὰ πληρώσωμεν αὐτὰ ἐπέναντι αὐτοῦ τοῦ δανείου ἐπιφυλασσόμενοι νὰ δώσωμεν τὰ ὑπόλοιπα κατόπιν; ἀλλὰ τότε ἡ τράπεζα ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μᾶς δώσῃ τραπεζικὰ γραμμάτια δὲν τὰ 3,000,000, διὰ τῶν ὁποίων ἤθελαμεν ἐλαττώσει τὸ χρέος μας· πληρόνομεν δ' ἀπέναντι τοῦ ποσοῦ τοῦ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια χρέους μας τόκον 1 1/2 τοῖς 0/0. Λοιπὸν ἐνῶ τὸ δάνειον τῶν 3,000,000, ἐπιδράσκει τὸ δημόσιον μὲ τόκον 11 τοῖς 0/0, ἡ πληρωμὴ αὐτῆς ἀπαλλάξει τὸ δημόσιον τομειὸν ἀπὸ τόκον 1 1/2 τοῖς 0/0, ἐπομένως ἤθελο-

κυβέρνησις ἔχει πλῆρες τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει, χω-
ρὶς νὰ ἔχῃ ὁ βουλευτὴς τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ ἐπερωτήσεις.
Διότι ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης μᾶς εἶπεν, ὅτι δὲν ἔχετε
δικαίωμα νὰ μὲ ἐπερωτήσητε παρὰ ὅταν προσβάλλῃ νόμον, καὶ
ἂν δὲ πάλιν κάμῃ τις ἐπερωτήσιν, διατί προσβάλλει νόμον, θὰ
εἴπῃ, ὅτι οὕτω πως ἐνωσὶ αὐτὸς τὸν νόμον καὶ δὲν τὸν προσ-
βάλλει. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἡ ἀρχὴ σας, κ. ὑπουργέ, δὲν εἶναι
ἀπόλυτος καὶ ἀρεῖλατε λόγον ὅχι μόνον, ὅταν παραβιάζετε
νόμον.....

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Ὁχι.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ὁ κ. ὑπουργὸς μοὶ λέγει ὅχι· σημειώσατέ το
στινογράφοι. — Ὁχι μόνον ὅταν παραβιάζετε νόμον, ἀλλὰ καὶ
δι' ὅλας τὰς ἄλλας πράξεις σας ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ σῶ; ἐ-
περωτήσουν οἱ βουλευταί. Τὸ συνταγματικὸν δίκαιον, κύριοι,
δὲν τὸ ἐσπούδασα, εἶπεν ἀληθῶς ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης·
δὲν τὸ γνωρίζω· δὲν ἤξεύρω, δὲν ἐσπούδασα παρὰ τὴν ἱατρικὴν
καὶ διὰ τοῦτο πρὶν ἀπευθύνω τὴν ἐπερωτήσιν ἐτήγα εἰς τὸν κ.
ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ τὸν ἠρώτησα εἰπὼν, ὅτι σκοπὸν ἔχω
νὰ κάμω μίαν ἐπερωτήσιν, εἶναι συνταγματικὴ; μοὶ εἶπε ναί,
καὶ μοὶ ἐνεθύμωσεν ὅτι αὐτὸς ἄλλοτε εἶπεν εἰς τὸν κ. Βούλγα-
ρον «τίς εἶσαι σὺ, ὅστις παύεις καὶ μεταθέτεις ὑπαλλήλους, ὅ-
πως ἐπηρεάσῃς τὰς ἐκλογάς;» Προκειμένου δὲ περὶ παύσεων καὶ
μεταθέσεων ὑπαλλήλων, τοὺς ὁποίους ἐντὸς τῆς Βουλῆς ταύτης
μᾶς τοὺς ἐπῆνεσε καὶ μᾶς τοὺς ἐνεκωμίσατο, δὲν ἔχω τὸ δι-
καίωμα νὰ κάμω ἐπερωτήσιν. Ομιλῶ περὶ τοῦ Κοντολέοντος,
περὶ τοῦ ὁποίου μᾶς εἶπεν ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐζήτησε ν' ἀπο-
συρθῇ ἀπὸ τὴν ὑπερισίαν, διότι ἔχει πλῆρη τὴν σύνταξίν του.
καὶ εἰς τὸν ὅποιον εἶπεν, ὅτι ἐτοιμάζεται νὰ ἐκφράσῃ διὰ Βασι-
λικοῦ διατάγματος τὴν εὐαρέσκειάν του. Εἶ-αι συνεπὴς ὁ κ. ὑ-
πουργός, καθότι καὶ ἄλλοτε μᾶς εἶπε ὅτι εἶναι εἰς τῶν καλ-
λιτέρων δικαστῶν ὁ Κοντολεών. Καὶ ὅμως ἔχετε ἐκθεσιν, κ. ὑ-
πουργέ, ἀπὸ δύο εἰσαγγελίαις, τοὺς ὁποίους σὺ ἀναγνωρίζετε ὡς
καλοὺς, ἀπὸ τὸν κ. Δουκάκη καὶ Μπένσιν, τὸν ὅποιον διωρί-
σατε ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν, ὅπου ἦλθετε εἰς τὸ ὑπουργεῖον,
ὅτι αὐτὸς εἶναι ἀνίκανος καὶ φατριαστὴς· εἶναι γνωστὸν εἰς ὑ-
μᾶς ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῶν ἀνακριτικῶν
καθηκόντων τοῦ ἥτο φατριαστικώτατος· ἔχει πλῆρη τὴν σύντα-
ξίν του καὶ εἰσέτι δὲν ἐξῆλθε τῆς θέσεως τοῦ ἀνακριτοῦ. Ἐναν-
τίον τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἔχετε καταγγελίας παρὰ μαρτύρων,
τῶν ὁποίων τὴν κατάθεσιν μετέτρεψε καὶ εὐρίσκειν εἰς θέσιν νὰ
καταθέσῃ τὰς μαρτυρίας τῶν εἰς χεῖρας συμβολαιογράφου, αὐτὸς
εἶναι ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὅποιον εἶπατε ὅτι θὰ τῷ ἐκφράσῃτε τὴν
Βασιλικὴν εὐαρέσκειαν.

Εἶπατε διὰ τοὺς Διογενίδην καὶ Βαλέταν καὶ Γκιών, ὅτι οἱ
ἄνθρωποι αὗτοι δύνανται νὰ τιμῶσιν καὶ τὸ Βέλγιον, καὶ οἱ
εἶναι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔμπορουν νὰ τιμῶσιν τὸν τόπον,
εἰς τὸν ὅποιον ὑπηρετοῦν, καὶ ἐπειδὴ ἡ πρόκλησις εἰς Ἀθήνας
θεωρεῖται ὡς προδοτικὸς, καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις ὡς ποινὴ, μᾶς
εἶπατε ὅτι λόγοι τῆς ὑπηρεσίας ἐπροκάλεσαν τὴν ἐξ Ἀθηνῶν
ἀπομάκρυνσίν των· ἐγὼ ὅμως ἔχω τὸ δικαίωμα τῆς ἐπερωτή-
σεως καὶ δὲν δύνασθε νὰ μοῦ τὸ ἀρνήθητε. Περὶ Χαντζάρᾳ
ἤθελον ἀφήσει, κύριοι, αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον νὰ τὸ συζητήσω
εἰς τὸν προϋπολογισμόν· ἐάν ὁ κύριος ὑπουργός δὲν ἤθελε
συνδέσει αὐτὸ μὲ ἕν ἄλλο, τὸ ὅποιον ἀνέφερεν εἰς ἐμέ, ὅτι διὰ
εἶχε διορισθῇ κατὰ τὸ ἔτος 1867 εἰς τὰς Πάτρας ἑνὶς
ἐπιστάτης τῶν ἐκεῖ φυλακῶν, ὁ ὁποῖος εἶχε καταδικασθῇ
ἐπὶ ἀναίρεσιν. Ἐγὼ ὅμως δὲν τὸ γνωρίζω· δὲν ἐνθυμούμαι
τοῦτο, ἐάν ἦναι ἀληθές, ὡς τὸ παρουσιάσῃ· ἐάν δὲ τυχὸν ἦναι
ἄλθές, εἰδὼ ἔμπορεῖ νὰ προταθῇ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶπεν ὁ κ.
ὑπουργός δι' ἐαυτὸν, ὅτι τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον δὲν τὸν ἐγνώρι-
ζον καὶ δὲν ἔχω πληροφορίας περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤξεύρατε διατί

σῶς λέγω νὰ φέρτε αὐτὰ τὰ γεγονότα, ἐάν ὑπάρχουν; διατί
σῶς ἔκαμα ὅλας τὰς ἐπερωτήσεις τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν δια-
χείρισιν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης; ἐπειδὴ ἐνθυμείσθε ὅτι
εἰς τὰ 1867, ὅτε εἶχον τὴν τιμὴν διὰ πρώτην καὶ τελευταίαν
φορὰν νὰ διεύθυνω τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης, ἐφώνηζαν ὅτι
κατεστράφησαν τὰ δικαστήρια, ἔφερον τὸν κατάλογον τῶν παυ-
θέντων δικαστῶν καὶ ἐπροκάλεσα ὡς προκαλῶ ὅλους καὶ
μᾶς, κύριε ὑπουργέ, ὅστινες ἔχετε τὰ ἀρχεῖα τοῦ ὑπουργείου
νὰ μοὶ εἰπῇτε, ἂν ἔγινε τότε καμμία παύσις μὴ προταθῇ
ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων προσώπων, μὴ δικαιολογημένη ὑπὸ τῆς
ὑπηρεσίας.

Γ. ΓΟΥΦΟΣ. Ὁ Τζάτζου; Θεοῦ διατί ἐπαύθη;

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Τὸ εἶπον καὶ ἄλλοις διὰ τοῦ τύπου, ὅτι
ἡ παύσις τοῦ Τζάτζου ἐγένετο κατὰ λάθος, καὶ ἐπειδὴ δὲν
ἐλαβον καιρὸν νὰ τὸν ἐπαναφέρω, εἶπον εἰς τὸν διαδεχθέντα
με κύριον Μωραϊτίνην, ὅτι ὅλαι αἱ παύσεις, τὰς ὁποίας
ἔκαμα, ἐδοκίμοι ἐπὶ τῶν ἀρμοδίων ἐκθέσεων τῶν δικαστι-
κῶν ἀρχῶν· σῶς παρατηρῶ δὲ ὅτι μίαν παύσιν ἔκαμα, ἡ ὁποία
ἦτον ἄδικος, τοῦ Τζάτζου Θεοῦ, σῶς παρακαλῶ καὶ σῶς συνιστῶ
θερμοῶς νὰ τὸν ἐπαναφέρητε καὶ διορθώρητε εἰς αὐτὸ τὸ λάθος·
καὶ ὁ κ. Μωραϊτίνης τὸ ἐπραξε.

Γ. ΡΟΥΦΟΣ. Περὶ Τζέγκου καὶ Βαρνακιώτου;

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Περὶ αὐτῶν εἶπατε καὶ τότε καὶ ἔφερον τὰ
ἐγγράφα ἐν τῇ Βουλῇ, (δὲν ἤξεύρω ἂν ἦτο καὶ σὺ τότε βου-
λευτὴς) καὶ ἐμίνατε σιωπηλοί, διότι δὲν εἶχαν τί ν' ἀντι-
τάξωσι.

ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΣ. Ὅτε ἐπαύσατε τὸν Πάγκαλον, σῶς ἐγι-
ναν ἐπερωτήσεις, καὶ τότε εἶπατε ὅτι εἶχετε δικαίωμα νὰ τὸν
παύσετε.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Μάλιστα. — Περὶ Χαντζάρᾳ παραδέχομαι
ὅτι ὁ κύριος Ὑπουργός τῆς δικαιοσύνης δὲν ἐγνώριζε τὰ
πραγγοῦμενα, ἀφοῦ τὸ διαβεβαίωσεν ὁ ἴδιος, ὅτι δὲν ἐγνώ-
ριζεν ὅτι ἐν Χαλκίδι κατεδικάσθη ἐπὶ δύο ἔτη· ἀφοῦ τὸ
διαβεβαίωσεν. Ἀλλὰ δὲν δύναται ὁ ὑπουργός τῆς δικαιοσύνης
ν' ἀρνήσθαι τοῦτο ὅτι, ὅτε τὸν εἶχε διορίσει ἐπιστάτης τῶν φυ-
λακῶν Σίρου, ἐξεδόθη βούλευμα ληστείας κατ' αὐτοῦ· ἐγνώ-
ριζεν ὅτι εἶχε καταδικασθῇ ἐπὶ τραύματι.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Σῶς εἶπε κανεὶς, ὅτι κατεδικάσθη ἐπὶ τραύ-
ματι; ἐγὼ εἶπον, ὅτι κατεδικάσθη ἐπὶ δύο ἔτη ἑτήμην, ὅτι ἀ-
νέκυψε τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν καὶ ἠθωώθη, σὺς προσηύτατε.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Παραδέχεται ὁ κ. ὑπουργός ὅτι ἦτο φυλακί-
κος, καὶ ὅτι συνενωθῇ μὲ τὴν ἐταιρίαν τοῦ Σπανοῦ καὶ ὠκυ-
λόγησεν, ὅτι ἐνῶ ὁ Χαντζάρᾳς ἦτο ἐπιστάτης τῶν φυλακῶν Σί-
ρου, τὸ ὅποιον, ὅταν τὸ ἔμαθε, τὸν ἀπέλυσε, βούλευμα ἐξεδόθη
κατ' αὐτοῦ, ὅτι εἶχε συνενωθῇ μὲ ληστής· τοῦτο μᾶς εἶπατε
πρὸ ὀλίγου, καὶ ὑμεῖς τότε τὸν ἐπαύσατε, ἀντὶ νὰ διατάξῃτε νὰ
συλληφθῇ.

Ἐρχομαι εἰς τὴν τελευταίαν παρατήρησιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμην
ὁ κ. ὑπουργός ὡς πρὸς τὴν ἐπερωτήσιν, τὴν ὁποίαν ἀπευθύνω
περὶ τῆς ἐπισήμου παρευρέσεώς του εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δι-
καστηρίου Χαλκίδος· ὁ δὲ ὑπουργός εἶπεν, ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπε-
ρωτήσις προτείνεται ἀπὸ ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν διάφορον
αὐτοῦ ἰδέαν περὶ ἠθικῆς, παρεπονέθη δὲ ὁ κ. ὑπουργός, ὅτι ὡμί-
λησά τις εἰς τὴν Βουλὴν ὡς νὰ εὐρίσκειται εἰς εἰρηνοδικεῖον· ἀπα-
τεινώμενος πρὸς αὐτὸν τῷ λόγῳ, ἕνας ὑπουργός, ὅστις λαλῶν ἐν
τῇ Βουλῇ θέτει εἰς σύγκρισιν τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ καὶ ἐνῶ ἄλλον,
λαλεῖ ὡς νὰ εὐρίσκατο ἐν τῇ Βουλῇ; ἀφίνω τὸν κ. ὑπουργὸν
νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο· ἂν ἔχωμεν διάφορον ἰδέαν τῆς ἠθι-
κῆς, ἐγὼ δὲν τὸ ἐξετάζω, διότι τότε πᾶν ἄλλο εἶναι τοῦτο, ἡ συ-
ζήτησις κοινοβουλευτικὴ. Ἀλλ' ἐγὼ ἀπὸ τοῦ ἔμακατος λαλῶν ὁ-
ρεῖμαι νὰ εἴπω, ὅτι δὲν ἔχομεν διάφορον ἰδέαν τῆς ἠθικῆς, καὶ

τοιούτον ζήτημα δὲν θέτω οὔτε ἡμπορῶ νὰ τὸ θέσω, δύναμαι ὅμως νὰ εἶπω, ὅτι ἔχομεν διαφορὰς ἰδέας περὶ τοῦ τρόπου ἐνὸς ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, ὅταν ᾖ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ πατρίδι ὅπου ἔχει ἀντιπάλους. Ἡ παροισία του ἐκεῖ εἰς τὰ ἀκροατήρια τῶν δικαστηρίων δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν δικαιοσύνην. Ἀλλὰ εἶπεν ὁ κ. ὑπουργὸς δὲν τὸ ἔκαμα μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν· ἀλλὰ τί θὰ εἶπῃ βέβαια αὐτός; ἀλλὰ δὲν ἡμπορεῖτε καὶ νὰ μοὶ ἀρνηθῆτε, ὅταν ἓνας ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης παρευρίσκαται ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι, εἰς τὰ δικαστήρια, ὅταν αὐτὰ δικάζωσιν ἀντιπάλους του, ὅτι τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν δικαιοσύνην καὶ νομίζω, ὅτι εἶχον δικαίωμα νὰ ἐπερωτήσω. Δὲν εἶχατε δίκαιον νὰ εἰπῆτε, ὅτι διὰ τῆς ἐπερωτήσεώς μου εἶχον σκοπὸν νὰ ὑποτιπρίξω τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους οὔτε καὶ τοὺς γνωρίζω, οὔτε τὴν Χαλκίδα ἐπάτησά ποτε. Καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὰ τηλεγραφήματα, τὰ ὁποῖα ἐστεῖλατε εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν τῆς Κορινθίας, ἂν τοῦτο εἶναι βέβαιον, ἐπὶ τοῖς ὁποίοις ἡμπορεῖ ν' ἀμφισβᾷ ὁ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, τοῦτο θέλω τὸ ἐξετάσει, ὅταν ἔλθωμεν εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ προῦ ο-λογισμοῦ. Ἐκφράζω δὲ τὴν εὐχαριστίαν μου διὰ τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας ἔδωκε, διὰ νὰ φέρωμεν ὁρισμένον πρότασιν ἐπ' αὐτοῦ.

Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. Ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης ἀπαντῶν ἀνέφερεν, ὅτι εἰρήθη ἡναγκασμένος νὰ διατάξῃ τὴν ἀναστολὴν ἐνταλμάτων ἐπὶ διαφορῶν ἐπὶ πολιτικοῖς ἐγκλήμασιν κατηγορουμένων, καὶ ἀνέφερε τὸν Νοταρᾶ· τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, καὶ ὤφειλεν ὁ κ. ὑπουργὸς ν' ἀναφέρῃ ἀποδείξεις, ἵνα μὴ εἶπῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶπε, καὶ ὤφειλε νὰ ᾖ καλῶς πίστιως· κατὰ τοῦ κ. Νοταρᾶ ἐδόθη καταγγελία κατὰ τὸ 1868, ὅτι ἀπέκρυπτε τὴν λησιείαν, ἀλλ' αὐτὸ ὅμως ἐθεωρήθη ὡς προτὴν κομματικῶν παθῶν, ἡ ἀνάκρισις προέβη καὶ ἔμεινεν ἐκκρεμῆς, οὔτε κλήσις δὲν ἐγένεν. Ἐκλεχθέντος βουλευτοῦ, ἡ ἀνάκρισις ἔμεινεν ἐκκρεμῆς, μετὰ τὴν διαλύσιν τῆς Βουλῆς ἐξεδόθη ἐο-λευμα, ὅτι δὲν ὑπάρχει κατηγορία κατ' αὐτοῦ, καμμία ἄλλη κατηγορία δὲν ἐγένετο, οὔτε ὁρίστατο ἐπομένως ὑπῆρχεν ὅμως ἐνταλμα ἐναντίον τοῦ Νοταρᾶ, καὶ ἰδίως κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐξετέλεσαν καλπονοθεύσεις, ἀντιτάσεις, πλαστογραφίας καὶ ὁ φόνους· κύριοι, ἐπιθυμητὸν εἶναι τὸ ἐθὺς νὰ τιμωρῆτε τὰ λα-βόντα χώραν παρὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, καὶ ὁ χρόνος θὰ κρίνῃ περὶ αὐτοῦ· ἐγὼ δὲν εἶχον διάθεσιν νὰ κάμω λόγον περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ διὰ τοῦ τύπου καὶ διὰ τῆς ἐπερωτή-σεως ἀνέφεραν αὐτό, λέγομεν, ὅτι δὲν ἐγένεν ὑπὲρ τοῦ νόμου, ἀλλὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀντιθέτων ἡμῶν· διότι ἄνθρωποι, οἵτινες ἔχον διὰ κλοπῶν, ἦλθον εἰς τὰς ἐκλογὰς μόνον διὰ νὰ μᾶς ἀντιπράξουν, ἦλθον φοιῆς, οἱ ὁποῖοι παρίσταντο ἐναντίον τῶν θυμάτων (θόρυβος).

Γ. ΡΟΥΦΟΣ. Δὲν ἡμποροῦμεν ν' ἀκούωμεν αὐτά.

Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. Ὅχι μόνον δὲν ὑπερέτουν τοὺς σκοποὺς, δὲν συνετέλουν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν νόμων, ἀλλ' ἦσαν ἐναν-τίον τῶν νόμων· ὅστις θέλει νὰ τὸ ἀναιρήσῃ, ἄς ἔλθῃ νὰ τὸ ἀναιρήσῃ.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Δὲν πιστεύω, κύριοι, οἱ κύριοι Νοταραῖοι νὰ ἔχουν τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἐντιμὸς προκαταύχας. Νομίζω, κύριοι, ὅτι ἐξεπλήρωσα τὸ καθῆκόν μου ὡς ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, ὅπως ἔκαμον καὶ ἄλλοι ὑπουργοὶ εἰς τὴν πα-τρίδα τῶν. Μάλιστα συνέλαβον ἐπιστολάς εἰς τὰ ταχυδρομεία καὶ τὰς ἡνοιξάν, διότι ἐνόμισαν, ὅτι ἤθελον ἀνακαλύψει ἐγκλη-ματικὴν ἐπέμειναι καὶ ἀφοῦ ἀνέγνωσαν τὰς ἐπιστολάς, τὰς παρέδωκαν εἰς τοὺς ἐπιστάτας, διότι εἶδαν, ὅτι ἐυσταίνατο εἰς τὸν ἀνακρετὴν ἡ μεγαλειτέρα ἀμεροληψία καὶ ἡ μεγαλειτέ-ρα αὐστηρότης. Κύριοι, οἱ Νοταραῖοι, ὡς ἤκουσα ἐγὼ τοῦλάχισ-τον, κηρύττουν τὴν εὐχαριστίαν των ἀπέναντί μου διὰ τὴν

διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν ἐτήρησα, καὶ μὲ ἀπορίαν μου ἤκουσα ἐπὶ τὸν κ. Δημητριάδην νὰ ἐκφρασθῇ τοιοῦτοτρόπως, ἐν ᾧ φρο-νῶ, ὅτι ἀρκούντως ἐπαίθη διὰ τὴν διαγωγὴν μου. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ ὄρχικόν ζήτημα περὶ τηλεγραφημάτων πρὸς ἀνα-στολὴν ἐκτελέσεως ἐνταλμάτων ἐπὶ πολιτικοῖς ἐγκλήμασι κα-τηγορουμένων, κύριοι, εἰς ἐπιμένη ὁ κ. Δημητριάδης θέλει προσ-καλέσει τὸν εἰσαγγελεῖα τῶν πρωτοδικῶν νὰ μοὶ παρέξῃ τὰς ἀποδείξεις· διότι ὅ,τι ἀνέφερα ἦτο ἱστορικόν. Παρελείψα δὲ νὰ προσθέσω, ὅτι ἐπέδειξα εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν τὸ τηλεγρά-φημα, ὅστις ἐνέκρινε τὸ μέτρον αὐτὸ ὡς συμφέρον πρὸς τὴν ἀλη-θῆς πνεῦμα τῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ ἐπέμειν εἰς τὰς ἐκλογὰς, καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς πλήρους ἐλευθρίας τοῦ ἐκλέγειν τότε ἐγὼ, ἀφοῦ ἔκαμα τὸ τηλεγράφημα πρὸς τὸν Καρῶν, ἠθέλησα νὰ κάμω ἐιδικὴν ἐγκύκλιον πρὸς ὅλους τοὺς εἰσαγγελεῖς πρὸς ἀναστολὴν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐνταλμάτων τῶν ἐπὶ πολιτι-κοῖς ἐγκλήμασι κατηγορουμένων. Ἡ ἀρχὴ ὅμως ἐδόθη ἀπὸ τὸ Ναύολιον, ὅπου ὁ κ. Καϊούκας εἶπε ῥητῶς ὅτι πρόκειται νὰ γίνῃ ἐκτέλεσις τῶν ἐνταλμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουσιν εἰς τὴν χωροφυλακὴν καὶ ἀφοῦ μοὶ εἶπεν αὐτὸ, ἐγὼ εἶπον εἰς αὐτὸν ὅτι πρέπει νὰ πύσῃ.

Α. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Παρακαλῶ τὸν κ. ὑπουργὸν νὰ μᾶς εἶπῃ, διὰ τί δὲν ἐκτελοῦνται τὰ ἐντάλματα τῶρα;

ΔΑΓΡΕΣ. Σχετικῶς μὲ τὸ προκείμενον ζήτημα παρακαλῶ τὸν κ. ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης νὰ παρουσιάσῃ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν στατιστικὴν τῶν καταδικασθεισῶν καὶ καταδιωχθεισῶν ὑποθέσεων περὶ πλαστογραφίας καὶ καλπονοθεύσεως κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρι τοῦδε, καὶ ἐξ αὐτῶν θὰ σχημα-τίσωμεν πίνακα, ἂν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ σημερινοῦ ὑπουρ-γαίου ἐγένοντο αἱ μεγαλειτέρας καταδιώξεις, ἢ ἐπὶ τῶν παρελ-θόντων ὑπουργείων, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ παρόντος ὑπουργείου κατεδιώχθησαν περισ-σότεροι. Πιθανὸν κατὰ τὴν καταδίωξιν νὰ ἔλαβον χώραν ἀδι-κήματα, τοῦτο προέβη ἐκ τῶν αὐστηρῶν μέτρων τοῦ ὑπουρ-γαίου, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μάθωμεν πῶς διεχειρίσθη ἡ δικαιοσύνη, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην θέλω φέρει ἱστορικὰς ἀληθείας καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι κατὰ τὴν διαχείρισιν ἄλλων ὑπουρ-γῶν καὶ ἰσως ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον σπουδαῖον μέρος εἰς τὰς προκείμενας ἐπερωτήσεις, ὅτι διεξήχθη ἡ δικαιοσύνη μὲ πολὺ δυσάριστον τρόπον, καὶ μὲ τρόπον, ὁ ὁποῖος προσκείμεται τὴν ἀγαπάτασιν τῆς κοινωνίας.

Α. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ φέρητε τὸν κατάλογον ὅλων τῶν καλπονοθευτῶν τῶν καταδιωχθέντων καὶ φ-λακισθέντων καὶ ὅλων τῶν ἐκκρεμῶν υποθέσεων τῶν εὐ-ρισκομένων εἰς ἀνάκρισιν εἰσέτι.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ (ὕπουργος Δικαιοσύνης). Πολὺ καλὰ.

ΚΡΗΣΤΕΝΙΓΗΣ. Εἰς ἐξήτατα ἀπὸ τὴν Βουλὴν, ἂν τὰ μέ-λη τῆς ἐπιτροπῆς, τὰ ὁποῖα κατηγορήθησαν, θὰ ἐνεργήσουν πάλιν τὰς νῆας ἐκλογὰς· δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν, ὅτι λέ-γομεν. (θόρυβος).

Α. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Κάμνω τὴν παρατήρησιν εἰς τὸν κύριον Κρεστανίτην, ὅτι ἡ ἀναστολὴ τοῦ νόμου δὲν δύναται νὰ δια-ταχθῇ οὔτε ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, οὔτε ἀπὸ τὴν Βουλὴν, οὔδ' ἀπὸ κανένα. Ἡ Βουλὴ μόνον νὰ νομοθετῇ δύναται, τὰ νομο-θετήματά της ὅμως ἔχουν ἰσχύον εἰς τὸ μέλλον ὑποχρεωτικὴν, διὰ ἔχουν δὲ ἀναδρομικὴν δύναμιν. Ὁ κύριος Κρεστανίτης ὅσα λέγει εἶναι τῆς φαντασίας του. Ὅταν ἐδοθῇ ἐνταλμα συλλή-ψεως καὶ φυλακίσεως, οὐδεὶς δύναται ν' ἀναστείλῃ τὴν πο-ρείαν τῆς διαγραφομένης ὑπὸ τῆς ποινικῆς δικονομίας.

ΜΙΑΝΗΣ. Παρακαλῶ τὴν Βουλὴν νὰ μεταδώμεν εἰς τὴν ἡ-μερησίαν διάταξιν.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ. Μάλιστα, μάλιστα.

μεν υποστῇ ζημίαν 9 1/2 τοῖς 0/0, ἢτοι ἐπὶ τῶν 3,000,000 θέλωμεν υποστῇ ζημίαν 285,000 δραχ. τὸ ἔτος. Εἰρήθημεν εἰς ἀμνηχανίαν, ἐκάμαμεν ἐπανειλημμένως ἀποπειράς φιλικὰς πρὸς τὴν τράπεζαν, διὰ νὰ μὴ ἐπιμείνῃ ζητοῦσα νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ δανείου τῶν 28,000,000 τὰ τρία ἑκατομμύρια· ἡ τράπεζα εἶχε δικαίωμα καὶ συμφέρον νὰ ζητήσῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν μετοχῶν τῶν 3,000,000, ἐσκέρθημεν, ὅτι δὲν ἐδυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν τὴν ζημίαν· ἐπροσπαθήσαμεν λοιπὸν, ἡ ζημία νὰ ᾖ καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρα· ὅθεν ἐσκέρθημεν ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς τὴν τράπεζαν ἑντοκα γραμμάτια διὰ τὰ ὅποια πληρόνουμεν 8 0/0 τόκον· ἐπληρώσαμεν τὰ 3,000,000, εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἐλάβομεν ἐκ τῶν ἐντόκων γραμμάτιων, ἡ δὲ ζημία μας περιορίσθη μόνον εἰς 3 0/0· ἐλάβομεν τὴν ὑπόσχεσιν τῆς τράπεζης ὅτι ὅσας τις θελήσωμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν τὰ ἑντοκα γραμμάτια, ἡ τράπεζα νὰ μᾶς ἐπιστρέψῃ τὰ χρήματα, διότι προσδοκώμεν καὶ προσδοκώμεν ἀκόμη νὰ οἰκονομήσωμεν διὰ τινος δανείου τὰ 9,000,000, νὰ προσφέρωμεν εἰς αὐτὰ τὰ εἰρημένα 3,000,000 καὶ πληρόνοντας τὰ χρέη μας πρὸς τὰς Τράπεζας, νὰ ἀρῶμεν τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν γραμματίων.

Δὲν ἦτο λοιπὸν ἁπλοῦς προνοία κυβερνητικῆς ὀφειλομένης, καὶ ὅχι μόνον δὲν ἦτο αὐτὸ, τὸ ὅποion ἤθελον νὰ παρατήσωσι, καὶ τὸ ὅποion οἱ νομικοὶ ὀνομάζουσι culpa lata, ἀλλὰ δὲν ἦτον οὔτε ἀπλὴ culpa· δὲν ἦτο εἰμὴ πλήρης ἡ ὀφειλομένη πρόνοια, ὅπως μὴ υποστῶμεν ζημίαν, καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ ζημία ἦτον ἀναπόφευκτος, νὰ περιορίσωμεν αὐτὴν ὅσω τὸ δυνατόν περισσότερον.

Εἶμαι ὁμῶς ὑποχρεωμένος νὰ μὴ παραλείψω σέβας τινὰς ἐπὶ γενικῶν τινῶν παρατηρήσεων τοῦ ἐντίμου φίλου μου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπολιτευτικῆς. Πρέπει, κύριοι, σὺς εἶπα, νὰ ἐνθυμῆσθε τὴν κατάστασιν τοῦ κράτους, ὅταν ἐρχοῖτε νὰ ἐμιλήσθε περὶ δημοσίας ἀσφαλείας καὶ διοικήσεως· πρέπει νὰ ἐνθυμῆσθε τὰ σώματα τῶν ἐν Πελοποννήσῳ περιφερομένων φυγόντων, νὰ ἐνθυμῆσθε τὴν ἀτιμωρησίαν τῶν ἐγκληματιῶν.

Βεβαίως ἡμεῖς δὲν ἐπεκαλέσθημεν οὐδὲ ἐγὼ θέλω δευτῆρὴ νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι εἰς τὸ κράτος ὑπάρχει τοιαύτη ἀνθρᾶ καὶ ἀρμονικὴ κατάστασις, ἡ ὅποια νὰ ἐξεγείρῃ τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν ὧν ὁμῶν· ἀλλ' αὕτη ἡ μὴ ἀνθρᾶ κατάστασις, αὕτη ἡ μὴ ἀρμονικὴ κατάστασις δὲν εἶναι δίκαιον, κύριοι, νὰ καταγνωσθῇ εἰς ἡμᾶς. Ἦλθομεν καὶ εὗρομεν αὐτὴν. Καὶ τὴν εὗρομεν χειρότεραν, πολλῶν χειρότεραν καὶ ἐβελτιώσαμεν αὐτήν, καὶ ἐπράξαμεν ὅτι ἦτο δυνατόν ἀνθρωπίνως νὰ πράξωμεν, διὰ νὰ φέρωμεν ἀρμονίαν.

Δὲν διανοοῦμαι νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι πρέπει ἡ κατάστασις αὕτη νὰ καταγνωσθῇ εἰς ἄλλους προκατόχους ἡμῶν. Ὅχι· δὲν εἶμαι τόσο ἀδίκος, ὅσον εἶναι ὁ κ. Κουμουνοῦδος πρὸς ἡμᾶς. Καὶ τί ἐκάμαμεν; ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σὺς ἀναγγείλω, ὅτι κατὰ τὰς ἐπιστάσεις ἐκθέσεις τῶν δικαστικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν 1059 φυγόντες συνελήφθησαν κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ὑπουργείας μας ἐν τῷ τῷ. Κατὰ τὴν στατιστικὴν τῶν ἐγκληματιῶν, τὴν ὅποian ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ, ὁ εἰσαγγελεὺς Μεσσηνίας ὑπέβαλεν, εἰς πόσον βαθμὸν νομίζετε, ὅτι ἠλαττώθησαν τὰ ἐγκλήματα τῆς Μεσσηνίας; κατὰ 105 κατὰ μῆνα. Νομίζω, ὅτι ἡ στατιστικὴ αὕτη εἶναι λίαν εὐχρηστικός. Νομίζω, ὅτι αὐτὸ τὸ ὅποion ἀπήτησε ὁ ἐντίμος φίλος μου κ. Κουμουνοῦδος· ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, αὐτὸ γίνεται. Τί σὺς εἶπεν ὁ κ. Κουμουνοῦδος; ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὰς αἰτίας τῶν ἀνωμαλιῶν, τόσοι αἱ συνέπειαι τῶν ἀνωμαλιῶν πρέπει νὰ περιστέλλωνται, τόσοι ἡ κατάστασις πρέπει νὰ γίνηται κανονικότερα. Καὶ δὲν γίνεται αὐτὸ, ὅταν ἐκ τῆς στατιστικῆς αὐτῆς τῶν ἐγκληματιῶν βλέπετε, ὅτι εἰς τὸν νομὸν ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὅποion αἱ ἐξέεις καὶ

ἡ ζωρότης τοῦ χαρακτῆρος τῶν κατοίκων ἦτο ἀφορμὴ ἄλλοτε νὰ προκαλῇ τὴν διάπραξιν ἀρθροῦν ἐγκληματιῶν, βλέπετε, ὅτι εἰς τὸν νομὸν ἐκεῖνον ἠλαττώθησαν κατὰ μῆνα 105 τὰ ἐγκλήματα, δὲν εἶναι μία πρόδοος μεγάλη;

Εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεκαλέσθω τὴν ἐπαικτὴ γνώμην τοῦ ἐντίμου φίλου μου· ὁ βουλευτὴς ἐκ Μεσσηνίας ἐκυβέρνησε τὸν τόπον πολλάκις, καὶ πιθανῶς θέλει κυβερνήσῃ αὐτὸν ἀκόμη. Ὅθεν γνωρίζει καλῶς τὰς δυσχερείας τὰς μεγάλας, αἱ ὅποια περικυκλοῦσι τὰς κυβερνήσεις, καὶ μάλιστα κυβερνήσεις, αἱ ὅποια καλοῦνται εἰς ἀνωμαλίας περιστάσεις. Ἦξίσουν ἀπὸ αὐτὸν νὰ κρίνῃ δικαιοτέρον καὶ ἐπαικτέστερον τὴν κυβερνήσιν ταύτην, οὐδέποτε δὲ τόσον ἀδίκως νὰ κατενυχθῇ κατ' αὐτῆς.

Ἀλλὰ, κύριοι, εὖμεν ἡ ἀντιπολιτεὺσις ὅτι ἔχει ἀφορμὰς νὰ δυσφορῇ, διότι ὁ προϋπολογισμὸς δὲν εἶναι παρὰ ἀντίγραφον τῶν παρελθόντων προϋπολογισμῶν· τίποτε καινὸν δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ. Κύριοι, δὲν ἐξισπάζομαι τελείως· εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους ὑμᾶς, ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς εἶναι τὸ ἀπάνθισμα τῶν νόμων τῆς ἐπικρατείας. Ἐρῶ ὅσον ἔχετε τοὺς αὐτοὺς νόμους, θέλετε ἔχει αἰωνίως τὸν αὐτὸν προϋπολογισμόν. Τί εἶναι ὁ προϋπολογισμὸς; Τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους· καὶ τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους κανονίζονται ὑπὸ νόμων· οὐδὲν ἔσοδον ἔμπορὶ νὰ γίνῃ διαρκῶς καὶ νομίμως ἄνευ νόμου, οὐδὲν ἔσοδον νὰ εἰσπραχθῇ ἄνευ νόμου. Μήπως ἡμεῖς ἐως τῶρα μεταβάλλομεν τοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι ἰσχύουν μέχρι τῆς 1. Ἰανουαρίου 1869, καὶ διὰ τοῦτο ἐπρεπε νὰ μεταβάλλωμεν τὸν προϋπολογισμόν τοῦ 1870; καὶ ποῦ νὰ στηριχθῶμεν νὰ μεταβάλλωμεν αὐτόν; Ὑποθέσατε ὅτι ἐγὼ παρερρόνουν, καὶ ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν συνέτασσον ἕνα προϋπολογισμόν, ἕνα προϋπολογισμόν νέον ὅλως, διάφορον τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1869. Ἦθέλατε μοι εἶπει, ὅτι χρῆζο ἐλεδούρου, ἤθέλατε λάβει ἀνὰ χεῖρας τὸν νόμον περὶ ὀργανισμοῦ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν, καὶ ἤθέλατε εἶπει «Κύριε, δὲν τηρεῖς τοὺς νόμους· ποῦ στηρίζεσαι καὶ πράττεις αὐτὰ;». Καινοτομίας δεδαίως πρέπει νὰ εἰσάγῃ τις πρὸς βελτίωσιν τῶν δεομένων βελτιώσεως, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἰσάγῃ καινοτομίας, μεταβάλλων τοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι δίδουσι τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς δημοσίας διοικήσεως. Ἐν ὅσῳ δὲν μεταβάλλετε τοὺς νόμους, εἰσθε ὑποχρεωμένοι νὰ εἰσπράττετε αὐτοὺς, καὶ ἰδίως ὁ νομοτελετικὴ ἐξουσία ὅταν συντάσσῃ προϋπολογισμόν νὰ μὴ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοὺς καίμηνους νόμους. Ἦμπορὶ τις ἐκείνους νὰ καινοτομήσῃ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς. Εἰς τὴν πολιτικὴν, τῆς ἡποῖας ἡ βῆσις ἀποτελεῖται ἀπὸ σύνολον ἰδεῶν καὶ σκέψεων, ἔμπορὶ τις νὰ καινοτομήῃ διότι εἶναι κύριος τῶν ἰδεῶν του, κύριος τῶν σκέψεων του, καὶ ἐὰν τις ἐξ ὑμῶν ἔχῃ σύνολον ἰδεῶν καὶ σκέψεων, δυνάμει τῶν ὁποίων νομίζει ὅτι εἶναι πιθανόν μετὰ τρεῖς μῆνας νὰ συμβῇ τοῦτο, εἰς ἄλλος ἔμπορὶ νὰ ἔχῃ σύνολον ἄλλων ἰδεῶν καὶ σκέψεων, καὶ νὰ εὕρῃσθαι ὅτι αὐτὸ τὸ ὅποion ποιεῖται ἐκεῖνος, εἶναι ὅλως ἀπίθανον· ἀλλ' ἔμπορὶ νὰ μεταβάλλῃ τις τὸν προϋπολογισμόν ὅποταν θέλῃ; Αὐτὸ νομίζω ὅτι εἶναι ἀδύνατον, συνταγματικῶς ἀδύνατον.

Ἐν ὅσῳ τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἐντίμου φίλου μου κ. Κουμουνοῦδου, τὴν ἀξίωσιν νὰ βλέπῃ πολιτικὴν διαγεγραμμένην ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν τῆς πατρίδος, καὶ μάλιστα μετ' εὐχρηστικῆς ἔκδοσιν αὐτὸν κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἀποστάσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον νὰ σὺς ἀπαγγείλῃ ἐν προχέρον σχεδιογράφημα πολιτικῆς τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὴν πολιτικὴν ἐκείνην, τὴν ὅποian σχεδιογράφησε κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔχω διαταγὰς νὰ παραδοθῇ, καὶ οἱ διαταγμοὶ μου δὲν εἶναι διαταγμοὶ τῆς ὁριζουμένης καθ' ἣν εἶμαι ὑπουργός· εἶναι διαταγμοὶ τοῦ ὁποιοῦ ὑπουργοῦ

χρεώλυτα και τόκους. Είναι προϋπολογισμός αυτός, κύριοι; Είναι μία υποχρέωσις ἑαυτοῦ, εἶναι μία υποχρέωσις τοῦ ἔθνους, τὴν ὁποῖαν δὲν ἔμπορεῖ παρά να ἐκπληρώσῃ. Καὶ τί εὐρίσκουμεν ἀκόμην, τί εὐρεν ἀκόμην ἡ ἐπιτροπὴ; εὐρεν ὅτι ὑπάρχουν ἀλλὰ 10 ἑκατομμύρια εἰς τὸν προϋπολογισμόν τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων. Λοιπὸν 10 καὶ 10 κάμνουν 20 ἑκατομμύρια. Τί μένει τώρα ὁ προϋπολογισμός; Δεκατέσσαρα ἑκατομμύρια.

Προκαλῶ ἤδη τὸν νομιμονέστερον, τὸν ἐκλεκτότερον οἰκονομολόγον νὰ μοῦ καταδείξῃ τὴν ἐλάττωσιν ποὺ νὰ τὴν φέρωμεν· ν' ἀραιώσωμεν τὰ 10 ἑκατομμύρια; εἰς αὐτὰ εἰσέλθῃ ὑπόχρεοι καὶ μάλιστα εἰσέλθῃ ὑπόχρεοι οὐχὶ μόνον οὐσιαστικῶς καὶ πραγματικῶς, ἀλλ' εἰσέλθῃ ὑπόχρεοι καὶ ἡθικῶς· ὁρῶμεν νὰ δείξωμεν εἰς τὸν ἑξῶ κόσμον, ὅτι χάριν τῆς ἑαυτοῦ υποθέσεως τῶν ἀδελφῶν μας Κρητῶν εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν 40, 50, ἀλλὰ καὶ 100 ἑκατομμύρια νὰ ἐξοδωσώμεν καὶ νὰ παραλείψωμεν τὰ ἰδιαίτερα ἐξόδα μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξ ἐκείνης προελθόντων, καὶ πάντες πεισθῶσιν ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀκριβεῖς τηρηταὶ τῶν υποχρεώσεων τῶν, καὶ πολὺ περισσότερον προκειμένου περὶ χρημάτων ἐξοδευθέντων ὑπὲρ ἑαυτοῦ σκοποῦ, ἔτω καὶ ματαίως (εὖγε).

Ἐρχονται ἐπομένως τὰ 10 ἑκατομμύρια τοῦ τρατοῦ μας; Ἄ, ἔλθῃ ὁ οἰκονομολόγος κ. Σωτηρόπουλος νὰ φέρῃ τὴν ἐλάττωσιν καὶ νομίζει ὁ κ. Σωτηρόπουλος, ὅς με συγχωρήσῃ, διότι ἠθέλησε νὰ ἐπιτιμῇ τὴν ἐπιτροπὴν, νομίζει καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ὀρθῶς ἄλλοι, ὅτι δὲν ἔχουμεν καὶ ἡμεῖς τὸ θάρρος, δὲν ἔχουμε τὴν τόλμην νὰ κατακρίνωμεν τὸν προϋπολογισμόν τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν; Ἀλλὰ, κύριοι, ποῖος τολμᾷ νὰ φέρῃ μὴν ἀναρχίαν εἰς τὸ κράτος; ποῖος ἔχει αὐτὴν τὴν τόλμην ν' ἀναλάβῃ τοιαύτην εὐθύνην, ὅπως ἔχει σήμερον ἡ κατὰστασις μας κατόπιν τῶν περιπετειῶν, τὰς ὁποίας ὁ τόπος ὑπέστη;

Βλέπετε λοιπὸν, κύριοι, ὅτι ὁ προϋπολογισμός αὐτός, αὐτὸ τὸ τέκνον ὄλων μας κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς, εἶναι ὁ οἰκονομικώτερος προϋπολογισμός, οὐχὶ βεβαίως ὑπὸ τὴν ἐποφὴν τῆς οἰκονομικῆς μας καταστάσεως, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐποφὴν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους, τῶν περιπετειῶν τὰς ὁποίας ὑπέστη, τῶν ἀναπορεύτων ἀναγκῶν τὰς ὁποίας αὐταὶ μας ἐπιβάλλουσι.

Βλέπετε λοιπὸν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἀνεχώρησεν ἀπὸ λεπτομερείας τινάς, αἵτινες δὲν ἀξίζουν τὸν κόπον ἀπέναντι τοιοῦτοῦ προϋπολογισμοῦ, ὅπως παρουσιάσθῃ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ἐπαιρομένη ὅτι δὲθεν ἔραρον οἰκονομίαι, ποὺ μὲν 1000 δραχμῶν καὶ ποὺ 2000. Ὅχι, κύριοι, ἦλθε μὲ τὸ θάρρος ἐκεῖνο, μὲ τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ μία ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς σπουδαίως ἐργασθεῖσα καὶ νὰ φέρῃ γνώμην σοβαρὰν, ἐσκεμμένην καὶ ἀναλογικὴν τῶν περιστάσεων τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Εἴπομεν, κύριοι, ἐν ἀρχῇ, ὅτι ἀλλαχοῦ ἔπρεπε νὰ φέρωμεν τὴν συζήτησιν, ὅπως ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς σῆς τὸ ὑπέδειξεν ἡ ἐπιτροπὴ. Ἡ ἐπιτροπὴ, κύριοι, σῆς λέγει ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκθέσεώς της, ὅτι τὴν ἀνωμαλίαν τῶν προϋπολογισμῶν τοῦ κράτους φέρει πρὸ πάντων τὸ μὴ ἔγκαιρον τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου· καὶ, κύριοι, εἰδὼ σῆς θέλω νὰ σκεφθώμεν, διότι ἂν δὲν ἔχουμεν ἀπολογισμοὺς, ἂν δὲν ἔχουμεν θετικὸς ἀριθμοὺς, ποὺ θὰ στηριχθώμεν νὰ συζητήσωμεν καὶ νὰ σχηματίσωμεν πεποιθήσεις; Εἰδὼ λοιπὸν δύνασθε νὰ εὐρετὲ τρόπον νὰ ἔχουμεν ἀπολογισμοὺς κατ' ἔτος; εἰδὼ σῆς θέλω, εἰδὼ ἐπικαλοῦμαι τὰς οἰκονομολογικὰς γνώσεις τοῦ κ. Σωτηρόπουλου. Τὰ μέλη τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου σήμερον εἶναι ἰσόβια· ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ἔχουμεν νὰ ἰδῶμεν ἀπολογισμὸν, ὥστε δὲν ἔχουμεν καμμίαν ὁδὸν θετικῶν, ἀναμνηστικῶν ἀριθμῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζομεν νὰ συζητῶμεν τοὺς προϋπολογισμοὺς καὶ προβαίνωμεν εἰς τὰς ἀποφάσεις μας.

Τί ἄλλο σῆς λέγει ἡ ἐπιτροπὴ, κύριοι; Σῆς λέγει ὅτι καὶ τὸ γενικὸν λογιστήριον δὲν εἶναι ἐνήμερον, δὲν ἔχουμεν τὴν προσωρινὴν κατὰστασιν ἔγκαιρον καὶ ἐμπρόθεστον νὰ σκεφθώμεν καὶ ἐπ' αὐτῆς. Καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ πολλὴν χρόνον ἐδαπάνησε καὶ δὲν ἔχει ἀπορρᾶς νὰ αἰτιαθῇ τὸν διευθυντὴν τοῦ λογιστηρίου, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεργάσθῃ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ ἐξετάσῃ τὸν ἀνθρώπον, ὅτι ἔχει καὶ ἱκανότητα καὶ τιμιότητα. Ἀλλὰ τί νὰ σῆς κίνη ἑνας, ὅταν δὲν ἔχῃ τὰ μέσα; καὶ ὅμως τὰ μέσα ὁ ὑπουργὸς δύναται νὰ τὰ δώτῃ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἰδέας τῆς κακῆς ἐννοουμένης οἰκονομίας; Καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο σκεφθῆτε, πρέπει νὰ ἔχουμεν ἀπολογισμοὺς, πρέπει νὰ ἔχουμεν προσωρινὴν κατὰστασιν, ἀλλ' ὁ κ. ὑπουργὸς δὲν τολμᾷ καὶ οὐδεὶς τολμᾷ νὰ παρουσιάσῃ προσθήκην ἐξόδων, καὶ δὲν τολμᾷ, διότι ἐπικρατεῖ ἰδέα οἰκονομικῶν. Πλὴν ποὺ τὴν κάμνομεν τὴν οἰκονομίαν; Ἐπειδὴ δὲν ἔμποροῦμεν νὰ τὴν κάμωμεν εἰς τὰ 10,000,000, τῶν τόκων καὶ χρεωλύτων, οὕτε εἰς τὰ ἄλλα 10,000,000, τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, περιοριζόμεθα ν' ἀραιώσωμεν ὑπαλλήλους, νὰ δυσχεραίνωμεν τὴν διεξογὴν τῆς ὑπηρεσίας, καὶ οὕτω νὰ μένωμεν μὲ ἐστρωμένους χεῖρας· νὰ ἀραιώσωμεν τὸν ἄρτον καὶ τὴν χρησιμότητα καθηγητῶν, διδασκάλων, εἰρηνοδικῶν, ἐπαρχῶν καὶ νὰ οἰκονομήσωμεν πόσα, κύριοι; τὸ πολὺ 100,000 δραχμῶν μὲ τὸ μικροσκοπικὸν αὐτὸ ποσόν, τίνα τῶν μεγάλων ἡμῶν ἀναγκῶν θέλωμεν κατορθῶσαι νὰ καλύψωμεν;

Τὰ ὀλίγα ταῦτα εἶπον· νὰ σῆς φέρω ὡς πρὸς τὴν γενικὴν συζήτησιν· ὅταν ἔλθωμεν εἰς τὰ καθέκαστα θὰ σῆς ὑποβάλλωσι καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ ἐγὼ, ἐν ἀνάγκῃ τὰς ἐπ' αὐτῶν σκέψεις μας.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Κύριοι, ἐπιχειρῶν νὰ ἐξετάσω τοὺς ἀριθμοὺς, τοὺς ὁποίους ὑπέδειξεν ὁ κ. πρωθυπουργός, καὶ ἀπαντῶν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης σκοπὸν ἔχω νὰ μείνω ὅσον μοι εἶναι δυνατόν ἐντὸς τῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα προχθὲς διέγραψα, δηλαδὴ ἐντὸς τῆς οἰκονομικῆς ἐξετάσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἀποφασίσαν δὲν ἔχω νὰ ἀπαντήσω εἰς ἀνοικτοὺς τινὰς ἐκφράσεις, τὰς ὁποίας ὑπουργικὸς βουλευτὴς ἀπέτεινεν ἀπὸ τοῦ βήματος· τοῦτο καὶ εἰς τὰς ἐναντίον μας ὕβρεις, διότι ὑπάρχουσι περιστάσεις τινές εἰς τὰς ὁποίας δὲν πρέπει νὰ καταδικασθῇ τις μέχρις ἀπαντήσεως. Θέλω ὅθεν μείναι εἰς τὸ πεδίον τὸ ὅποιον διέγραψα, ἐκτὸς ἐάν τὸ ὑπουργεῖον μὲ παρασύρῃ καὶ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ ἀλλάξω πεδίον. Μὲ τὴν ἐπιτροπὴν βεβαίως δὲ ἔχω τίποτε· δὲν θέλω ἀμφισβητῆσαι τοὺς λογαριασμοὺς της, εἰς τὴν ἐπιτροπὴν δὲν ἔχω τίποτε νὰ προσθίσω τὴν εὐχαριστίαν ἐναντίας, διότι ὅλα τὰ εὖτε καλὰ καὶ ἁγία· καὶ τί καλλίτερον τούτου; ἔτω ποτε ἄλλο δὲν ἐπιθυμῶ καὶ ἐγὼ καὶ σῆς παρά νὰ ᾔῃαι ὅλα καλὰ.

ΔΑΓΡΕΣ. Κύριε Κουμουνδούρε, ἐάν μοι ἐπιτρέπητε· εἴπατε ἀνοικτοὺς ὕβρεις, δὲν μοι λέγετε ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ βουλευτής;

ΤΙΝΕΣ. Δὲν ἐπιτρέπονται διακοπαί.

ΔΑΓΡΕΣ. Εἰγὼ εἶπον, ἐάν μοι τὸ ἐπιτρέπῃ ὁ ἴδιος.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Εἰγὼ τὸ ἐπιτρέπω καὶ ἀπαντῶ. Λέγω ὅτι θεωρῶ ὡς τὴν σκληροτέραν τῶν ὕβρεων καὶ ἐναντίον τῶν κοινοβουλευτικῶν ἰθιμῶν νὰ ἀποκαλῇ τις μίαν μερίδα εἴτε ἑνα βουλευτὴν κακῆς πίστεως· αὐτὸ δὲ εἶναι καὶ ἀνοίκειον καὶ ὕβρις καὶ ἐναντίον τῆς καλῆς ἀντιτροπῆς.

ΔΑΓΡΕΣ. Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι ἡ ἀνοίκειος ὕβρις;

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Μάλιστα.

ΔΑΓΡΕΣ. Καὶ ἐγὼ τὴν δέχομαι.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. (Ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν βουλευτὴν). Δὲν πειράζει, ἐνδεχόμενον νὰ δίδῃ πληροφορίας ὁ κ. ὑπουργός.

λάττωμαι ν' απαντήσω, λέγω μόνον, ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὰς αἰτίας μιᾶς κακῆς καταστάσεως, τοσοῦτον περισσότερον ἔχομεν δικαίον ν' απαιτῶμεν αὐτὴν βελτιωμένην, καὶ ἔχομεν τὸ δικαίωμα ν' απαιτήσωμεν ἀπὸ πᾶσαν κυβέρνησιν νὰ μᾶς εἴπῃ, κατὰ τί ἐβελτίωσε τὸν τόπον. Δύναται ἡ παρούσα κυβέρνησις νὰ μᾶς εἴπῃ, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβελτιώθη ἡ δημοσία ἀσφάλεια; καὶ τότε ἀγγύγυστως ὑποφίρομεν τὰ ἔαρη. Ἐρρίθη πολλάκις καὶ σήμερον ἐστὶ ἀπὸ ἑνὸς ὑπουργοῦ καὶ ἀπὸ σκοποῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαντῶ, ὅτι ἄλλοτε συμβιβασμοὶ ἐγένοντο εἰς τὴν φθιώτιδα μετὰ ληστών, καὶ ὑπουργοί, καὶ γενικοὶ γραμματεῖς ἀπέστειλαν εἰς τὴν Κρήτην ἐκεῖθεν ἐλευθερωτὰς ἀληθῶς ὑπῆρχε μία ἐποχὴ καὶ ἦν οἱ ἀναλαβόντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ Κράτους, καὶ διακρίσις τότε ἦτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ τῶν καλῶν ἀπὸ τοὺς κακοῦς, εἰσῆλθον ἀναμιξ ἑπαναστάται καὶ λησταί, ἡ γενικὴ ἀσφάλεια ἐκινδύνευεν, ἐνοπλοὶ πολλοὶ περιερέοντο, ἡ κυβέρνησις δὲ ἔδυνάτο νὰ τοὺς καταδιώξῃ, διότι δὲν ἔχουσε ποιοὶ εἶναι οἱ καλοὶ καὶ ποιοὶ δχι, ἦσαν πολλοὶ καὶ ἐπικίνδυνοι, οἱ τοῦρκοι τοὺς περιέβαλλον καὶ τοὺς ὠθούσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἡ κυβέρνησις ἐσκέφθη τότε ν' ἀρτήσῃ ἐλευθέρων τὴν διόδον εἰς αὐτοὺς νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐκόλως δὲ ἔδυναντο νὰ ἐπαέλθωσι. Ἡ διαγωγὴ τῆς γειτονικῆς δυνάμεως μᾶς ἠνάγκασε νὰ συγχωρήσωμεν νὰ ὑπάγουν εἰς Κρήτην. Καὶ μᾶς κατηγοροῦν διὰ τοῦτο ὑπουργοί, οἵτινες ἐν πλῆρει ἀσυχία καὶ ἀνευ ἀνάγκης διαπραγματεύθησαν μὲ τοὺς ληστὰς καὶ ἐσταλάν ἀνθρώπους πρὸς αὐτοὺς, καὶ τὰ ἐντάλματα διὰ τὰς ἀποστολὰς ὑπάρχουν εἰς τὸ ταμεῖον. Ἐάν εἶναι, κύριε, κακὸν καὶ ἀτακτον καὶ ἀνώμαλον τὸ μέτρον τοῦτο εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἡ παρούσα κυβέρνησις δὲ δύναται νὰ τὸ μὲμφηται;

Θ. Α. ΖΑΪΜΗΣ (πρωθυπουργός). Θὰ ἴδωμεν.

Κ. ΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Φέρετε τὰ ἐντάλματα.

ΖΑΪΜΗΣ Θὰ τὰ ἐγάλωμεν ὅλα, θὰ εἴλθῃ ἡ σειρά τοῦ θ' ἀνοιχθῶσιν αἱ βιβλίοι.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ὅστις συζητᾷ δὲν φοβεῖται.

Δεύτερος ἰσχυρισμὸς εἶναι, ὅτι ὁ προυπολογισμὸς τοῦ 1870 θέλει ὑπερβῇ τὰ 35,000,000· ἰδοὺ πόθεν τὸ ἐξάγω, ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἐπαρουσίασεν, ἐπαναλαμβάνω, λογαριασμὸν ἐξόδων μέχρι 31 Αὐγούστου ἐκ 34,918,000, ἐξ αὐτῶν ἀφαιρουμένων πάντοτε τῶν 3,200,000 τῶν ἐντάκτων γραμ. μένουσιν 31,700,000, ἡ σημείωσις εἶναι μέχρι 31 Αὐγούστου, δὲν σημαίνει, ὅτι ἐπληρώθησαν τὰ ἐξόδα τοῦ Αὐγούστου. Λοιπὸν ὅπως τὸ ὑπουργεῖον ὑπολογίζει τὰ ἐξόδα τῶν 5 μηνῶν, ἦτοι μέχρι τῆς 1 Ἰαννουαρίου ἀνά 2 2/1 ἑκατομ. εἶναι 12,500,000, 4,000,000 περίπου, εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ διαχείρισις ἐκάστου ἔτους ἀφίνει ἑλλειμμα ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ὥς νὰ κλείσῃ ἡ χρήσις, προσθέτοντες ἅπαντα θέλομεν ἔχει εἰς τὸ τέλος τῆς χρήσεως 48,000,000 κατὰ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ὑπουργείου διὰ τὸ ἔτος αὐτό. Τί ἐδαπανήσαμεν τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ ἡζούρετε διὰ τί συνδέω τὰ δύο ἔτη; διότι τὰ ἐκτακτὰ ἐξόδα τῶν ἑτῶν αὐτῶν δυνάμεθα νὰ τὰ ἐξάξωμεν συγχωνεύοντες τὰ δύο αὐτὰ ἔτη ἐξώδυσεν τὸ παρελθὸν ἔτος 41,764,000 ὁμοῦ μ' ὅσας θέλουσι ζητήσῃ πιστώσεις ἐκ 468,000, τὸ ποσὸν αὐτὸ προστιθέμενον εἰς τὸ ἐκ 48,200,000 ἐξόδον τοῦ 69 ἔτους, θέλομεν ἔχει τὰ δύο ἔτη, ἐξόδον 89 ἑκατομμυρίων. Τίνα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐκτακτὰ ἐξόδα, διότι οὕτω θέλομεν ἰδεῖ ποσὰ τακτικὰ θὰ ἐξοδεύσωμεν καὶ ἐρέτος. Βλέπει ὁ κ. Κατζίσκος, ὅτι δὲν πρὶνεται νὰ ἐγκαλέσωμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον παρὰ νὰ εὐρωμεν τὴν ἀλήθειαν. Κατὰ τὸ ὑπουργεῖον τὸ 1868 ἐντὸς τοῦ ἔτους ἐξώδυσεν εἰς ἐκτακτὰ 10,000,000, ἰδοὺ τί λέγει, εἰς τὴν ἐκθεσίν του πρὸς τὸν Βασιλέα, ὁ ὑπουργός, δίδων τὸν λογαριασμὸν περὶ τῆς διαχείρισεως τοῦ 1868, τὰ ἐξόδα τοῦ 1868 ἀναβαίνει, εἰς 34,

000,000, ἀφαιροῦνται ἐκτακτὰ ἐξόδα 10,000,000, μένουσιν 24,000,000. Λοιπὸν τὸ 1868 κατὰ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς κυβερνήσεως τὰ ἐκτακτὰ ἐξόδα ἦσαν 10,000,000, θὰ ἴδωμεν δὲ τώρα τί ἐξώδυσεν καὶ ὁ κ. Ζαΐμης διὰ τὰς ἐκτάκτους ἀνάγκας. Τῶν ἐτῶν 1869 καὶ 1868, 5,000,000 ἐν γένει ἐξόδον τῆς χρήσεως τοῦ 1868, ἀναχωρῶ, ἀπὸ τῆς ἰδέας, ὅτι πάντοτε ἡ διαχείρισις τοῦ ἔτους ἀφίνει καθυστέρημα τοῦλάχιστον 4 ἑκατ. λέγομαι ὅτι τὰ τακτικὰ ἐξόδα ἀναβαίνουν εἰς 4 ἑκατομμύρια μόνον καὶ ὅτι εἰς τὰ 5 ἑκατομμύρια ἐμπεριέχονται καὶ 1 ἑκατομμύριον ἐκτακτὰ, ἐπλήρωσε δὲ ὁ κύριος Ζαΐμης ἐπὶ διὰ τὸν ὅπλισμόν τοῦ θωρακωτοῦ 700,000, τὴν τελευταίαν δόσιν τοῦ «Γεωργίου» 350,000, διὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τοῦ «Γεωργίου» 475,000, διὰ παραγγελίας τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν 500,000, διὰ τοὺς τόκους τοῦ ἐθνικοῦ δανείου 400,000 τὸ ὁποῖον ἔν ἐῖναι ἐκτακτον ἀλλ' ὀφειλὴ τοῦ παρελθόντος. Τέλος λέγομαι καὶ ἐκτακτὰ τὰ ἐν τῇ σημείωσει μέχρι τοῦ ποσοῦ καθ' ὃ ἀρχίζουν αἱ καταθεσεὶ πρὸς τὴν τράπεζαν, ὅλα δὲ τὰ πληρωθέντα ἀναβαίνουν εἰς δραχμὰς 8,375,000· ἔχομεν λοιπὸν τὸ 1868 ἐξωδεδυθέντα ἐκτακτὰ 10,000,000, ἔχομεν κατὰ τὴν σημείωσιν 8,375,000, ἀς παραλεχθῶμεν 1,000,000 διὰ τοὺς Κεῖτας καὶ ἄλλο 1,000,000 ἐκ τῶν 5,000,000, τὸ ὅλον 20,375,000. Λοιπὸν 20 ἑκατομ. εἰσὶ ἐκτακτὰ ἐξόδα. Ἐάν αὐτὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὰ 89 ἑκατομμύρια ἔχομεν 69 ἑκατομ. τακτικὰ ἐξόδα διὰ τὰ δύο ἔτη, ἦτοι 34,500,000 κατ' ἔτος.

Λοιπὸν, κύριε, ὁ κ. ὑπουργός τῶν ἐξωτερικῶν ἀφοῦ ἤκουσε τοὺς ἀριθμοὺς ἤδη, δὲν θ' ἀπορήσῃ διὰ τί διίσχυρίσθημεν ὅτι τὰ τακτικὰ ἐξόδα τῆς χρήσεως τοῦ 1870 θὰ ὑπερβῶσι τὰ 35 ἑκατομμύρια. Ἐάν ἔχομεν 69 ἑκατομ. διὰ τὰ δύο ἔτη, τὸ ἐπαναλαμβάνω ἑκάστον ἔτος ἐξώδυσαν κατ' ἐλάχιστον ὅρον 34,500,000, καὶ ἐάν τὸ 1869 εἴη 34,500,000, τὸ 1870 θὰ ἐξοδεύσῃ περισσότερον, διότι καθὼς ἀπεδείχθη ἡ προσθήκη ὑπάρχει μεγίστη εἰς δαπάνας ἐσθίας καὶ ἀναμνηστικότητας.

Κύριε, ὁ τρίτος ἰσχυρισμὸς εἶναι ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἐξώδυσεν περισσότερα ὅλων τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ πῶς ἀποδείκνυται· τὰ πληρωθέντα τακτικὰ ἐξόδα τῆς χρήσεως τοῦ 1869 εἶναι 16 ἑκατομ. τὰ κατατεθέντα εἰς τὴν τράπεζαν 1,800,000 διὰ τὸ δάνειον τῶν 28 ἑκατομμυρίων, τὰ διὰ λογαριασμὸν τῶν δυνάμεων πληρωθέντα 600,000 καὶ τὰ λοιπὰ, ὡς φαίνονται εἰς τὴν σημείωσιν 3,750,000 τὸ ὅλον 19,750,000· προσθέτοντες καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ἐξοδεύωσι μέχρι τέλους τοῦ 1869, 12,500,000 θέλομεν ἐξοδεύει μέχρι τέλους τοῦ ἔτους τακτικὰ 32,250,000.

Ταῦτα ἐξάγω ἀπὸ τοὺς λογαριασμοὺς τοὺς ὁποῖους ἐπαρουσίασε τὸ ὑπουργεῖον. Ὅθεν τὰ ἐξόδα τοῦ ἔτους 1869 θέλουν ὑπερβῇ τὰ 32 ἑκατομμύρια· ἐνθ' ἐντὸς τοῦ ἔτους τοῦ 1866 ἐξωδεδυθῶσαν 22,470,000, τὸ 1867 καὶ μὲ τὰ ἐκτακτὰ ἐξόδα 27,280,000, τὸ ὑπουργεῖον τοῦ 1868 ἐξώδυσεν 24,364,534, τὸ ὑπουργεῖον δὲ τοῦ 1869, 32 ἑκατομμύρια· ὥστε ἐξώδυσεν περισσότερα. Ἀλλὰ κατὰ τί ἑπταίσι τὸ ὑπουργεῖον μᾶς λέγων; ἐπρεπε νὰ ἔχω ἀναλελυμένους τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐξόδων τῶν 16 ἑκατομμυρίων, ἵνα ἴδω κατὰ τί ἑπταίσι. Ἐγὼ παρετήρησα ὅτι ἐξώδυσεν περισσότερα ἀπ' ὅ,τι ὅλα τὰ λοιπὰ ὑπουργεῖα ἐντὸς τοῦ ἔτους. Καὶ ὁ ἐξοδεύων περισσότερα πταίει.

Ὁ κ. ὑπουργός τῆς Δικαιοσύνης χθὲς μᾶς ἐμέμφθη διὰ τὴν προσθήκην τῶν φόρων. Ἀπὸ Κυβερνήσιν σπουδαίαν πᾶν ἄλλο ἠλπίζον παρὰ μομφὴν τοιαύτην, καὶ ὁ κ. ὑπουργός ἔχει τὴν ἀξίωσιν καὶ ἀναντιρρήτως ἔχει δίκαιον, ὅτι εἶναι σπουδαῖος ὑπουργός. Ἐἴχομεν ἑλλειμμα ἐνώπιόν μας ἀποδείχθη καὶ σήμερον ἐπρεπε νὰ τὸ καλύψωμεν, καὶ πῶς νὰ τὸ καλύψωμεν, ἀφοῦ ἄλλα μέσα δὲν ὑπάρχον· ἐκάμαμεν κατὰ προσθέσαντες φόρους,

υπουργείον τοῦ 68 ἐδαπάνησε τὰς εἰσπράξεις τῶν δημοσίων ἐσόδων κατὰ τὸ 68 καὶ προσέτι 8 ἑκατομμύρια, τὸ ὑπουργεῖον τοῦ 67 ἐδαπάνησε τὰς εἰσπράξεις, τὰς τακτικὰς τῶν τακτικῶν ἐσόδων τοῦ κράτους, κατὰ τὸ 67 καὶ προσέτι 7,000,000, οἱ δὲ ἐδαπάνησαν 14,970,000 ! Ἀλλὰ κατὰ τὰ 67 καὶ 68 ὑπῆρχον ἐκτακτοὶ περιστάσεις, ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐκτακτοὶ αὐταὶ περιστάσεις δὲν ὑπῆρχον κατὰ τὸ 1869, οἱ οὖν ἐκτείναντες, ἐπεται ὅτι ἡ σπατάλη ὡσὺν ὑπερβαίνει πάντα λόγους.

Κατέχομαι ὑπὸ μεγίστης ἀνυπομονητικῆς διὰ νὰ δυνθῶ νὰ ἀναιρέσω τὰς αἰτιάσεις ταύτας, ἵνα μὴ μείνῃ εἰς τινὰ ἐξ ὧν οὐδὲ εἰς κένενα ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι μᾶς ἀκούουν, ἡ ἐλαχίστη πρόληψις περὶ τούτου· διότι τῇ ἀληθείᾳ εἰς κράτος τόσον πτωχὸν καὶ διεσπασμένον μὲ τοσαύτας ἀνάγκας, εἶναι, νομίζω, μεγάλη κηλὶς εἰς ἕνα πολιτευόμενον ἢ πεποιθὲς τοῦ κόσμου, ὅτι σπαταλᾷ τὰ δημοσία χρήματα.

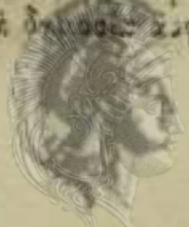
Ἐγὼ, ὁμολογῶ, δὲν θέλω νὰ γίνω συνήγορος τοῦ 1867. Ὁμολογῶ δημοσίως ὅτι ἔχω ἰδιαίτους ὑπόληψιν εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ὑπουργείου τοῦ 1867, ὅτι εἰλικρινῶς συμπαθῶ πρὸς αὐτόν. Δὲν θέλω νὰ γίνω συνήγορος τοῦ ὑπουργείου τοῦ 1868, διότι οἱ οὖν εἶπον καὶ ἄλλοτε ἀπ' ἑαυτῶν, ὅτι ἀντιπαθῶ τὰ μέγιστα πρὸς τοὺς κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον πολιτευομένους καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν. Περιορίζομαι μόνον εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ 1869 διὰ νὰ εἶπω, ὅτι δὲν ἐσπατάλησεν ἡ παρῶσα κυβέρνησις, ἀλλὰ διεχειρίσθη μετὰ τῆς δυνατότης ἐκτενέστερας, μετὰ τῆς δυνατότης φειδοῦς.

Ἀς ὑποθέσωμεν, ὅτι τὰ λεγθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Σωτηροπούλου εἶναι ἀληθῆ, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ, τοὺς ὁποίους οἱ παρῶντες εἶναι αὐθεντικοί. Σὺς εἶπεν ὅτι ἐλάβομεν ἐκ δανείων 14,970,000, καὶ ἐπομένως ὡς ἐγγιστα 15,000,000. Ἐλάβομεν λοιπὸν 15 ἑκατομμύρια, τί τὰ ἐκάμαμεν; νὰ οἱ εἶπω, κύριοι. Ἐδαπάνησαμεν 570 χιλιάδας πρὸς ἐξόφλησιν χρέους, τὸ ὅποιον εἶχε συνυπολογίσαι τὸ ὑπουργεῖον τοῦ κ. Βούλγαρη, ἵνα πληρώσωμεν καθυστέρουσας δόσεις τοῦ πλείου ὀλγας· 180 χιλιάδας πρὸς ἐξόφλησιν χρεωγράφων τῆς πρώτης ἰονίου πολιτείας· 250,000 εἰς λογαριασμὸν τοῦ δανείου τῶν 600,000, τὸ ὅποιον ὁ κ. Βούλγαρης ἔκαμεν ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῆς ὁδοποιίας. Ἐπληρώσαμεν 145,000 πρὸς ἐκτέλεισιν μιᾶς συμβάσεως, τὴν ὁποίαν τὸ ὑπουργεῖον Βούλγαρη εἶχε συνυπολογίσει μετὰ τῆς ἐταιρίας Bimney πρὸς κατασκευὴν τηλεγραφικῶν γραμμῶν. Ἐδαπάνησαμεν 700,000 πρὸς ἀγορὰν τοῦ ὀπλισμοῦ τοῦ πλείου τῆς ὀλγας, τὸ ὅποιον παρεγγέλθη παρ' ὧν καὶ πρὸς ἐκτέλεισιν ναυτικῶν παραγγελιῶν. Ἐδαπάνησαμεν 350,000 πρὸς πληρωμὴν τῆς τελευταίας δόσεως διὰ τὸ πλοῖον ὀλγαν. Ἐδαπάνησαμεν 475,000, δηλ. 16 χιλ. λίρας, πρὸς πληρωμὴν ὀφειλομένης δόσεως εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τοῦ πλοίου Γεωργίου. Ἐδαπάνησαμεν 500 χιλιάδας πρὸς ἐξόφλησιν παραγγελιῶν τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, αἵτινες εἶχον γίνῃ ἐπὶ τῶν προκατόχων ὑπουργείων. Ἐδαπάνησαμεν 70 χιλιάδας πρὸς ἐξόφλησιν χρέους τοῦ κ. Ερλάγγερ. Ἐδαπάνησαμεν 60,000 διὰ τὴν ἐτησίαν κλήρωσιν τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου Ροτοχίδ. Ἐδαπάνησαμεν 400 χιλιάδας διὰ τόκους τοῦ δανείου τῶν 6 ἑκατομμυρίων, ὀφειλομένους διὰ τὸ 1868 καὶ μὴ πληρωθέντας. Ἐδαπάνησαμεν 1 ἑκατομμύριον διὰ νὰ ἐξοφλήσωμεν ἐν δανείον προτιμίων μετὰ τῆς ἰονικῆς Τραπεζῆς, τὸ ὅποιον ὁ κ. Βούλγαρης εἶχε συνυπολογίσει. Ἐδαπάνησαμεν 200 χιλ. πρὸς ἐξόφλησιν τόκων τῶν ἐντόκων χρεωγράφων τῆς ἑπτανήσου ὀφειλομένους διὰ τὸ 1868. Ἐδαπάνησαμεν 5,200,000 δι' ἐξόδα τῆς τριετούσης ὑπερσίας τοῦ 1868, τὰ ὅποια ὤφειλοντο, καὶ τὰ ὅποια ἦσαν πληρωτέα. Ἐδαπάνησαμεν 1,900,000 διὰ ν' ἀποδώσωμεν ἀπέναντι τοῦ μεταλλικοῦ εἰς τὰς τραπεζάς. Ἐδαπάνησαμεν 3,200,000 πρὸς ἐξόφλησιν ἐντόκων γραμματίων τῶν τραπεζῶν.

Ἡζήσατε πόσον εἶναι τὸ ἄθροισμα αὐτῶν; 15,200,000. Ἀλλὰ προσέτι τὸ προκατόχον ὑπουργεῖον εἶχε πληρώσει κατὰ τὸ ἀπὸ 1 μέχρι 25 ἰανουαρίου διάστημα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν 600,000 — προσέτι κατεβάλομεν καὶ ἡμεῖς 670 χιλιάδας ὡς προκαταβολὴν πρὸς κατασκευὴν χαλκίων νομισμάτων, ὥστε τὸ ὅλον ποσὸν ἀναβαίνει εἰς 18,135,000. Ἡμπορούσαμεν, κύριοι, νὰ μὴ κάμωμεν τὰς πληρωμὰς αὐτάς; ἔπρεπε νὰ εἰπωμεν εἰς ἐκείνους, μὲ τοὺς ὁποίους αἱ προκατόχοι Κυβερνήσεις εἶχον κάμει συμφωνίας, κύριοι, δὲν ἀναγνωρίζομεν τὰς συμφωνίας, δὲν πληρύνομεν τὰ χρέη ἡμῶν ταύτας; Τότε οὗτοι ἤθελον προσφύγει εἰς τὰ δικαστήρια καὶ ἠθέλωμεν καταδικασθῆναι νὰ πληρώσωμεν καὶ ἀποζημιώσαι εἰς αὐτοὺς, καὶ προσέτι, κύριοι, ἠθέλε προστριβῆ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπόληψιν τὸ δειδός, ὅτι τὰς υποχρεώσεις μας δὲν ἐπληρώσαμεν, καὶ τὸ δειδός τοῦτο ἔχει βαρεῖς συνεπείας διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ κράτους, διότι ἐνεκ τούτου τινὲς πρόληψις διαδοθείσης εἰς τὴν Δύσιν πολλὰ ὀλίγη ἀπολαμβάνει δυστυχῶς ἐκεῖ ἡ ἑλλὰς πίστιν. Λοιπὸν ἔπρεπε νὰ τὰ πληρώσωμεν καὶ αὐτὸ ἐκάμαμεν. Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὐρωμεν τὰ χρήματα; ἔπρεπε νὰ τὰ οἰκονομήσατε, λέγουσι, καὶ ἐπειδὴ δὲν τὰ οἰκονομήσατε, εἴθε ἄνθρωποι τῆς τάξεως, τῆς ἀουχίας, τῆς ἀνείσεως, εἶπεν ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς ἐκ Μεσσηνίας κ. Κουμουνοπούρος· ἦτο δυνατόν λοιπὸν νὰ πληρώσωμεν τὰς υποχρεώσεις μας ταύτας χωρὶς νὰ κάμωμεν ὅ,τι ἐκαίνομεν; τοῦτο θὰ ἀποδείξω κατόπιν.

Ἄν τὸ ὑπουργεῖον τοῦ 1867 ἐδαπάνησε τὰς τακτικὰς δαπάνας καὶ 7,000,000 ἐκ δανείων, ἂν τὸ ὑπουργεῖον τοῦ 1868 ἐδαπάνησε τὰς τακτικὰς δαπάνας καὶ 8,000,000, τὸ ὑπουργεῖον τοῦ 1869 ἐδαπάνησε τὰς τακτικὰς δαπάνας καὶ μόνον 1,865,000 διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ 1869· ἂν, κύριοι, εὐρίσκατε τοῦτο σπάταλον, εἰς οἷς κείται νὰ τὸ εἴπητε. Καὶ νομίζετε, κύριοι, ὅτι αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἔλθεν αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις ἦσαν ὁμαλαί; ὅτι δὲν εἶχε παρὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς τακτικῆς διοικήσεως, τῆς συνθέσεως; καὶ ἐλπομένησατε ὅτι αἱ περιστάσεις ἦσαν λίαν ἀνώμαλοι;

Ἀναφέρω τὴν ἐποχὴν αὐτὴν διὰ νὰ ἀναμνήσω εἰς τὴν ψῆφον μου κύριον Κουμουνοπούρον μίαν ἄλλην παραπλησίαν ἐποχὴν ἀναμνήσκων δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ καταδείξω ποίαν συνεπείαν ἔρρεε καὶ νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ ᾖ ἐπισκεψθεῖς ἐπὶ τῶν συνεπειῶν, τὰς ὁποίας ἔρρεε ἡ ἀνώμαλος πολιτικὴ τοῦ 1868 εἰς τὸ 1869. Εἰς μίαν ἄλλην ἐποχὴν, ἐνὸς τὴν ἐποχὴν τοῦ 1854, ὑπῆρξαν παραπλήσια γεγονότα ἐν τῇ γαιικῇ πολιτικῇ τοῦ τόπου, ἴσως δὲ αἱ ἀφορμαὶ δὲν ἦσαν τοιαῦται ὅποιαι τοῦ 1866 καὶ 1867 διὰ νὰ προκαλέσωσι τὸ ἐνδιαφέρον ὅλων τῶν ἑλλήνων ὡς ἐγένετο ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως τῆς Κρήτης. Ἰσως αἱ περιστάσεις τοῦ 1854 δὲν ἦσαν τοιαῦται, ὥστε νὰ ἐξάψωσι τὸν ἐθνικὸν ἐνθουσιασμὸν ὅπως ἡ τῆς Κρήτης ὑπόθεσις. Ἡζήσατε μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς ὑποθέσεως τοῦ 1854 εἰς ποίαν περιπεταία εὐρέθη τὸ ἑλληνικὸν Κράτος; ἡ δημοσία ἀσφάλεια εἶχε ἐντελῶς ἐκλείψει· ἤτοισι συνδιαπορθμεύοντο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πορθμείου ἐπὶ τοῦ ληστῶν μετὰ στρατιωτῶν τῆς δημοσίας δυνάμεως, χωρὶς νὰ ᾖ δυνατόν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ ἐπιβίωσι τὰς χεῖρας τοῦ νόμου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν· αὐτὴ ἡ πρωτεύουσα τῶν Ἀθηνῶν ἡπικλήθη ὑπὸ ληστῶν καὶ ληστρικαὶ πράξεις ἐγένοντο εἰς τὰ πρόθυρα αὐτῆς, εἰς τὴν Ἀγίαν Τριάδα, εἰς τὸ Φυχικόν. Τὰ ὀνόματα τῶν λησταρχῶν εἶχον γίνῃ τοσοῦτον γνωστά, ὥστε δεῖς καταλάμβανε αὐτοὺς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἔπρεπε νὰ παρίθωσι δύο ἔτη, ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ μεγάλα κεφάλαια, ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ μεγάλη προσπάθεια διὰ νὰ δυνθῇ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ δημοσία ἀσφάλεια. Καὶ, κύριοι, παραπονιᾶσθαι ἐφ' ὅτι ἐντὸς ὀκτώ μηνῶν ἡ δημοσία ἀσφάλεια

ισχυρισθὲν προηέτι, κύριοι, τρία πράγματα. Πρῶτον, ὅτι κακῶς ἐκκολούθησαν τὴν εἰσπραξὶν τοῦ δανείου τῶν 12 ἑκατομμυρίων καὶ κακῶς καὶ ἀντὶ λόγου μᾶς ἐπέβαλον τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν γραμματίων. Δεύτερον, ὅτι ὁ τακτικὸς προϋπολογισμὸς θὰ ὑπερβῇ τὰ 35 ἑκατομμύρια· καὶ δὲν εἶπον αὐτό, καθὼς ὁ κ. Χατζίσκος εἶπεν, διὰ τὰ ἀπερθύνω ἀντεγκλήσει, ὁ εἶπον διὰ τὰ δεῖξω ποῖα εἶναι ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ θένους καὶ ἵνα προκαλέσω θεραπείαν. Ὅταν, κύριοι, εἶχον τὴν τιμὴν τὰ διευθύνω τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἄλλοτε, ἐπέβαλον τὸν προϋπολογισμὸν εἰς τὴν Βουλὴν, εἶπον ἐν εἰδικρινεῖα ὅτι θέλωμεν ἔχει ἑλλειμμα καὶ ἐπρότεινα μέτρα θεραπείας· τὸ ἑλλειμμα τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε κατόπιν ὀλίγων ἢ πολλῶν ἀδικαιολογεῖ. Τοιοῦτον λοιπὸν ἑλλειμμα προβλέπων καὶ διὰ τὸ παρὸν ἔτος, χρέος μοι νομίζω νὰ τὸ ἀναγγείλω καὶ νὰ ἐπιβάλω εἰς τὴν Βουλὴν τὰς σκέψεις μου· τὸ ἐρχόμενον ἔτος θὰ ἔχωμεν ἑλλειμμα· ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων θέλει ὑπερβῇ τὰ 35 ἑκατομμύρια, ἐνῶ τὰ εἰσὶν δὲν θέλουν φθάσει οὕτε τὰ 32 ἑκατομμύρια. Τρίτος ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τὸ παρὸν ἐξώδευτε περισσότερα ὅλων τῶν ἄλλων ὑπουργείων τακτικὰ ἐξόδα. Ἐάν, κύριοι, κατορθώσω νὰ ἀποδείξω τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοὺς διὰ τῶν ἀριθμῶν, τοὺς ὁποῖους ὁ κ. πρωθυπουργὸς παρουσίασε, θέλω ἀποδείξει συγχρόνως καὶ ἐν ἄλλοι, ὅτι ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἰσχυριθεὶς ὅτι οἱ ἀριθμοὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ μᾶς ἀναιροῦσιν ἀρδην, εἶναι μὲν ἔξοχοι διπλωμάτης, κακὸς δὲμος λογιστής.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ἐλπίζω νὰ σὲς διαδειχθῶ καὶ θὰ ἴδωμεν.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ Κύριοι, ἔρχομαι εἰς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ πρώτου μέρους. Οἱ λογαριασμοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐπαρουσιάσθησαν, ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ διαχείρισις τοῦ 1869 ἀπὸ 1 Ἰαννουαρίου μέχρι 31 Αὐγούστου εἰσέπραξε μετρητὰ 600 χιλιάδας ὑπάρχοντα ἐν τοῖς ταμείοις εἰς τὴν ἐν Περσέσις Πρεσβείαν 3,500,000 ἀπὸ εἰσπραξίν τῆς χρήσεως τοῦ 1869, 12,435,000 ἀπὸ τὴν χορηγίαν τοῦ 1868 5,000,000 ἀπὸ νέων χαλκίνων νομισμάτων 250 χιλιάδας, ἀπὸ τὸ δάνειον τῶν 28 ἑκατομ. 8,900,000 καὶ ἀπὸ τὸ δάνειον τῶν 12 ἑκατομμυρίων 8 ἑκατομ. Ὁ λογαριασμὸς εἶναι ἀκριβής, νομίζω ὅμως ὅτι τὸ δάνειον τῶν 28 ἑκατομμυρίων θέλει δώσει 9 ἑκατομμύρια, ἀλλ' ἔδωκεν 8,900,000 διότι ὡς ἐπληρορρήθην τὰ λοιπὰ ἐπληρώθησαν εἰς προμήθειαν καὶ ἐξόδα μεταφορᾶς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν τρία ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐάν ἦναι ἀληθὲς τοῦτο, κύριοι, τὰ ἐξόδα εἰσὶ πολλὰ ἰδοὺτὶ εἰσέπραξεν, ὡς λέγει τὸ ὑπουργεῖον, μέχρι τέλους Αὐγούστου ἐξώδευσε δὲ μέχρι 31 Αὐγούστου ἐπίσης 34,918,000. Ἐάν ἀπὸ τὴν εἰσπραξὶν ἀφαιρέσωμεν τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ὁ ὑπουργὸς εἰσέπραξεν ἀπὸ τὸ δάνειον τῶν 12,000,000 τί θέλει μᾶς μείνει; εἰσέπραξεν ἀπὸ τοῦ δανείου τῶν 12,000,000, 3,000,000 εἰς μετρητὰ, τὰ ὁποῖα μένουσιν ἀνέπαρτα εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ 8,000,000 εἰς γραμμάτια ἥτοι ἐν ὅλῳ 11,000,000 ἐάν ἀφαιρέσωμεν τὰ 11,000,000 αὐτὰ ἀπὸ τὰ ὅλα εἰσπραχθέντα, τὸ ὑπουργεῖον εἰσέπραξε καὶ ἀπὸ δάνεια καὶ φόρους τῶν χρόνων 1869 καὶ 1868, 27,685,000· αὐτὸς εἶναι ὁ λογαριασμὸς τὸν ὁποῖον ἐπαρουσίασεν ὁ κ. Πρωθυπουργός· ἀπὸ ἐξ αὐτῶν ἀφαιρέσωμεν τὰ 11,000,000 τὰ ὁποῖα δὲν ἔπρεπε νὰ εἰσπραχθῶσιν ἐκ τοῦ δανείου τῶν 12 ἑκατομμυρίων, ἤθελον μείνει εἰσπράξεις 28,185,000, ἐκ τῶν ἐξόδων τότε θέλωμεν ἀφαιρέσει ὅσα ἀπέναντι τῶν 3,000,000 τοῦ μεταλλικοῦ ἐπλήρωσεν, ἥτοι 1,900,000 δραχμῶν, διότι αὐτὸ τὸ ἐπλήρωσε ἀπέναντι τῶν 3,000,000 τοῦ μεταλλικοῦ, τὸ ὁποῖον εἰσέπραξεν ἀπὸ τὸ δάνειον· λοιπὸν αὐτὸ δὲν ἤθελε τὸ πληρώσει, ἐπομένως ἀπὸ τὰ 34,000,000 πρέπει ν' ἀφαιρέσωμεν 1,900,000 δραχμ. Τί πρέπει ἀκόμη ν' ἀφαιρέσωμεν; Πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν 3,200,000 διὰ τὴν ἐξόρλησιν ἐντόκων γραμματίων, διότι τὸ δημοσίον ταμεῖον ὄφειλεν εἰς ἐντό-

κα Γραμμάτια 3,200,000, ἦτον καὶ αὐτὸ χρέος, ὅπως τὸ τῶν 12,000,000· ἤθύντο τὸ ὑπουργεῖον νὰ μὴ πληρώσῃ αὐτὸ καὶ νὰ προτιμήσῃ τὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ἀφαιρουμένων ἐπομένως τοῖ ποσῶν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ 34,918,000 θέλουν μείνει ἐξόδα 28,818,000 ὡς εἴρηται. Λοιπὸν λέγω, ἐάν τὸ ὑπουργεῖον, κύριοι ἐπικαλοῦμαι τὰ προσογῆν σας, διότι οἱ λογαριασμοὶ εἶναι ὅλος ἔκρο· λοιπὸν λέγω, ἐάν τὸ ὑπουργεῖον ἀπὸ τὰ 38,685,000, τὰ ὁποῖα εἰσέπραξε δὲν εἰσπράττειν 11,000,000 ἀπὸ τὸ δάνειον τῶν 12,000,000, ἤθελον εἰσπράξει 28,188,000 ἀπὸ τὰ ἐξόδα ἐάν ἀφαιρέσωμεν 1,900,000 καὶ 3,200,000 διὰ τὰ ἐντόκα κατὰ τὴν σημείωσιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ μένουσιν ἐξόδα 29,818,000 ἤθελον λοιπὸν ἔχει ἐξόδα πλέον τῶν εἰσπραξέων 2,018,000. Ἡρῶ λοιπὸν τὸν κόπον νὰ μᾶς ἐπιβάλλῃ τὸ ἔξοδος τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν γραμματίων; Ἡρῶ ἐάν προσθέσῃτε εἰς τὰς εἰσπράξεις τὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν τῆς Τραπεζῆς 720, τὰς ὁποίας ὁ ὑπουργὸς εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του νὰ ἐκποιήσῃ καὶ ἔπρεπε νὰ τὰς ἐκποιήσῃ, αὐτὸ ἦτο προτιμώτερον παρὰ νὰ μᾶς ἐπιβαρύνῃ μὲ τὸ χρέος τῶν 12 ἑκατομ. Ἐάν προσθέσῃτε τὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν 1,224,000, ἤθελον ἔχει ἑλλειμμα 794,000 δραχμῶν. Τὸ δάνειον λοιπὸν τῶν 12,000,000 ἐναντίον βεβαίως τῆς θελήσεως καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ ὑπουργείου ἐγένετο, διότι τὸ ὑπουργεῖον ἢ καλῶς δὲν ἐμελέτησεν, ἢ δὲν ἐνόησε τὸ ζήτημα· ἐπὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ νὰ ζήσῃ ἡτυχα καὶ ἀντὶ δυσκολιών, ἐπρότερον νὰ λάβῃ τὸ δάνειον ἀντὶ νὰ τὸ ἐξορλήσῃ ἀμέσως, καὶ τοιοῦτοτρόπως πραγματοποιήσαν αὐτὸ τὸ δάνειον ἔθισεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου μας τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν γραμματίων· ἤθελον χρήματα. Ἀλλὰ ὁ κ. πρωθυπουργὸς σὲς εἶπε, τί νὰ κάμω, ἔπρεπε νὰ ἔχω χρήματα, ὁ στρατὸς ἀπὸ τὸ προηγούμενον ὑπουργεῖον εἶχε συγκρατηθῇ εἰς μέρη τινα, καὶ δὲν ὑπῆρχεν ὅπου ἤθύναντο νὰ ἐνεργηθῶσιν εἰσπράξεις, εἶχα δὲ ἀνάγκην ἐξόδων διὰ τὴν δημοσίον ἀσφάλειαν. Καὶ αὐτὸ, κύριοι, δὲν εἶναι ἀλήθεια. Ἐάν ἔχητε ἀνάγκην νὰ σὲς δώσω πληροφορίας, εἶμαι ἑτοιμος, κύριε Πειζάλη. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς κατὰ τὰς ἰδίους αὐτοῦ ὑπολογισμοὺς εὗρεν 600,000 μετρητὰ εἰς τὸ ταμεῖον, εἶχεν 720 μετοχὰς τῆς τραπεζῆς διαθέσιμους, εἶχεν καὶ 3,500,000 εἰς Περσέσις· ἐπομένως ἤθύναντο νὰ εἰσπράξῃ καὶ ἀπὸ ἐμμέτους φόρους, τελωνιακὰ ἄλλα κλπ. ὥστε ἤθελον ἔχει τὸ ὑπουργεῖον πλέον τῶν 6,000,000 ἐντὸς ἐνὸς μηνός. Δὲν ἔρχουν ταῦτα;

Θ. Α. ΖΑΪΜΗΣ (πρωθυπουργός) Ἐντὸς τοῦ Ἰαννουαρίου.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ Ἐντὸς ἐνὸς μηνός λέγω. Ὁρῶντες νὰ πληρώσῃτε καὶ διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ πλείονα τῶν χρεῶν αὐτῶν εἶδον ὅτι νὰ τὰ πληρώσῃτε διὰ δημολογίων τοῦ δανείου τῶν 28,000,000, τὸ ἐδέχοντο, καθὼς ἡ ἀτμοπλοικὴ ἐταιρεία, οἱ θαναισταὶ τῆς Σύρου, τὸ κλέρω, καὶ εἰς ἄλλην περιστασὶν τὰς ἐδέχθησαν· εἶχατε εἰς χεῖράς σας 720 μετοχὰς, ὥστε ἐντὸς τοῦ Ἰαννουαρίου εἶχατε τὸ ἀνωτέρω ποσόν· ἐπομένως κατ' ἐμὲ δὲν εὕρισκεσθε εἰς δυσκολίαν.

Ἀλλ' ἐάν, κύριοι, τὸ ἔξοδος αὐτὸ τοῦ δανείου τῶν 12 ἑκατομμυρίων τὸ ὑποφέρωμεν χάριν τῆς δημοσίου ἀσφαλείας, λυπούμαι, διότι ἀνελάδομεν τοιοῦτον ἔξοδος, χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἀσφάλειαν. Δὲν θέλω σήμερον ἀναπτυχθῆ, ἀλλὰ λέγω ἐν ὀλίγοις, ὅτι περὶ δημοσίου ἀσφαλείας δὲν δυνάμεθα νὰ διαλέωμεν σήμερον, αὕτη εἶναι ἀγνωστὸς εἰς τὴν Στερεάν, διότι κακοποιοῦν ὅταν θέλουν καὶ ὅσους θέλουν οἱ ἐγκληματίαι· ὅταν ἐν σώματι περιφέρονται εἰς τὴν Πελοπόννησον στίφη φλογόδεον καὶ ἡμεῖς ἡναγχαζόμενοι νὰ κάμωμεν ἐκτάκτους νόμους, τὰ ἀπαλλοτρίωμεν, ὅταν εἰς τὴν Στερεάν σήμερον ἀκόμη ἐμφύλιος πόλεμος ἐκκολοῦσθαι καὶ ἡ ἐξουσία δὲν λογαριάζεται, δημοσία ἀσφάλεια δὲν ἀρκούμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὑπάρχει. Ἡρῶ καὶ τί θὰ μὲ εἴπωτε εἰς ταῦτα;

φείλει να ἐρχῆται ἐνταῦθα ν' ἀπολογῆται ὑπὲρ τοῦ νόμου, καὶ τὸ νομοθετικὸν σῶμα, αὐτὸ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχου ἐξασκῇ, ἵνα μὴ παραδίδονται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν των οἱ νόμοι, τοῦς ὁποῖους νομοθετεῖ. Πιστεύω λοιπὸν ὅτι ὁ κ. Λομβάρδος κατὰ τὴν ὡκονομήθη ἀπὸ αὐτὴν τὴν θεωρίαν, τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξε, καὶ ἂν δὲν ὡκονομήθη τόποι χειρότερα δι' αὐτόν. (Ἰδαρότης).

ΚΟΥΜΟΙΝΑΟΥΡΟΣ. Εἶναι ἀνεπίδεκτοι μαθήσεως.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. (ἐπαιργὸς δικαιοσύνης) Ὁ κ. Κουμουνοῦρος, λέγει ὁ ἀδελφός μου, ὅτι εἰς ἄλλην περίστασιν ἀνέπτυξεν αὐτὴν τὴν θεωρίαν ν' δὲν πρόκειται περὶ τοῦ κ. Κουμουνοῦρος διὰ νὰ τὸν ἀτιμωρῶ, πρόκειται περὶ τοῦ κ. Λομβάρδου. Ὁ κ. Κουμουνοῦρος, γνωρίζω κάλλιστα, ὅτι γνωρίζει τὰς συνταγματικὰς ἀρχὰς καὶ τὰ συνταγματικὰ ἴδημα, καθόσον ἔχει τόσα ἔτη, καθ' ἃ κατέγινεν εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν τῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἄλλο τι, παρ' ἢ ἐπιμέλειαι εὐφρων ἀλλὰ ψευδῶν ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν νὰ προσβληθῶν ἕτεροι.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγω, δὲν δύναται νὰ ὑποχωρήσῃ ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, χωρὶς νὰ μειώσῃ τὰ δικαιώματά της, καὶ δεδωῇ εἰς τὰς χεῖρας τὰς ἰδικὰς μου, ποτε δὲν θέλω ἐπιτρέψαι νὰ ἐγγυῶμαι τὰ δικαιώματα αὐτῆς. Μ' ὅλα ταῦτα διὰ πρώτην φοράν προκατακτικῶς καὶ ἐξακουσίως θέλω νὰ δώσω πληροφορίας τινὰς εἰς τὸν ἐντιμὸν βουλευτὴν Ζακύνθου κ. Λομβάρδον. Πρῶτον τὸν λέγω, ὅτι ὁ φίλος του δικαστὴς Κοντολέων ἀπελύθη τῆς ὑπηρεσίας κατ' αἵτησίν του, καὶ ἵσως ὁ βουλευτὴς, ὅστις μὲ παρεκάλει κατ' αἵτησίν του νὰ τὸν ἀπολύσω τῆς ὑπηρεσίας, καθῆται ἐπ' αὐτὴν τὴν πλευρᾷ. Μάλιστα, ἐπιφυλάττομαι νὰ τῷ ἐκφράσω καὶ τὴν β. εὐνοίαν διὰ τὴν ἀκρι τοῦδε διαγωγὴν του. Δὲν ἤξείρω λοιπὸν τί λόγον ὀφείλω νὰ δώσω διὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ κ. Κοντολέοντος. Ὁ κ. Κοντολέων κέεταται πλήρη τὰ ἔτη τῆς συντάξεώς του καὶ κέεταται καὶ ἀνώτερον μισθὸν τοῦ πρωτοδίκου κατὰ 8 ἢ 10 δραχμὰς. Διεῖθε λοιπὸν μίαν παράκλησιν, ἐάν ᾔτο δυνατόν νὰ διορισθῇ εἰς Κεραλλυνίαν, καὶ ἐάν δὲν ᾔτο δυνατόν, μὲ παρεκάλει νὰ τὸν ἀπολύσω, διότι ἐάν περριεῖτο αὐτός, θῆκε χάσει τὰ δικαιώματα τῆς συντάξεως. Ἐν τῶν ἐντίμων μελῶν λοιπὸν, τὸ ὁποῖον καθῆται ἀπ' αὐτὴν τὴν πλευρᾷ, μὲ παρεκάλει νὰ ἐκπληρώσω τὴν αἵτησιν τοῦ κ. Κοντολέοντος καὶ τοῦτο ἐπραξα.

Καθόσον ἀρρῶ τὰς μεταθέσεις, ὁ ἴδιος κ. Λομβάρδος εἰς ἄλλην περίστασιν, ὅταν ἔπαυεν ἕνα ἑρῖτην ἐπακαλέσθη αὐτάς τὰς ἰδικὰς ἀρχὰς, εἶπεν, ὅτι δὲν ὀφείλου ἀπὸ τῶν λόγων δι' αὐτὴν τὴν παύσιν. Ἀλλ' ἐάν δὲν ὀφείλῃ ὁ ὑπουργὸς νὰ δίδῃ λόγον διὰ τὰς παύσεις, πολὺ ὀλιγώτερον ὀφείλει νὰ δίδῃ λόγον διὰ τὰς μεταθέσεις. Σὰς λέγω λοιπὸν, καθ' ὅσον ἀρρῶ ἐμὲ, οἱ μεταθέσεις πηγάζουσιν ἀπὸ τὴν κρίσιν, τὴν ὁποίαν ἐντομνάζουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Μετὰ τὰς διακοπὰς διαφόρων παράνομων δικαιοδογημένων παρουσιάσθησαν ἀπὸ πολλὰ μέρη. Εἰςέρετε ἡ διαμονὴ τῶν δικαστῶν πολλὰ ἔτη εἰς τὰς ἐπαρχίας συνήθε σχέσεις μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἐντοπίων, καὶ μολοντί οἱ δικασταὶ πδύοντο νὰ ἐκπληρώσουν κανονικῶς καὶ αὐστηρῶς τὸ χρέος των, ἀλλ' ἐπέβη τὸ σκάνδαλον εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ τόπου· οἱ δικασταὶ, ὡς ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως, ὀφείλου νὰ ὑπηρετοῦν παντοῦ, ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη· αὐτὸ τὸ δικαίωμα, νὰ θέλουν τινὲς νὰ μένωσιν εἰς ὠρισμένον μέρος πάντοτε, οὐδέποτε τὸ ἐχρημάτουν οὐδὲ θέλω τὸ χρηρῆσαι. Μάλιστα τινες μεταθέσεις ἐγένοντο ἀπὸ μεγάλα παραπονα, τὰ ὅποια αὐτὴ ἡ μερὶς ἐξέφρασεν ἐντός τῶν ἐφημερίδων, καὶ ἐγὼ ἐπεισασ νὰ τὰ ἐκνοποιήσω, ὅχι διότι τὸ ἐπίστασα, ἀλλὰ διότι δὲν ἐπιθέμουν νὰ ὑπάρχουν παράπονα. Τώρα, ὅταν τις ἐνεργήσῃ, μεταθέσεις δύο τριῶν δικαστῶν ἢ καὶ περισσοτέρων, ἤξερετε ὅτι αὐταὶ δὲν εἶναι πράξεις μεμονωμένας, συνεπάγονται ἀλληλολογίαν ἄλλων

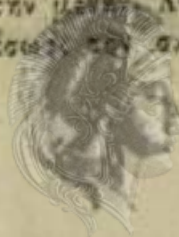
μεταθέσεων. Λοιπὸν δὲν ὀφείλω καὶ δὲν ἔχω ἄλλον λόγον νὰ δώσω, παρὰ μόνον ὅτι αἱ μεταθέσεις αὗται ὑπεγορεύθησαν ἀπὸ τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας.

Ἐρχομαι εἰς μίαν τρίτην ἐπερώτησιν, ἡ ὁποία εἶναι ἐξυδριστική· τὴν θεωρῶ ἐξυδριστικὴν, διότι μὲ ἀποδίδει μίαν κακοθεσίαν, τῆς ὁποίας ποτὲ δὲν ἴδωκα ἀπορρῆν εἰς κανένα, διὰ νὰ δύναται νὰ μὲ ἀξιώσῃ τοιαύτης. Ἀς ἀρρῶμεν ὅτι φέρει ὀνειδος μείζιστον εἰς τοὺς ἀπευθυνόντας αὐτὴν ἐγὼ ἐξετάζω τὴν ἐπερώτησιν σχετικῶς πρὸς ἐμὲ. Ἡ ἰδέα, τὴν ὁποίαν ἔχω περὶ ἡθικῆς, ἡμπορεῖ νὰ διακρίνῃ τῆς ἰδέας, τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ ποιήσαντες τὴν ἐπερώτησιν. Ἐγὼ ὡς ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, ταξιδεύων εἰς οἰκονομικὸν μέρος, νομίζω καθῆκόν μου πρῶτιστον νὰ ἐπισκερθῶ τὰ δικαστήρια. Εἰς τὴν Κέρκυραν μάλιστα, διὰ νὰ πείσω ἑμαυτὸν περὶ τῆς εἰσπληρώσεως τῆς νομοθεσίας μας, ἐάν ἐπίτρυχε καὶ κατὰ πόσον πρῶτευσε, περιεῖλθεν καὶ τὰ χωρία διὰ νὰ ἐπισκερθῶ καὶ τὰ εἰρηνοδικεῖα. Εἰς τὴν Κέρκυραν ἐπῆγα εἰς τὸ Πλημμελειοδικεῖον, ὅπου, ἐπειδὴ ἔμην πλέον ἐλευθέρως παρὰ εἰς τὴν Χαλκίδαν, δέμεινα ἀρκέτας ὥρας καὶ παρέστην εἰς πολλὰς δίκας. Εἰς τὴν Ζακύνθον, τὴν πατρίδα τοῦ ἐντίμου βουλευτοῦ Ζακύνθου, ἐπραξα τὸ αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ τὸ ἤξεύρῃ

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Δὲν τὸ ἤξεύρω.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Σὰς ἔχετε ἀπ' ἐκεῖ ὅλας τὰς πληροφορίες. Λοιπὸν ἐρθεῖσάμεν τὴν ἑκτὴν ὥραν· ὁ πλοίαρχος εὐνοϊκῶς μου παρεχώρησε δύο ὥρας· αὐτὰς λοιπὸν μεταχειρίσθην διὰ νὰ ἴδω τὰ καταστήματα τῶν δικαστηρίων. Εἰς τὰς Πάτρας παρέστην εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ τοῦ ἐμποροδικείου καὶ τοῦ ἐφτείου καὶ ἦτο καθῆκον κοινόν, ὑπερὸ τυχῶν ἀνθρώπων, ὁ τυχὼν ὑπουργὸς ὀφείλει νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ. Μεταδίδων λοιπὸν εἰς τὴν Χαλκίδαν, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἐπαρχία μου, ἐνόμίζον ὅτι αὐτὸ τὸ καθῆκον μοὶ ἐπεβάλλετο ἀκόμη περισσότερο, ἀλλ' ἔμην λίαν ἀπασχολημένος, δὲν ἔμην καὶ ἐδδκτος· ἐάν ἡμπορούσα νὰ ὑπάγω.

Ἐἶχον εἶδαι οἱ δικασταὶ τὸ πρῶτ' διὰ νὰ μὲ ἴδωσι καὶ μὲ εἶπον, ὅτι ἔχουν δικαστήριον τὴν δεῖνα ὥραν, καὶ ἂν ἡμπορούσα νὰ ὑπάγω· εἶπον δὲν εἶμαι ἐδδκτος, ἀλλ' ἐάν ἡμπορέσω, θὰ ἔλθω. Ἐν τοῦτοις πολλὰ βραδέως τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐξῆλθον διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὸ δικαστήριον, καθόσον δὲν ἐπιθέμουν ν' ἀναχωρήσω τῆς Χαλκίδος, χωρὶς νὰ ἐπισκερθῶ τὰ δικαστήρια ἐκείνη· καὶ λοιπὸν τὴν 11, ἐφ' ἣν τὸ δικαστήριον ἀρχεῖται τῆς συζητήσεως ἀπὸ τῆς 9' εἶχε δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν 30 δίκας νὰ συζητήσῃ. Ἐρθετε μετὰ τὴν 11, ὅπου εὐρίσκειτο μία δικαζομένη δίκη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας. Ἐνώπιόν μου ἐξητάσθησαν δύο μάλιστα, καὶ ἀκρίτως ἤρχισεν ἡ κατηγορία καὶ ἡ υπεράσπισις. Ἐλθον λοιπὸν, καθὼς ἤθελε μένει καὶ ὁ τυχὼν ἀνθρώπος, ὁ τὴν ἐλαχίστην περιέργειαν ἔχων ν' ἀκούσῃ τὰς συζητήσεις· καὶ ἐγὼ ἡμπορούσα νὰ μένω καὶ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως· διὰ νὰ ἴδω τί ἤθελε ἀποφασίσαι τὸ δικαστήριον, διότι ἐπιθέμουν νὰ σχηματίσω ἰδέαν περὶ τῆς ἱκανότητος, τῆς εὐθύτητος, τῆς δικαιοσύνης τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ἀπεσύρθη ν' ἀποφασίσῃ. Ἐπειδὴ ὁμῶς ἐπροχώρησεν ἡ ὥρα, καὶ ἤθελα νὰ μεταβῶ εἰς οἰκίαν φίλικήν διὰ νὰ γευματίσω, ἀεχώρησα. Κατόπιν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἐμαθὼν, ὅτι καταδικάσθησαν εἰς ἐν ἢ δύο ἔτη, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ σὰς ἀποδείξω ποῖοι ἦσαν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι καταδικάσθησαν, καὶ περὶ τῶν ὁποίων μερικὴν τόσον πολὺ ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς Ζακύνθου! Ὅπως ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ὁμολογίας αὐτῶν, αὐτοὶ ἐκ συστάσεως ἀπεφάσισαν νὰ κλέψουν 300 δραχμὰς ἀπὸ ἕνα ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον εἶδον ὅτι ἔχει χρήματα καὶ μεταχειρίσθησαν ὡς μέτρον τὴν μέτρην. Λοιπὸν εἰργάσθησαν ἐπὶ ὥρας ἱκανὰς διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὸν σκοπὸν των

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'. ΣΥΝΟΔΟΣ Α'.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ.

ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 56.

Τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1869.

(Παρασκευή.)

Ἦρα 12.

Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, ἐβρίθην αὖθις ἐν ἀπορίᾳ τῆς Βουλῆς, ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως καὶ ἐπικυρώθησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριοι, ἡ ἡμερησία διάταξις εἶναι τοιχοκολλημένη, αἱ τὴν ἀναγνώσκειν πάλιν πρὸς ὁδὴν ἡμᾶς, α.) εἶναι ἡ συζήτησις τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1870 β.) αἱ ἐπερωτήσεις γ.) συζήτησις γ'. τοῦ περὶ ἀριθμοῦ τῶν ἀξιωματικῶν νομοσχεδίου καὶ τελευταίον δ. συζήτησις περὶ τῆς σχολῆς τῶν ἐλπίδων. Μένει τώρα εἰς τὴν Βουλὴν ν' ἀποφασίσῃ, ἂν θέλῃ τὰς ἐπερωτήσεις ἢ τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ προτάξῃ.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ὅπως θίλει βεβαίως ἡ Βουλὴ, δύναται νὰ καθυποτάξῃ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς. Λέγω ὅμως, ὅτι σήμερον εἶναι ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὤρισθη νὰ συζητηθῶσιν αἱ ἐπερωτήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Εἴμεθα σύμφωνοι, εἶναι περὶ τοὺς οἱ λόγοι, ἀρ- χίζομεν ἀπὸ τὰς ἐπερωτήσεων.

Θ. Α. ΖΑΪΜΗΣ (πρωθυπουργός). Κύριοι, ἡ πρώτη ἐπερωτή- σις ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ νομάρχου Λακεδαιμόνος κυρίου Παγανέλη. Ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς Ζακύνθου ἐζήτησε νὰ πληρο- φορηθῇ, ἂν ᾖ αἰσθητὴς, ὅτι ὁ κ. Παγανέλης ὡς νομάρχης Ζα- κύνθου ἐλαβε 400 δραχ. ἀπέναντι πιστώσεως, ἥτις τῷ εἶχε χορηγηθῇ διὰ διαβατήρια καὶ ἂν ἐλαβε διπλοῦν μισθόν. Ἰδοὺ τί ἐπράξε ἐν συντόμῳ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Περὶ τῆς ἀρχῆς Ἀγούστου ἐπληροφόρηθον ἐξ ἐγγράφου τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν, ὅτι ὁ κ. Παγανέλης δὲν ἀπέδωκε τὸ ἀντίτιμον τῶν δραχμῶν 400 ἐξωτερικῶν διαβατηρίων, ἀλλ' εἶχον χορηγηθῇ εἰς τὴν νομαρχίαν Ζακύνθου συνάμα δέ, ὅτι ἐλαβε παρὰ τοῦ ταμίου Ζακύνθου προκαταβολὴν ἀπέναντι τοῦ μισθοῦ του. Ἄμα ἐλαβὼν τὴν εἰδοποίησιν αὐτὴν ἐπέπεσε νὰ διατάξῃ τὸν κ. Πα- γανέλη, ν' ἀποδώσῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ ἐντὸς 8 ἡμερῶν. Ὁ κ. Παγα- νέλης εἰς ἀπάντησιν τῆς διαταγῆς ταύτης εἶπεν, ὅτι ἔχει νὰ λάβῃ 575 δραχ. δι' ἐξόδα μεταθέσεως αὐτοῦ ἀπὸ Ζακύνθου εἰς Τρί- πολιν· συνάμα δέ, ἐπειδὴ εἶχε καὶ ἀρχαίαν τινὰ ἀπειθήσιν,

γεννηθεῖσαν ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου Βούλγαρη ἐκ 300 δραχμῶν εἶχε νὰ λάβῃ καὶ 56 δραχ. δι' ἑτέρα ἐξόδα, καὶ ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο πρέπει νὰ συμψηφισθῇ μὲ ὅ,τι ἔχει νὰ δώσῃ. Προσέθετε, ὅτι ἡ προκαταβολή, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Παγανέλης εἶχε λάβει παρὰ τοῦ ταμίου, δὲν ἐδόνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς πληρωμὴ ἔννομος πρὸς τὸν κ. Παγανέλην, διότι ὁ λογιστικὸς νόμος ἀπαγορεύει τοι- σύτην προκαταβολήν· καὶ ἂν ὁ κ. ταμίας Ζακύνθου ἐπλήρωσε εἰς τὸν κ. Παγανέλην οἰονδήποτε ποσόν, τὸ ποσὸν αὐτὸ ὁ ἐπλη- ρώσας ὑπ' εὐθύναν τοῦ ταμίου, ὥστε τὸ ὑπουργεῖον ἤδυνατο νὰ μὴ ἀναμειχθῇ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀπέδρασε ἰδιω- τικῆς σχέσεως μεταξὺ τοῦ κ. Παγανέλη καὶ τοῦ ταμίου Ζα- κύνθου. Ὁ κ. Παγανέλης οὕτως εἶπεν, ὅτι εἶχεν ἐγείρει ἀξιωμα- τικὰς ἐπὶ τοῦ παρελθόντος ὑπουργείου τοῦ κ. Βούλγαρη ζήτη- σεις 300 δραχ. δι' αὐτὰς ἐδαπάνησε ταύτας εἰς περιβαλὼν οἰκονομίας τινὸς ἀνθρώπου φανερόντος εἰς Ζακύνθον ὑπὸ τινος στρατιώτου. Ὁ κ. Βούλγαρης, ὅστις εἶχε διορίσει τὸν κ. Παγανέλην νομάρ- χην δὲν ἐνέκρινε τὸ ποσὸν τοῦτο, ὁ κ. ὁμῶς Παγανέλης ἐξηκο- λούθει ζήτην τὸ ποσὸν αὐτὸ, κατόπιν δὲ καὶ ὁ διορισθεὶς ἀντ' αὐτοῦ κ. Λόντος, ὑπιστάριζε τὴν ἀπόδοσιν τῶν 300 δραχμῶν· ἐπειδὴ ὁ κ. Βούλγαρης εἶχεν ἀποφύγει τὴν ἀξίωσιν αὐτήν, ἐ- βυσκολοῦντο νὰ τὴν ἀναγνωρίσω καὶ ἐγώ, ἂν καὶ κατὰ μίαν μέρος εἶχον πεισθῇ, ὅτι τῷ ὄντι ὁ τότε νομάρχης Ζακύνθου ἡ- πεδύλητο εἰς δαπάναν ἑνὸς τοῦ περιστατικοῦ τοῦτου. Ἀπάντη- σεν ὁ κ. Παγανέλης, ὅτι ἡμπορεῖ αὐτὸ τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ἔχει νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ δημ. σίου, νὰ συμψηφισθῇ πρὸς τὸ ἀν- τίτιμον τῶν 400 διαβατηρίων καὶ πρὸς τὴν καταβολήν, τὴν ὁ- ποίαν εἶχεν, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκεν νὰ μὴ ἀναμειχθῇ. Ἰδοὺ ἐκκαθαρίσθησαν τὰ ἐξόδα τῆς μεταθέσεως τοῦ κ. Παγανέλη ἀπὸ Ζακύνθου εἰς Τρίπολιν, καὶ ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Λακεδαίμονα, τὸ ὑ- πουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐπέμψεν τὰ ἐντάλματα ἐπὶ τοῦ τα- μίου Ζακύνθου, ἵνα συμψηφισθῶσιν· ἐκίψαν δὲ 228 δρ. εἰς τὸν διάταξιν διὰ νεωτέρας διαταγῆς νὰ σπεύσῃ νὰ τὰς ἀποδώσῃ ὁ κ. Παγανέλης ἀπέδωκε καὶ τὰς δραχμὰς αὐτάς διὰ γραμμα- τίου ἐπὶ τοῦ ταμίου Ζακύνθου, καὶ οὕτως ἐξέφλησε τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ὤφειλεν. Ἐν τῇ διαταγῇ μου αὐστηρῶς ἐπέκρινε τὸν κ. Παγανέλην καὶ βεβαίως λέγω, ὅτι ὁ κ. Παγανέλης δὲν ἔ- πρεπε νὰ πρῶξ, ὅ,τι ἐπραΐεν ὅταν ὀμῶς ἀναλογισθῇ τὴν κα- τάστασιν τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἑλλάδος, ὅταν προσθέσῃ, ὅτι ὁ κ. Παγανέλης εἶναι βεβρωμένος μὲ πολυάριθμον οἰκονομίαν, ὅτι δὲν εἶχε τὰ ἐξόδα τῆς μεταθέσεως τοῦ ἀπὸ Ζακύνθου εἰς Τρίπολιν, διότι αὐτὰ δὲν προκαταβάλλοντο, βεβαίως δὲ περὶ τῆς

ταχυδακτυλουργικήν. Καί ὅμως ὁ κ. Ζαΐμης, ὁ κανχώμενος ἐπὶ λεπτότητι συμπεριφορᾶς, δὲν ἐδυσκολοῦθη ν' ἀπερῶν τὴν τρομερὰν αὐτὴν μομφὴν ἐναντίον 7 ὑπουργῶν, ἐξ ὧν οἱ 2 δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν ζωὴν, καὶ οἱ 4 ἄλλοι ἦσαν ἀπόντες, ὅτε ἡ κατηγορία αὕτη ἐξετοξίσθη.

ΤΙΝΕΣ. Ποίος εἶναι ὁ ἄλλος;

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ μακαρίτης ὁ Βουδοῦρος. — Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν 7 ὑπουργῶν μόνος ἐγὼ εὐρέθην παρὼν εἰς τὸν περιβόλον αὐτόν, ἀναλαμβάνω ν' ἀποκρούσω τὴν ὕβριν ταύτην ἐν ὀνόματι οὐχὶ μόνον ἰδικοῦ μου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπόντων συναδέλφων μου καὶ τῶν ἀποθανόντων (θόρυβος).

ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ. Νὰ ὁμιλῇς διὰ τὸν ἐκυτόν σε; καὶ αὐτὰ εἶναι περιττά.

ΑΘ. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Μὴ διακόπτεις.

ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ. Διακόπτω, μέλιντα.

ΜΙΑΝΗΣΗΣ. Ὁ κ. Γρηγοριάδης κάμνει τὴν δουλειά του (γέλωτος).

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Θὰ ὁμιλήσω, λέγω, καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἀποδιδώσαντος πρωθυπουργοῦ.

Γ. ΡΟΥΦΟΣ. Δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ τὸ κάμετε αὐτὸ, διότι αὐτὸ εἶναι ἔργον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ. Δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ τὸν ὑπερασπισθῇ.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Τοῦ μακαρίτου Ρούρου λέγω, τοῦ ὁποίου μὲ λύπην μου βλέπω τοὺς υἱοὺς νὰ ἀκούουν μὲ τόσην ἀδιαφορίαν νὰ ὑβρίζουν τὸν πατέρα των.

Γ. ΡΟΥΦΟΣ. Κύριε πρόεδρε, ζήτητον εἰς τὸ προκαίμενον (θόρυβος).

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ἦοι, λέγουν, ὁ προϋπολογισμὸς ἔργον μόνον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ δὲν εἶχε καμμίαν εὐθύναν ὁ πρωθυπουργὸς διὰ τὰ κακὰ αὐτά. Ἄς μὲ συζητήσουν οἱ λεγοντες ταῦτα νὰ τοὺς παρατηρήσω, ὅτι ὑβρίζουσιν εἰς περισσώτερον τὸν μακαρίτην πατέρα τους. . . .

ΤΙΝΕΣ. Κύριε πρόεδρε, δὲν εἶναι κατὰστατος αὐτὸς.

Γ. ΡΟΥΦΟΣ. Κύριε πρόεδρε, ὁ Ρούρος ὑβρίζεται ὑπεραπυζόμενος ἀπ' αὐτόν.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Διότι εἶναι ἄλκιρος, κύριε, ὅτι δὲν ἦτο εἰς θέσιν ὁ μακαρίτης Ρούρος νὰ συντάττῃ προϋπολογισμοὺς, ἀλλ' ὅμως εἶχε ἀρκετὴν νομοσύνην καὶ πείραν διὰ νὰ ἐννοήσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ τὴν γενομένην ἐργασίαν καὶ βεβαιωθῇ ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελε ἀποδεχθῇ ὁ ἀρχαῖκός ἐκείνος ἀνὴρ νὰ παραστήσῃ ψευδῆ πράγματα εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐξέδωκε δὲ θέλω εἰπεῖ θέλετε περὶ αὐτοῦ καὶ ὑμεῖς, ὅτι καὶ καλῶς κατενόει τὸ ἔργον καὶ κατὰ πάντα ἦτο σύμφωνος μὲ τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν καὶ μὲ τοὺς ἄλλους ὑπουργοὺς. Ἀκούσατε ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1866 δὲν συνετάχθη ἀπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ μακαρίτου Ρούρου, ἀλλ' εἶχε συνταχθῇ πολὺ πρότερον ἀπὸ τὸν τότε πρωθυπουργὸν καὶ ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν κύριον Κουμουνοῦδρον· παρίστανε δὲ ἑξαμῆμα 3 ἑκατομμυρίων, πρὸς ἐναπλήρωσιν τοῦ ὁποίου ὁ κ. Κουμουνοῦδρος παρορίσσει συγχρόνως μὲ τὸν προϋπολογισμὸν τὰς ἐξῆς προτάσεις: α') πρότασιν περὶ σχηματισμοῦ πόρων συγκοινωνίας, δι' ἧς ἐπρόκειτο ν' ἀφαιρῶσιν ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν ὅλαι αἱ δαπάναι τῆς ἀτμοπλοΐας καὶ τῆς ὁδοποιΐας, αἵτινες ἀνέβαινον περὶ τὸ 1 ἑκατομμύριον· β') πρότασιν περὶ τροποποιήσεως τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, δι' ἧς ἤλπιζεν, ὡς ἔλεγεν εἰς τὴν ἐκθεσίν του, ν' ἀναδιδάτῃ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἔσοδον κατὰ πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων δραχμῶν· γ') πρότασιν περὶ δικαστικῆς, ἀστυνομικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς ἀρμοιότησεως τῆς ἑπτανήσου, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ οἰκονομία ἐμελλον νὰ ἐπέλθωσι καὶ δ') πρότασιν δι' ὧν μετῴρηνμιζοντο διάφοροι ὁργανικοὶ νόμοι, καὶ διὰ τῆς παραδοχῆς τῶν ὁποίων ἐμελλον νὰ ἐλαττωθῶσι κατὰ πολὺ τὰ ἔσοδα. Αὐτὰ ἦσαν τὰ μέγα, δι' ὧν ὁ κ. Κουμουνοῦδρος ἐσκέφθη νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἰσι-

ζύγιον εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1866. Ἀλλ' ὡς γνωρίζετε, ἡ Βουλὴ ἢ ἐπιληρθεῖσα τῆς συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ πόρων συγκοινωνίας τὸ ἀπέρριψε, καὶ οὕτως ἐναγκάσθη τὸ ὑπουργεῖον Κουμουνοῦδρον νὰ παραιτηθῇ. Ὁ κ. Βούλγαρης, ὅστις τὸν διεδίχθη, ἐξήγγισεν ἀπὸ τὸν Βασιλέα τὴν λήξιν τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, ἀλλὰ μὴ συγκατατίθεντος εἰς τοῦτο τοῦ ἡγεμόνος ἀπεσύρθη. Ὁ κ. Δεληγεώργης, ὅστις ἦλθε μετὰ ταῦτα ἐξήγγισεν τὴν συγκατάθεσιν τῆς Βουλῆς, ὅπως διακόψῃ ἐπὶ 40 ἡμέρας τὰς ἐργασίας της, ἀλλ' ἀποτυχὼν καὶ αὐτὸς ἀπεσύρθη. Τότε προσεκλήθη ν' ἀναλάβῃ τὴν Κυβέρνησιν ὁ μακαρίτης Ρούρος, ὅστις ἐντυχμάτισε τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἀπὸ πρόσωπα ἀνέκοντα εἰς τὸν κ. Κουμουνοῦδρον καὶ εἰς τὸν κ. Βούλγαρην καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο εἰσῆλθον καὶ ἐγὼ ὡς ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τοῦ μακαρίτου Ρούρου, τὸν ὁποῖον εἶχον πολλὰς ἀφορμὰς νὰ σίδωμαι καὶ δὲν ἤθελον νὰ τὸν δυσπεριτάσω. Ἐλθόντες, κύριοι, εἰς τὴν ἐξουσίαν, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ λήξωμεν τὴν σύνοδον, διότι περὶ τοῦτου εἶχον ἤδη ἀποφανθῇ ὁ ἡγεμὼν, οὔτε νὰ κάμωμεν διακοπὴν, διότι καὶ περὶ τοῦτου εἶχον ἤδη ἀποφασίσαι ἡ Βουλὴ, ἐσκέφθημεν, ἐάν ἦτο ἐρεκτόν νὰ φέρωμεν ἐκ τοῦ προχείρου ἰσιζύγιον εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ν' ἀποπερτάσωμεν αὐτόν ἐντὸς τῆς ὑφισταμένης συνόδου. Σκεφθέντες ὡρμίμως εἶδομεν, ὅτι δὲν ἦτο ἀδύνατον νὰ κατορθωθῇ τοῦτο καὶ ἰδοὺ πῶς τὰρξα νομιζῶ, ὅτι θελοῦν ἐννοήσαι οἱ υἱοὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὅτι ὁ μακαρίτης πατὴρ των ἐννοοῦσε κάλλιστα τὰ γεγνημένα.

Γ. ΡΟΥΦΟΣ. Μὴ ἐπαναλαμβάνετε αὐτὰ τὰ πράγματα.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ἀπερασάταμεν πρῶτον ν' ἀπεικείνωμεν ὅλα τὰ κοινῶς, τὰ ὅποια εἶχε σημειώσῃ ὁ κ. Κουμουνοῦδρος διὰ τὴν ὁδοποιΐαν καὶ νὰ εἰπώμεν εἰλικρινῶς εἰς τὴν Βουλὴν, ὅτι, ἀπὸ ἀπέρριψις τοῦ περὶ πόρων συγκοινωνίας νομοσχεδίου, δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν οὐδεμίαν δαπάνην διὰ τὰς ὁδοὺς· δεύτερον νὰ ζητήσωμεν τὴν ἐπιψήφισιν περὶ χαρτοσήμου, ἐξ οὗ ἐπρόκειτο ὁ κ. Κουμουνοῦδρος, ἐπιστεύομεν δι' καὶ ἡμεῖς, ὅτι ἤθελον αὐξήσῃ οὐκ ὀλίγον τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους καὶ τρίτον νὰ ἐπιμελίσωμεν εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν νόμων τῆς ἀρμοιότησεως, οἵτινες ἤθελον φέρει ἀρκετὰς οἰκονομίας. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ὁργανικοὺς νόμους, ἐπειδὴ δὲν ἔμενεν ὁ ἀπαιτούμενος ὑλικὸς κίρκος, ἐλάδομεν τὸ μέτρον νὰ καταργήσωμεν πολλὰς θέσεις, καὶ οὕτω νὰ πραγματοποιήσωμεν μέγα μέρος τῶν οἰκονομιῶν, τὰς ὁποίας προσέθετο ὁ κύριος Κουμουνοῦδρος. Ταῦτα ἀπεφασίσαμεν ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ, καὶ νομιζῶ, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ κατηγορήσῃ ὅτι ἐκάμωμεν μίαν ψευδῆ, μίαν ταχυδακτυλουργικὴν ἐργασίαν, διότι ἡ ἐργασία μας ἦτον ἐμμελής καὶ ἐπταρξίμοις εἰς τὰ πράγματα. Αναθυρήσαντες λοιπὸν τὸν προϋπολογισμὸν, αὐξήσαντες ἔσοδά τινα καὶ ἰδίως τὰ ἔσοδα τοῦ χαρτοσήμου, διὰ τὸ ὅποιον ἐπρόκειτο νὰ ἐπιψηφισθῇ ὁ νόμος, ἀφαιρέσαντες τὴν δαπάνην τῆς ἀστυνομίας καὶ τῶν πλεονάζοντων σχολείων καὶ δικαστηρίων τῆς ἑπτανήσου καὶ καταργήσαντες διαφόρους θέσεις, παρουσάσαμεν τὸν προϋπολογισμὸν εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ ὑπεστηρίζαμεν, ὅτι μετὰ τὴν ἀφαιρῶσιν τῶν καθυστερούντων ἀπὸ τὰ ἔσοδα καὶ τῶν ἀδιαθέτων πιστώσεων ἀπὸ τὰ ἔσοδα, τὰ μὲν ἔσοδα ἐμελλον νὰ φθάσουν εἰς 26,500,000 περίπου, τὰ ἔσοδα εἰς 26,350,000. Ὅτι δὲ ἡ ἐργασία αὕτη ἦτο λίαν ἀκριβὴς καὶ σπουδαία ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς ἐκθέσεως, τὴν ὁποίαν οἱ ὑπουργοὶ τῆς δευτέρας ἐξουσίας, μὲ τοὺς ὁποίους δὲν ἐπὶθυμῶμαι νὰ ἔχῃ μετὰ ἡμεῖς ὁ κύριος πρωθυπουργός, ὑπέβαλον εἰς τὸν Βασιλέα.

Ἄν ἀναγνώσκατε τὴν ἐκθεσιν τὴν συνεταχθεῖσαν ἀπὸ τοῦ κυρίου Βούλγαρη ὑπουργοῦ, εἰς τὸ ὅποιον ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἦτον ὁ κύριος Χρηστίδης, θέτετε ἴδε, ὅτι καὶ τὸ

Ὅταν τις κατατρίψῃ μακρὸν χρόνον περὶ τὴν μελέτην εἰδικῶς
τινος κλάδου τῆς δημοσίας διοικήσεως, καὶ οἱ συμπολίται αὐτοῦ
ἔχωσι πρὸς αὐτὸν τὴν πρόληψιν ὅτι ἀπέκτησεν εἰδικὰς γνώσεις,
ὁ κόσμος θεωρεῖ αὐτὸν ὡς μίαν εἰδικότητα περὶ ἓνα κλάδον δημο-
σίας διοικήσεως, τὴν γνώμην αὐτοῦ θεωρεῖσιν γνώμην αὐθεντι-
κὴν, καὶ οὗτος διατελεῖ περιβεβλημένος διὰ τοιοῦτου ὅγκου·
τότε πρέπει μετ' ἄρας προσοχῆς νὰ φέρῃ τὰς κρίσεις του,
πρέπει νὰ ᾖ προσηκτικὸς, διότι δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι, ἐν-
θαβρυνόμενος ὑπὲρ τὸ δέον ἀπὸ τὰς πεποιθήσεως τοῦ κόσμου
περὶ τῆς εἰδικότητός του, καταχρᾶται αὐτῶν καὶ τὰς γνώμας
του σχηματίζει ἀποβλέπων πρὸς ἓνα ὠρισμένον σκοπὸν. Ὁ ἐντι-
μος φίλος μου κ. Σωτηρόπουλος ἔχει κάμῃ μίαν παρατήρησιν,
ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ 1867, ἡ Κυβέρνησις τοῦ 1868, ὅταν εἰσέ-
γαγον τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐτῶν ἐκείνων, τοῦλάχιστον ἐπα-
καλέσθησαν ὑπὲρ αὐτῶν τὰς ἐκτάκτους περιστάσεις τῆς πατρίδος,
τὰς ἐλπίδας, τὰς ὑποίας ἐστήριζον εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν
ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τοῦ 1869 δὲν ἐπικα-
λέσθη οὔτε τὰς ἐκτάκτους περιστάσεις, οὔτε τὸν πατριωτισμὸν
τῶν ὁμογενῶν, διότι ὑπέθεσεν ὅτι ἤρκει ἡ εἰσδοὺς τῆς εἰς τὸ
ὕπουργεῖον νὰ βελτιωθῶσι τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους. Οὐδεὶς
ἐξ ἡμῶν δὲν ἀντιποιεῖται τὴν μεγάλην περὶ τὰ οἰκονομικὰ

χρησιμότητα τοῦ κ. Σωτηρόπουλου, ὥστε νὰ ὑπολάβῃ ὅτι ἤρκει
ἡ εἰσδοὺς ἡμῶν εἰς τὸ ὕπουργεῖον, ἵνα θεραπεύσῃ τὰς ἀνωμα-
λίας, τὰς ὁποίας ἐξέθηκεν. Ἐκαστος ὁμῶς ἐξ ἡμῶν εἶχε τὴν
πλήρη πεποίθησιν, τὴν πλήρη ἐπιθυμίαν νὰ ὑπερετήσῃ τὴν πα-
τρίδα του μετὰ πατριωτισμοῦ καὶ εὐσυνειδησίας, καὶ οὐχὶ μόνον
ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὴν θέλησιν καὶ τὴν προσπάθειαν τὴν
ὁποῖαν ἡ μέχρι τοῦδε πορεία μας ἀπέδειξεν ὅτι ἐδειξάμεν καὶ
κατεβάλομεν, εἶχε τέλος τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδῃ προαγομένους
καρπούς τινας τῶν ἀγώνων τούτων, τοὺς ὁποίους ὁμῆς αὐτοὶ
θέλατε ὁμολογῆσαι. Καὶ ἂν τυχὸν ταῦτα πάντα ἤθελον παρα-
γνωρισθῇ, ἕκαστος ἐξ ὡμῶν θέλει ἔχει ἥσυχον τὴν συνείδησιν του
ὅτι ἐξπλήρωσε τὸ καθῆκόν του, καὶ βεβαίως θέλει ἔχει εἰς τοῦτο
βεβαιώσαν τὴν γνώμην τῶν συμπολιτῶν του. (χειροκροτήματα
ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου.)

ΠΟΛΛΟΙ Αὐρίον, αὐρίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. (Κοιτάσας). Λύεται ἡ συνεδρίασις.

(ὥρα 6 παρὰ 10 λεπτά.)

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

μάλιστα, ότι πρέπει να γίνει πρόσωπον φέρον αξιωματικὸν ἐπὶ μίδης, διότι μέλλει νὰ μετέλθῃ τὸν λιμεναρχικὸν ἐκτὸς τοῦ Κράτους, καὶ διότι εἰς τὰ λιμεναρχεῖα τοῦλάχιστον αὐτὸ ἀπαιτεῖται καὶ αὐτὸ ἐπικρατεῖ, νὰ διορίζονται θαλασφόροι. Παρακαλῶ λοιπὸν τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν ἑξωτερικῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς καὶ ἐπὶ τοῦ ἄλλου μέρους νὰ ἐλθῇ νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις.

Θ. Π. ΔΗΛΗΓΙΑΝΝΗΣ (ὑπουργὸς ἑξωτερικῶν). Ὡς πρὸς τὸ λιμεναρχικὸν γραφεῖον. Ὁ νόμος παρεβιάσθη κατὰ τὸ 1866. Ὁ κ. Καραλιβάνος μοὶ ἀνεκοίνωσεν ἐπερώτησιν, ἀπήντησα ὅτι θέλω ἐξετάσει καὶ θέλω ἀνταποκρίσθαι τὸν νόμον ὅστις παρεβιάσθη, ἐὰν παρεβιάσθη. Μετὰ τεσσαρὰς ἡμέρας ἐρχεται ὁ κ. Καραλιβάνος, ἐρχεται καὶ μέσω αὐτοῦ, τί ἐκπαιδεύει; Νομίζω ὅτι πολλὴ ὁρθῶς παρετήρησα αὐτῷ, ὅτι δὲν ἔλαβον ἀπάντησιν, καὶ ἔπρεπε, νομίζω, νὰ ἔχῃ τὴν πεποιθῆσιν ὅτι δὲν ἔλαβον τὰς πληροφορίες τὰς ὁποίας ἐζήτησα. Ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν λιμεναρχοῦ ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἐπιθυμίαν νὰ φανῇ συντελεστικὸς εἰς τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλ' ἦτον εὐκατεῖον νὰ τὴν ὑποβάλλῃ εἰς τὰς διατυπώσεις, αἵτινες διαγράφονται εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς σχέσεις· ἐβιβάσθη ὅτι πολλὰ περὶ τοῦ παρελθόντος ἔκουσα, ὅτι καθήκον εἶχον νὰ φροντίσω ἵνα μὴ δώσω ἀριμνήν νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον διαδόσεις παραπλῆσιαι. Τὸ καθήκον μου μοὶ ἐπέβαλλε τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ προβῶ εἰς τὸν διορισμὸν πρὶν ἢ σχηματίσω πεποιθῆσιν. Ἀντὶ τοῦτο εἶπα ἀληθῆς, ὅτι ἡ πρεσβεία μοὶ ἐπρότειναν ὁρισμένον πρόσωπον, ὅτι τὸ προταθὲν πρόσωπον δὲν τὸ ἐνέκρινα, ὅτι μοὶ ἐπρότειναν ἄλλο πρόσωπον, ὅτι ἰσχυροί τις με ἀπέτρεψιν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ συστήσας μοι ἄλλο, καὶ ὅτι ἡ πρεσβεία με ἀπέτρεψε τοῦ νὰ προβῶ εἰς τὸν διορισμὸν αὐτοῦ. ἔχω καθήκον νὰ διαχειρίζομαι εὐσυνειδήτως τὴν ἐντολήν, ἣν ἔχω, καὶ ἐπομένως ἔχω καθήκον νὰ μὴ προβαίνω εἰς πράξιν, εἰμὶ ὅταν σχηματίζω πλήρη πεποιθῆσιν.

ΚΑΡΑΛΙΒΑΝΟΣ. Τοῦτο με φέρει εἰς τὴν μεγαλειότητα ἀγανάκτησιν, διότι μέλλω ὅτι ὅλοι γνωρίζετε καὶ ὁ κ. ὑπουργὸς πολὺ περισσότερον ἔπρεπε νὰ τὸ γνωρίζῃ, ὅτι ἡ ναυτιλία πάσχει καὶ πάσχει θανάσιμως μάλιστα, μὲ ὅλα ταῦτα 9 μῆνες παρέρχονται ἀπὸ τῆς ἐλευσεως του εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐν λιμεναρχὴν δὲν ἡμπορεῖ νὰ διορίσῃ· ἀλλὰ μὰς λέγει, ὅτι ἐν δικαστικῇ 9 μηνῶν δὲν ἔδωκε νὰ διορίσῃ μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν ἐν λιμεναρχὴν. Λοιπὸν 9 μῆνες παρέλθον καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο δὲν εὐρίσκειται τὸ πρόσωπον. Καὶ ἐπειτα, κύριε πρόεδρε, εἶπον περιστατικῶς, ὅτι τὴν 27 Αὐγούστου εἰδοποιήθη ἡ πρεσβεία ὅτι διορίζεται ὁ λιμεναρχὴς καὶ ὅμως παρέλθον 2 μῆνες καὶ ἀκόμη δὲν ὑπῆγε. Λέγει ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ἑξωτερικῶν ὅτι δὲν ἔλαβε πληροφορίες. Ἀντὶ τὰς ἐγγράφας τοῦ προλαβόντος ἀκόμη ὑπουργοῦ, ὡς τὰ καταθέσῃ καὶ θὰ ἴδῃ τὰ αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα μετετέθη τὸ ναυτιλιακὸν τμήμα ἀπὸ τοῦ Γαλατῆ εἰς Πέρα. Ἐγὼ ὁ ἰδιώτης ἰδοὺ σήμερον ἔχω ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν δὲν θέλω ν' ἀναγνώσω, διότι εἶναι φρικτὰ πράγματα (θόρυβος). Ὁ δὲν στηρίζομαι εἰς ἐπιστολάς, ὡς ἔλαβον ἐπίσημα ἐγγράφα ὑπάρχοντα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν καὶ τῶν ἑξωτερικῶν καὶ θέλετε ἰδεῖν, ἂν δὲν ἀναφύονται τὰ αὐτὰ λόγια, τὰ ὁποῖα ἀνέφερον πρὸ μικροῦ.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ. Ὁ κ. Καραλιβάνος ἔχει τὴν ἀξίωσιν ἵνα με ἀναγκάσῃ νὰ παραδειχθῇ τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας δίδουσιν αὐτῷ ἰδιωτικῶς ἀνταποκριταί του, καὶ ἀξιοῖ ὅτι ἡ δημοσία ἀρχὴ ἔπρεπε καὶ αὐτὴ νὰ μοὶ ὑποβάλλῃ ὅσας ἐζήτησα παρ' αὐτῆς πληροφορίες, ἀφ' οὗ οἱ ἰδιῶται ἀνταποκριταί τοῦ κυρίου Καραλιβάνου ἔδωκαν ἤδη αὐτῷ τὰς ζητηθείσας, καὶ δυσανασχετεῖ διὰ τὴν σήμερον δὲν ἔλαβε τὴν ἐπίσημον εἰδήσιν. Ἀς με συγχωρήσῃ νὰ τῷ παρατηρήσω, ὅτι αὐτὰ εἶναι

μὴ ἀξίως· ἰδιώτης. Ἡ ὑπηρεσία τοῦ λιμεναρχοῦ δὲν ἀφίεται χρεώσασθαι τὴν διαχείρισιν τῆς λιμεναρχικῆς ὑπηρεσίας· ἂν ὑπάρχῃ παράλειψις, ἂν ἐγένετο παράδοσις τις ἐνέκα τῆς γηρείας τῆς θέσεως τοῦ λιμεναρχοῦ, ὁ κ. βουλευτὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ ἐπερώτησιν καὶ ἐγὼ ὑπὲρ εὐθύας διὰ πᾶσαν τοιαύτην παράδοσιν ἢ διὰ πᾶσαν τοιαύτην παράλειψιν.

ΠΟΛΛΟΙ. Ἀρκετὰ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριοι, νομίζω, ὅτι ἐξητλήθησαν αἱ ἐπερωτήσεις. Ἐπιθυμῶ νὰ προδύσωμεν εἰς τὸν προϋπολογισμὸν;

ΠΟΛΛΟΙ (ἐκατέρωθεν). Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Λοιπὸν τίς ἔχει τὸν λόγον;

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐγώ, κ. Πρόεδρε (θόρυβος).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Θὰ προδύσωμεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ὅπου παρουσιασθῇ ἀντίρρησης θὰ σταματήσωμεν.

ΜΙΑΣΘΗΣ. Ὁχι.

Θ. Π. ΔΗΛΗΓΙΑΝΝΗΣ (ὑπουργὸς ἑξωτερικῶν). Γενικὴ συζήτης, κ. πρόεδρε.

ΜΙΑΣΘΗΣ. Εἴπα εἰς τὴν γενικὴν συζήτησιν.

Θ. Α. ΖΑΪΜΗΣ (πρωθυπουργός). Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Πολὺ καλὰ. ἔχει τὸν λόγον ὁ κ. Λέκας.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριε πρόεδρε, σὰς ἐζήτησα τὸν λόγον διὰ ν' ἀπαντήσω εἰς ἐν προσωπικὸν ζήτημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Προεγίται ὁ κ. Λέκας.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Τὰ προσωπικὰ προηγούνται, κ. πρόεδρε.

ΛΕΚΑΣ. Ἡ παρετήρησις ἡ ἰδική μου εἶναι σχετικὴ μὲ τὸν προϋπολογισμὸν, κ. πρόεδρε (θόρυβος).

ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ. Κύριε πρόεδρε, ὁ κ. Σωτηρόπουλος ὁμιλήσῃ καὶ ὁμιλήσῃ λίαν ἐγγικτικῶς κατὰ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ, κανὴν μέλος δὲν ἀπέντησε· ἐπομένως φρονῶ ὅτι δικαιοῦται ἐν μέλος νὰ ὁμιλήσῃ.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν θὰ ὁμιλήσω ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, θὰ ἀπαντήσω εἰς προσωπικὸν ζήτημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Θὰ παρακαλέσω τοὺς κ. βουλευτάς νὰ μαζεύσωσι τὰ προσωπικὰ εἰς ἐν σάκκον διὰ νὰ τὰ ἀναβάλλωμεν, διότι ὅλο προσωπικὰ παρουσιάζονται.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ ἀξιοτίμος πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως, μὴ δυνήθεις ν' ἀνακρίσῃ ὅσα ἐβλήθησαν ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦτου κατὰ τῶν ἀτελειῶν τοῦ ὑπὸ συζήτησιν προϋπολογισμοῦ, ἐνόμισεν, ὅτι ἐλαφρύνει τὴν θέσιν του, ἂν κατηγορήσῃ καὶ αὐτὸς ἔργα προηγούμενα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔλαβον μέρος οἱ κατηγοροῦντες σήμερον τὸν προϋπολογισμὸν του. Ἀνδράγα λοιπὸν εἰς τὸ ἔτος 1866, ἐχώρισε μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἐξαμηνίαν διὰ νὰ μὴ τὸν εὗρουν, καθὼς εἶπε, νέοι μπελιδῆς ἐκ μέρους τῶν ὑπουργῶν τῆς ἐξαμηνίας ταύτης, καὶ ἰδίως ἐκ μέρους τοῦ ἀξιοτίμου ἡμῶν προέδρου κ. Χρηστίδου, ὅστις ἦτο ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ κρατήσας τὴν πρώτην ἐξαμηνίαν ὡς εἶπε· τί θέλετε νὰ κάμωμεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ μας; δὲν ἠδυνάμεθα νὰ μιμηθώμεν τοὺς ὑπουργοὺς τοῦ 1866, οἵτινες συνέταξαν ἐν προϋπολογισμῷ ταχυδακτυλογρικόν. Ἐννοεῖτε δὲ, τὸ βουλευτὴν τὸ ὅποιον ἠθέλησε νὰ ὑπαινωθῇ εἶναι τὸ ἐκ βουλευτῶν συγκροτηθὲν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ μακαρίτου Ρούφου. Κύριοι, πᾶσα κυβερνήσις ἀπὸ οἰαδήποτε πρόσωπα καὶ ἂν συγκρίνεται δύναται νὰ ὑποπέσῃ εἰς λάθη, ἢ νὰ ἔχῃ ἐσφαλμένας πεποιθήσεις, καὶ εἶναι συγχωρημένον εἰς τοὺς ἐναντίους τῆς νὰ τὴν ἐλέγξουν καὶ νὰ τὴν κατηγορήσουν δι' αὐτὰ. Εἶναι ὅμως ῥοδερὸν, νὰ κατηγορηθῇ μία κυβερνήσις, ὅτι ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ἐζήτησε εἰς μίαν τόσον σπουδαίαν ἐργασίαν, οἷα εἶναι ὁ προϋπολογισμὸς, ἠθέλησε νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ φέρῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἐργασίαν μὴ σπουδαίαν, ἐργασίαν

καὶ ἐκάμμεν καλλίτερον ἐὰν ἀφέναι τὸ ἔλλειμμα νὰ ἐξα-
κολληθῇ; Ἀλλὰ, λέγουσιν, ἵνα ἔχητε δικαίωμα νὰ μᾶς ζητή-
τε τὴν ἐλάττωσιν τῶν φόρων, ἔπρεπε νὰ μᾶς ἐπιδορῶναι μὲ
40 ἑκατομμύρια, ἡμεῖς; Τὰ 40 ἑκατομμύρια τὰ ἐπέδωκεν ἰσρά-
ήλ, ἡμεῖς εὐρομεν τὴν Κρήτην; οἷς ὅταν ἔλθαι τὸ
ἐπιπλέον ἔτος δουλεύει δὲν διεμαρτυρήθητε κατὰ τῶν ἐξόδων
αὐτῶν. Διεμαρτυρήθητε δι' ὅσα ἐγίνοντο ὑπὲρ τῆς Κρήτης;
διεμαρτυρήθητε κατὰ τῶν φόρων; ὅχι· ὅλα τὰ ἐπιδορῶναι
μὲ εὐροκροτήματα; Καὶ τί καλλίτερον οἷς μᾶς παρουσιάζετε
ὥστε νὰ μέμνηται τοὺς φόρους; δὲν δύνασθε ν' ἀεικρίνατε φό-
ρους, διότι τὰ προσκείμενα χρέη ἐπιβάλλουν ἐξόδον ἀναπόρευ-
κτον. Πόσα χρέη προσκείμενα ἀπὸ τοῦ 1867, ἃς ἴδωμεν. Τὸ
δάνειον τῶν 6 ἑκατομμυρίων δὲν ἦτο τοῦ 1867. Μένει τὸ
δάνειον τῶν 28 ἑκατομμυρίων, τὸ ὅποιον φέρει 2,646,800
δραχ. τόκος καὶ χρεωλύσιον, ἀπὸ τοῦ δάνειου τῶν 15 ἑκατομ-
μυρίων ἐτραγματοποιήθη 1 1/2 μόνον, τὸ ὅποιον φέρει 200
χιλιάδας δραχ. ὡς ἐγγιστα. Τὸ πρὸς τὸν πρῶτον Βασιλέα ὁ-
θωια χρέος δὲν ἔγινε παρ' ἡμῶν, τὰ ἔντοκα γραμμάτια δὲν
εἶναι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, τὰ δάνεια ἐπὶ παραχωρήσει δημοσίων
τίτλων εἶναι παλαιά· τὸ δάνειον τῶν τραπεζῶν εἶναι ἰδιόν
μας· ὥστε τὸ δάνειον τὸ ὅποιον ἀπὸ τοῦ 1867 μέχρι τῆς στιγ-
μῆς ταύτης ἐπραγματοποιήθη κατὰ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ὑ-
πουργείου φέρει τόκος καὶ χρεωλύσιον, καὶ ἐπιδορῶναι τὸν προϋ-
πολογισμόν κατὰ 2,646,800 κατ' ἔτος· ἀναγνώσκατε τὸν
προϋπολογισμόν τοῦ 1866· θέλετε εἰρεῖ, ὅτι δι' ἐσωτερικὰ δα-
νεια ἐπληρώθησαν 1,880,970, δι' ἐξωτερικὰ 1,305,876, εἰς
συντάξεις 2,279,692· ὥστε ἀπὸ τοῦ 1867 προσκείμενα χρέη
εἰς τὸν προϋπολογισμόν διὰ τὰ δάνεια ἔλαττον τῶν 3 ἑκατομ-
μυρίων, λοιπὸν θέλετε νὰ κάμωμεν συμβιβασμὸν; ἐλαττώσατε
τοὺς φόρους κατὰ τὰ ὑπόλοιπα, ἀφῆκατε 3 ἑκατομμύρια διὰ τὰ
δάνεια καὶ ἐλαττώσατε κατὰ τὰ ἄλλα· πῶς ὁμως ἀπὸ ἀπολαμ-
βάνετε τοὺς καρπούς τῶν φόρων, καὶ δὲν ἔχετε σύστημα
καὶ ἰδέαν τινά, ἐργασθε καὶ κατηγορεῖτε αὐτοὺς; Ὅποιον ἰδέαν
θὰ συλλάβῃ ἡ κοινωνία, ὅταν ἀπὸ τοῦ δήματου· τοῦτου ἀκού-
σιν οἱ ὑπουργοὶ κατηγοροῦνται; ἕνα νόμον, τοῦ ὁποίου ἀπολαμβάνουσι
τοὺς καρπούς, ἐφ' αὐτοὶ δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ παρου-
σιάσωσι τίποτε;

Μίαν παρατήρησιν ἀκόμη πρὸς τὸν ἐντιμόν κ. πρωθυπουργόν,
διὰ τὸ παράπονον τὸ ὅποιον ἔκαμε χθὲς. Ὁ κ. πρωθυπουργός
μᾶς εἶπε· διατηροῦμεν τὸν ἴδιον προϋπολογισμόν, παραπονιῶμεθα,
τὸν μεταβάλλομεν, παραπονιῶμεθα κατὰ τὸ φαινόμενον ἔχει δι-
καιον ὁ κ. πρωθυπουργός, καὶ εἶδατε ὅτι ὁ κ. Χατζίσκος ἐπέ-
στη. Μὲ τὸν κ. πρωθυπουργόν εἶμεθα σύμφωνοι ἀπὸ τῆς συζή-
τησιν τῆς ἀπαντήσεως, τί εἶπεν αὐτός καὶ ἐγὼς διήλθομεν κρί-
σιν πολὺ σπουδαίαν, διήλθομεν κινδύνους, αὐτοὶ πρέπει νὰ μᾶς
διδάξουν νὰ διορθώσωμεν καὶ θεραπεύσωμεν τὰς ἐλλείψεις μας
εἰς τὸ μέλλον καὶ ἀπομακρύνωμεν τὸ κακόν. Ἀλλ' εἰς τὸν προϋ-
πολογισμόν βλέπετε καμμίαν τοιαύτην πρόνοιαν; βλέπετε ὅτι
τὸ ὑπουργεῖον ἐσκέφθη νὰ ἐκολουθήσῃ τὸ πρόγραμμα τὸ ὅποιον
καθιερώσαμεν; δὲν ζητοῦμεν ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου νὰ ἀποτελειώσῃ
διὰ μιᾶς ὅλας τὰς μεταβολὰς καὶ νὰ φέρῃ τὸν χρυσὸν αἰῶνα
εἰς τὸν τόπον· εἶμαι ἄνθρωπος πρακτικὸς καὶ γνωρίζω πόσον
δυσκολίαν ἔχει ἡ πραγματοποιήσις τοιαύτων ἰδεῶν καὶ πόσος
καιρὸς ἀπαιτεῖται, παραπονιῶμεθα διὰς διότι ἰδέαν τοιαύτην
δὲν βλέπομεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ· ὁ προϋπολογισμὸς εἶναι
ἀντιγραφή τοῦ παρελθόντος, καὶ ἡζήσατε ὅποιον ἦτο τὸ παρελ-
θόν· σὰς συμβουλεύω νὰ τὸ ἀπορῶγητε. ἔχομεν ἀφ' ἑνὸς ἀπει-
θήσεις πολιτισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου ἀπειθήσεις· πολιτισμοῦ καὶ
ισχύος, ἃς ἐναγκαλισθώμεν ὀριστικῶς μίαν ἰδέαν· εἶμεθα τῶν
πρῶτον βασίλειον, διότι δὲν ἔχομεν τίποτε πλεονέκτημα. Ἄλλοι
λαοὶ μικρότεροι ἡμῶν ἐνηγκαλισθήσαν μίαν ἰδέαν καὶ ἐτελειώ-

ποίησαν αὐτήν, ὥστε παρουσιάζονται ὡς παρδείγμα. Δὲν
εἶμαι ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς προόδους τῆς
Εὐρώπης κατηγοροῦν τὴν Ἑλλάδα, διατί καὶ αὐτὴ εἰς τοσον
ὀλίγον διάστημα δὲν προέδωκεν, ὡς καὶ ἡ Εὐρώπη, καὶ δὲν ἔκα-
μεν ὅλα τὰ ἔργα καὶ τὰς βελτιώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκεῖ ἐπαντῶν-
ται· δὲν εἶναι εὐκόλῳ εἰς ἕνα λαὸν ὁ ὅποιος μόλις 30 τὴν ἡδὴ
ἐργάζεται, ἀρχίσαι ἀπὸ τοῦ μηδενός, λαὸς πτωχός· εἰς χώραν
ἀκατοίκητον καὶ ἔρημον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν εἶναι δυνατόν
νὰ κατορθώσῃ τὰ ζητούμενα, εἶναι φαντασιοκοπία νὰ ἔχη τις
τοιαύτας ἀπειθήσεις ἀπὸ τῆς Ἑλλάδας. Ἀλλὰ τέλος πάντων
πρέπει νὰ δεχθώμεν μίαν ἰδέαν, ἐν σύστημά, τί προτιμῶμεν;
Προτιμῶμεν νὰ ῥιθῶμεν ἐντελῶς εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐσωτερικῆς
ἀναπτύξεως καὶ νὰ ἀρσιωθώμεν εἰς αὐτήν καὶ ἐκεῖ νὰ διευ-
θύνωμεν ὅλας τὰς ἐνεργείας μας, ἡ προτιμῶμεν νὰ ἀναπτύξω-
μεν τὰς δημοσίας δυνάμεις μας καὶ νὰ ἀρσιωθώμεν εἰς αὐτάς
καὶ ἐκεῖ νὰ διευθύνωμεν τὰς προσπάθειάς μας καὶ τὴν προσο-
χήν μας; οὕτω θὰ δουλεύωμεν νὰ κατορθώσωμεν τι, νὰ ἔχωμεν
κάτι τι. Τί συμβαίνει ἤδη; ἔχομεν πλοῖα, τὰ μεταφέρωμεν πρὸ
ὀλίγου, ἂν εἴχατε ἰδέαν ὠριμένην, π. χ. νὰ ἀναπτύξωμεν τὸ
ναυτικόν, ἔπρεπε νὰ πολιτευώμεθα ἄλλως, καὶ θὰ εἴχαμεν ναυ-
τικόν ὅπως πρέπει.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Μὲ ποῖα μέσα;

ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΟΥΡΟΣ. Θὰ σὰς εἰπῶ, διότι ἂν εἴχομεν αὐτὴν
τὴν ἰδέαν ὠριμένην, ἠθέλωμεν ἀρσιωθῇ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν
τοῦ ναυτικοῦ μας· περιστέλλοντες διαφόρους δαπανὰς· ἄλλων
κλάδων· ἢ ἐὰν ἀσπαζόμεθα τὴν ἐναντίαν ἀρχήν, δὲν ἔπρεπε νὰ
ἔχομεν οὕτω πλοῖα πολεμικά, οὕτω ναύτας, οὕτω ναυσταθμόν, τὰ
ὅποια δὲν θὰ χρησιμεύουν παρὰ νὰ ἐπιβαρύνωσι τὸν προϋπολο-
γισμόν, καθόσον ἐξοδεύομεν χάριν προσώπων καὶ διότι ἔτυχε
νὰ τὰ ἔχωμεν· σήμερον δὲν ἔχομεν κανέν τέλειον, διότι καμμία
ἰδέα δὲν ἐναγκαλισθῇ ὁ τόπος ὀριστικῶς, ἀλλὰ ζητοῦμεν ὅλα
ὅσα καὶ τίποτε δὲν κατορθώμεν, διὰ τοῦτο ἐγίναμεν πρῶτον
βασίλειον. Νομίζω ὁρθόν, μετὰ τὰ συμβάντα, τὰ παρελθόντα
μάλιστα, ἀπὸ τοιαύτη εἶναι ἡ περίξ ἡμῶν κατάστασις τῶν πραγ-
μάτων, καὶ οἱ γείτονες ἡμῶν λαοί, ὅτι τὸ ἔθνος ὀρεῖται νὰ ἐγ-
κωλυθῇ μίαν πολιτικὴν καὶ εἰς αὐτὴν νὰ ἐπιμείνῃ· ἰδοὺ διατί
παραπονιῶμεθα, ὅτι τοιαύτην τινὰ ἰδέαν δὲν βλέπομεν ἐντός
τοῦ προϋπολογισμοῦ· ἐξοδεύσατε εἰς ἄν γὰρ ἐσθλαίω, ἀλλὰ δὲν
πρόκειται περὶ τούτου, ἀλλὰ ποῖον ἐξόδον καὶ ποῖα ἀνάγκη πρέπει
νὰ προτιμῶμεν; βλέπω ἐντός τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐξόδα κατα-
στημάτων καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐπιθώμεν μᾶλλον νὰ ἐθλίψω πο-
σά τινα πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς δημοσίας πίστεως. Δι' οὗτης
θέλωμεν θέσει τὰ θεμέλια ἡ τῆς ἐσωτερικῆς ἀναπτύξεως ἡ τῆς
ἀναπτύξεως τῶν δημοσίων δυνάμεών μας, αὐτὸ εἶναι τὸ παρά-
πονον μας. Τὸ παρελθόν ἔπρεπε νὰ μᾶς διδάξῃ, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν
προϋπολογισμόν βλέπομεν ὅτι εἰς τίποτε δὲν μᾶς ἐδίδαξε.

Πρὶν τελευτῶσω, σὰς λέγω, ὅτι ἐκτὸς αὐτῶν, τὰ ὅποια ἐμπε-
νέχει ὁ προϋπολογισμὸς θὰ ἐξοδεύωμεν καὶ ἄλλα· ὅσοι εἴσθε
ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, ἀπὸ τὴν Σπέρην πρὸ πάντων, ἡ ὅποια πε-
ρισσότερον πάσχει ἀπὸ τὸ κακόν τῆς λιστείας καὶ τῶν φυγοδικῶν
γνωρίζετε ὅποια εἶναι τὰ παράπονα καὶ ποῖος εἶναι ὁ ἐπαναλαμ-
βανόμενος λόγος τῆς ἀδυναμίας τῆς καταπάσεως τοῦ κακοῦ
αὐτοῦ, ἡ ἑλληνικὴ λέγουσιν ἀρκέσσει στρατιωτικῆς δυνάμεως.
Ὅπου ἤρώτησα κατὰ τὴν περιδίαν μου ἐν φθιώτιδι, μοι εἶπον
τί νὰ κάμωμεν, δὲν ἔχομεν στρατιώτας, καὶ ἂν ἦναι ἀληθὲς
αὐτό, ὅπως εἶναι ἀληθὲς, τότε πρέπει νὰ προσθέσῃτε ποσὰ διὰ
νὰ ἀνέξῃτε τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις· οὕτω λοιπὸν θέλετε
προσθεῖναι ἐξόδα.

Ὁ σκοπός μου ἦτο νὰ καταδείξω κατὰ τὴν πεποιθήσιν μου
ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ μίαν ἐσθλαίαν καὶ
ἀσφαλὴ οἰκονομικὴν κρίσιν, διότι θὰ καταλήξῃ εἰς ἑλλάσμα,

έναν υπουργόν διώρισέ τινα, κατὰ τοῦ ὁποίου δὲν ὑφίστατο οὐδὲ μία ἀπόδειξις ἐνοχῆς, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ διορισμοῦ τούτου.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Ἐγὼ καταδικασθὴ ἐπὶ τραύματι εἰς διατὴ φυλάκισιν ἐτήμην.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ (ὡς *ὕπουργ. Δικαιοσύνης*). Ἄν ὑπάρχῃ ἀπόφασις κατ' ἐρήμην καταδικάζουσα αὐτὸν εἰς διατὴ φυλάκισιν, εἶναι γιλοῖον αὐτὸ ἐπιχείρημα διότι ὑπάρχουν πολλὰ τοιαῦτα ἀποφάσεις, αἵτινες καταδικάζουσιν ἀπόντας εἰς παντατὴ φυλάκισιν καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν παρουσιάσθωσιν καὶ ἐξέλθωσιν τὴν ἀπολογία τὴν ἡθωώθησαν ἢ καταδικασθῶσιν εἰς 10 ἡμερῶν φυλάκισιν. Ἡ ἐρήμην ἀπόφασις κατατρέφεται διὰ μόνον τῆς ἀνκοπῆς. Ἀμα ὁ καταδικασθεὶς προσέλθῃ καὶ συντάξῃ τὴν ἀνακοπὴν, αὐτοδικαίως θεωρεῖται τότε ὡς ὁ ὅτι ἀπόφασις αὐτὴ καὶ λυποῦμαι πολὺ, διότι ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς Χαλαΐδης ἀκαὶ δικηγόρος τὸ ἀγνοεῖ.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Δι' τὸ ἀγνοῶ, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ βούλευμα κατ' αὐτοῦ.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ (ὡς *ὕπουργ. Δικαιοσύνης*). Δὲν ἔμπορὸν νὰ διακόπτωμαι καὶ ν' ἀπαντῶ εἰς λόγους πτερόντας· τῶρα ἀπαντῶ εἰς τὴν πρώτην συκοφαντίαν, τὴν ὁποίαν ἀπέθενας.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Κύριε Πρόεδρε, τὸ νὰ λέγῃς ὅτι τὸν συκοφαντῶ μὲ προσβάλλει, καὶ πρέπει ν' ἀνακαλέσῃ τὴν φράσιν.

ΛΘ. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Ὅταν λέγῃ ἓνας ὕπουργός τὸν βουλευτὴν συκοφαντῶν, κ. Πρόεδρε, θὰ σηλωθῇ ἓνας ἄλλος νὰ τοῦ εἰπῇ τόσα, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ σταθῇ εἰς τὴν θέσιν του.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ (ὡς *ὕπουργ. Δικαιοσύνης*). Καθίσι.

Α. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Μὴ μοῦ λές καθήτε, σὺ νὰ καθήτης καὶ ὅταν ἡμιλῇς πρὸς ἐμὲ νὰ προσέγῃς (θόρυβος).

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Κύριε Οἰκοφίε, ἀπὸ ποῖον δικαστήριον καταδικασθῇ;

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Τῆς Χαλαΐδης.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ (ὡς *ὕπουργ. Δικαιοσύνης*). Λέγω συκοφαντίαν, διότι ἐνῷ πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ ἂν ὑπάρχει γνωστὴ πρᾶξις ληστείας, ὁ κ. βουλευτὴς Χαλαΐδης παρουσιάζεται καὶ μοῦ ἐμίζει περὶ ἀποφάσεως ἐρήμην ἐκδοθείσης, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἀνέκοψε· λοιπὸν λέγω ὅτι ἡ πρόθεσίς του εἶναι νὰ συκοφαντήσῃ (θόρυβος).

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Μὴ συγχωρεῖτε νὰ σὰς χέμω μίαν ἐρώτησιν.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ (ὡς *ὕπουργ. Δικαιοσύνης*). Ὅχι· νὰ τελειώσω πρώτα. — Ὅποιος γνωρίζει ἄλλα βουλεύματα, ἔκαμε πολὺ καὶ καὶ νὰ μὴ τὰ γνωστοποιήτῃ, νὰ μὴ τὰ καταγγεῖλῃ διὰ νὰ τὸ γνωρίζῃ ἡ ἐξουσία καὶ τότε ὅταν ἐγνωρίζον αὐτὰ δὲν ἤθελε τὸν διορίσει εἰς θέσιν. Τότε ἔμπορὸς ἦτοίως νὰ ἔμην ὑπεύθυνος, ἀλλ' ὁ λόγος εἶναι, ὅτι οὐδεμίαν γνώσιν ἡδυνάμην νὰ ἔχω, ἔμπορὸς δὲ νὰ τὴν χορηγήσῃ ἢ κυβέρνησις ἐκεῖνης τῆς ἐποχῆς· ἡ σημερινὴ δὲν εἶχε διδόντα, εἰς ὧν νὰ συμπεράνῃ, ὅτι ὁ Χαντζάρης ἔμπορὸς νὰ ὑπάρχῃ συνέννοχος μιᾶς ληστρικῆς πράξεως. Ποῖος ἐπρεπε νὰ τὸ πληροφορήσῃ; Ποῖος ἔμπορὸς νὰ τὸ γνωρίζῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Τῶρα πρώτῃν φορὰν παρουσιάζεται αὐτὴ ἡ ἀξίωσις, ὅτι ἄνθρωπός τις εἶναι ὑπεύθυνος, δι' ὃ,τι γινώσκει καὶ δι' ὃ,τι δὲν γινώσκει.

Ἀμα ἐγνώσθη εἰς ἐμὲ ὅτι ἐξεδόθη βούλευμα ἐν Αἰμῇ κατ' αὐτοῦ, ὡς ἐνόηον εἰς ληστρικὴν πράξιν, ἀμέσως τὸν ἀπέλυσα, καὶ αὐτὸ ἀποδεικνύει τὸν σεβασμὸν, τὸν ὁποῖον ἔχω πρὸς τὴν ἠθικὴν αὐθιμίαν, τὴν ἰδίαν στιγμήν τὸν ἀπέλυσα. Ἐάν ὑπάρχουν ἄλλα βουλεύματα, σὰς εἶπον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀγνοῶ, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχουν. Ὅταν δὲν κατατίθενται τοῦλάχιστον νὰ τὰ γνωρίζωμεν, ἔμπορὸς τις θεωρεῖται νὰ ἰσχυρίζεται ὅ,τι θέλει καὶ πολὺ περισσότερον, ὅταν ἔχῃ διαθέσιν νὰ προσβάλλῃ ἢ ἐάν ἔχῃ διαθέσιν νὰ προκαλῇ συζητήσεις ματαίας, ἡμέτεροι ὅμως ὅτι σπουδαῖοι ἄνθρωποι, ποτὶ δὲν ἔρχονται νὰ ἰσχυρισθῶσιν

πράγματα χωρὶς νὰ ἔχουν τὰς ἀποδείξεις. Τὴν ἀπίστωσιν τὴν ἔμην τῇ Χαλαΐδης τὴν ἔλεσα.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Ἰδοὺ λοιπὸν, ὅτι δὲν εἶναι συκοφαντία.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Εἶναι συκοφαντία ἢ πρόθεσις, τὴν ὁποίαν ἐδείξας, σοῦ εἶπον.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Ἐδείξα γεγονότα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐπειτα ἔρχεσθι καὶ λέγετε ὅ,τι θέλετε. Ἐπιφυλάξτε διὰ τὸ προσωπικὸν ζήτημα νὰ ζητήτε τὸν λόγον, ἀλλὰ τῶρα μὴ διακόπτετε.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Νομίζω ὅτι ἄλλοτε ἐγὼ σφοδρὰ συζητήσας ἐν τῇ παρούσῃ Βουλῇ, διὰ τὸν διορισμὸν πρωτόπων, τὰ ὁποῖα εἶχον καταδικασθῇ διὰ κακούργηματα, καὶ μετὰ ταῦτα ἀποτίσαντα τὴν ποινὴν τὴν ἡ ἀποστήσαντα τὰ πολιτικά των δικαιώματα, παρουσιάσθωσιν καὶ ἐξήτησαν θέσεις. Ἐνθυμούμαι ὅτι ἐγένετο πολὺ λόγος περὶ ἐνὸς ἀστυνομικοῦ, ὁ ὁποῖος διορίσθη, ἂν καὶ πρότερον εἶχε καταδικασθῇ ἐπὶ κακούργηματι· καὶ εἰς Πάτρης ὁ κ. Λομβάρδος ὕπουργός ἐν εἶχε διορισμένον ἐπιστάτην, ὁ ὁποῖος εἶχε καταδικασθῇ εἰς θάνατον.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ποῖον;

ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ. Μάλιστα, εἶχε καταδικασθῇ ἐπὶ ἀναιρέσει.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Σὺ λέγεις τὸ ὄνομα του, Βαγιάνης. Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν διώρισκα ἄνθρωπον, κατὰ τοῦ ὁποῖο, ὑπῆρχεν ἀπόφασις ἐγκληματικὴ, δὲν ὑπῆρχε παρὶ μία ἀπόφασις, ἡ ὁποία τὸν καταδικάζει ἐρήμην, καὶ ἡ ὁποία αὐτοδικαίως ἀντρέπη διὰ τῆς ἀνκοπῆς. Λοιπὸν νομίζω ὅτι ἀρκετὰ εἶναι αὐτὰ, καθόσον ἀρκετὰ τὸν Χαντζάρην αὐτὸν.

Ἐρχομαι τῶρα εἰς τὴν ἄλλην ἐπερώτησιν· καὶ πρῶτον ἤθελον παρακαλέσει τὸν ἐντιμὸν βουλευτὴν Χαλαΐδην κ. Λομβάρδον, ἐν μέρει τὸν ἱπποκρατικὸν του μελετῶν νὰ ἤθελε ἀφιερώτῃ εἰς τὴν μελέτην τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου, τὸν συνταγματικὸν νόμον, διότι ταῦτα, ὅσον εὐρύς καὶ ἂν ᾖ καὶ τις, δὲν ἔμπορὸν νὰ τὰ μίθῃ οἰοθῇ, ἀνευ κόπου.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Δι' αὐτὸ σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ διδάξητε.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Θὰ σὰς διδάξω, καὶ θὰ εἶδῃ καὶ ἡ κοινωνία, ἔάν αὐτὰ, τὰ ὁποῖα εἴπατε, εἶναι σωστά. Αὐτὰ τὰ πράγματα ὅσον εὐρύς, ὅσον ἐξυπνός καὶ ἂν εἶναι τις, ὅταν καὶ ἂν δύναται νὰ ἀγορεύῃ ἐπὶ ὥρας, πλήττων τὸν ἀέρα δὲν ἔμπορὸν νὰ τὰ ἡμέτερος, πρέπει νὰ ἐνδιατρίβῃ χρόνον πολὺν διὰ νὰ τὰ ἐκμάθῃ. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐχρησθήσαν 50 ἔτη διὰ νὰ ἐξοικειωθῇ τὸ εὐρύς καὶ μέγα ἐκεῖνο ἔθνος εἰς τὰς συνταγματικὰς ἀρχάς. Μέχρι τοῦ 1830 ἴσως, ἴσως, ἐπλανήτο εἰς ἐσφαλμένους ἰδέας. Ὁ κ. Λομβάρδος λοιπὸν δὲν ἀναγνωρίζει, ὅτι ἡ ἐπτελεστικὴ ἐξουσία ἔχει δικαίωμα τι, τὸ ὁποῖον ἀσχετὸν χωρὶς νὰ δύναται ἡ νομοθετικὴ νὰ ζητῇ ἐλεγχον δι' αὐτὸ. Ὅλα τὰ δικαιώματα, ὅσα παρεχωρήθησαν εἰς τὴν ἐπτελεστικὴν ἐξουσίαν, καὶ τὴν ὁποῖαν ἐνέργειαν ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως οἱ ὑπεύθυνοι ὕπουργοί, ὅλα ἐκεῖνα τὰ δικαιώματα, λέγω, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς τὴν ἐπτελεστικὴν ἐξουσίαν νὰ τὰ ἀσχετὸν μίαν κυριάρχου θελήσῃς τις, δὲν ὑπὸκεινται εἰς τὸν ἐλεγχον τῆς νομοθετικῆς, καὶ τοιοῦτοι εἶναι οἱ διορισμοί, τοιαῦτα εἶναι αἱ παύσεις, τοιαῦτα αἱ μεταθέσεις. Πιστεύω ἔάν ἐξήτει τις νὰ πύσῃ ἓνα ἰσόδιον δικαστήν, προσβάλλει νόμον, καὶ τότε, μόνον τότε δύναται βουλευτὴς τις νὰ ζητῇ τὸν λόγον, ἀλλ' οὐχὶ διότι ἐκ λόγων, τοὺς ὁποῖους αὐτὸς ὁ ὕπουργός ἐν τῇ συνειδήσει του ορεῖται νὰ ἐξετάσῃ, μεταθέτει εἰς δικαστήν ἢ πάλιν εἰς δικαστήν ἢ ἄλλος τις ὕπουργός εἰς τὸν κλάδον του πράττει τι πρᾶγμα, ορεῖται νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν ἐντιμὸν βουλευτὴν Χαλαΐδην, ὁποῖος τοῦ ἔλθῃ ὁρῆς. Μάλιστα, τότε μόνον ἐδικαιούτο ν' ἀπειθῶν τοιαύτην ἐρώτησιν, ὅταν συγχρόνως ἔμπορὸς νὰ παραθέσῃ καὶ τὸ πρᾶγμα τοῦ νόμου. Ὁ ὕπουργός ὁ

τε, ότι έπραξαν άταξίαν τινά ούχι πράξιν, ήτις δύναται νά έπιφέρη άυστηράν τιμωρίαν κατ' αὐτοῦ, εἴτε τήν παύσιν του, καί τόσῳ μάλλον δέν ήδυνάμην νά προβῶ εἰς τήν παύσιν του, καθόσον παρατήρησα ότι τήν έπισεική αὐτῇ διαγωγῇ καί πρός άλλους ύπαλλήλους έδειξε πάντοτε τό ύπουργεῖον. Εγώ αὐτός τώρα ζητῶ νά πληρώσωσι νομάρχει όρεῖλλοντες από τοιαῦτα διαβατήρια πρό πολλοῦ, καί έρρόντισα νά ζητήσω παρ' αὐτῶν τά όρεῖλάμενα καί νά εἰσαγάγω αὐτά εἰς τό δημοσίον ταμεῖον καί πραγματικῶς εἰσήχθησαν. Εχων ὑπ' όψιν, ότι δέν ὑπάρχει οὔδεμία προθεσις έγκληματική, καθώς καί τήν κατάστασιν τοῦ κυρίου Παγανέλη καί τά προκρούμενα αὐτοῦ, ένόμισα ότι ό κ. Παγανέλης δέν εἶναι άξιος τιμωρίας τινός. Καταθέτω καί τήν μικράν άλληλογραφίαν, ή όποία έλαβε χώραν επί τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς.

ΛΥΓΕΡΙΝΟΣ (ύπουργός οικονομικών). Ερχομαι ν' άπαντήσω εἰς τήν έπερώτησιν τοῦ άξιότιμου βουλευτοῦ κυρίου Λομβάρδου. Τρεῖς μοί άπηύθυνεν έπερωτήσεις, πρῶτον, ότι διώρισα δύο έντοπίους, δεύτερον, ότι διώρισα ένα καταδικασμένον εἰς δεκαπενταετη πρόσκαιρα δεσμά, καί τρίτον, ότι διώρισα δύο δασονόμους, εἰς τό δασονομεῖον τῆς άγίας Άννης.

Ἡ πρὸς τό Α'. Δέν εἶχει καλῶς πληροφορίας ό άξιότιμος κύριος Λομβάρδος, ότι έδιωρίσθη επί τῶν ήμερῶν μου ό ὑποτελώνης Κυλλήνης, οὗτος διωρίσθη κατὰ τόν φεβρουάριον τοῦ 68, όνομάζεται Αθανάσιος Κουτρούλης, εἶναι άξιότιμος πολίτης, έχρημάτισε δήμαρχος εἰς πολλάς περιόδους, οὔδεμίαν έχει κατ' αὐτοῦ άφορμήν ως εἰς τῆς ὑπηρεσίας, τόν τιμῶ μάλιστα καί τόν διατήρησα εἰς τήν ὑπηρεσίαν, εἰς τήν όποίαν τόν εὔρον. Διώρισα εἰς τό Κατάκωλον τόν Κουτσάρτην πάσαις έτερον, δημότην Αστρίνης τῆς περιφέρειας, εἰς ήν ὑπάγεται τό Κατάκωλον, τόν κύριον Σ. Διάκον. Ο Κουτσάρτης εἶναι εἰς πολίτης τίμιος, εύκατάστατος καί τιμώμενος παρὰ τῶν συμπολιτῶν του. Κατὰ τοῦτο λοιπόν παρέδην τό διάταγμα τοῦ 64. Αλλά πρὶν μέ καταδικάσθαι, ότι παρέδην τό διάταγμα αὐτό νά καταδικάσθαι τοὺς προκατόχους μου. Ἰδοὺ όπόσοι καί ποιοι ὑπάλληλοι έχρημάτισαν από τοῦ 68 καί έντεῦθεν έντόπιοι, εἰς διαφόρους οικονομικὰς θέσεις προϋιτάμενοι.

Π. Κρανιδίς, έπιστάτης τῆς δικμετακομίσσεως Πατρῶν κατὰ τό έτος 1866.

Φ. Δαλιζιός, έπιστάτης τῆς δικμετακομίσσεως Σίφου κατὰ τά έτη 1866—1867.

Γεώργιος Κρητικός, έπιστάτης τῆς δικμετακομίσσεως Πατρῶν καί α. γραμματεὺς παρὰ τῷ αὐτῷ τελωνίῳ κατὰ τά έτη 1866—1868.

Α. Μανουσινδάκης, ὑποτελώνης Σίφου κατὰ τά έτη 1865—1869.

Πλ. Καραπαυλός, ὑποτελώνης Κυλλήνης κατὰ τό 1867.

Κωνσ. Παλαμῆς, ὑποτελώνης Αἰτωλικοῦ κατὰ τό έτος 1869.

Β. Μπαμπινιώτης, έλεγκτῆς διευθύνων τό τελωνεῖον Βονιτζῆς κατὰ τό 1867.

Ένταῦθα σὰς κάμνω τήν παρατήρησιν ότι εἰς πολλά τελωνεῖα προϊστάμενοι δέν ὑπάρχουσι καί διευθύνουσι τά τελωνεῖα έλεγκταί τιτλοφορούμενοι οδιδευθύνοντες τά τελωνεῖα.

Ιω. Κατζαράκης, ὑποτελώνης Ζακάρδας κατὰ τό έτος 1866.

Δήμος Καρπούζης, ὑποτελών. Ζακάρδας κατὰ τό έτος 1867.

Πάνος Καρούσης, ὑποτελώνης Μότικος κατὰ τό έτος 1867.

Π. Παππαγιαννόπουλος, ὑποτελώνης Αμφίσσης κατὰ τό έτος 1867.

Δημήτριος Μακρῆς, έλεγκτῆς διευθύνων τό τελωνεῖον Παζῶν κατὰ τά έτη 1865, 1866 καί 1867.

Γ. Εανθάκης, έλεγκτῆς διευθύνων τό τελωνεῖον Κυθήρων κατὰ τό έτος 1868.

Σ. Α. Βώκος, έλεγκτῆς διευθύνων τό τελωνεῖον Παζῶν κατὰ τό έτος 1868.

Ι. Κ. Βέρης, ὑποτελώνης Μότικος κατὰ τό έτος 1868.

Κωνσ. Πουλλῆς, ὑποτελώνης Καρδασσῶν κατὰ τό 1868.

Αθ. Κουτρούλης, ὑποτελώνης Κυλλήνης κατὰ τό έτος 1868.

Σ. Διάκος, τελώνης Κατακώλου κατὰ τό έτος 1868.

Λορέντζος Αμοιραδάκης, έλεγκτῆς, διευθύνων τό τελωνεῖον Θήρας κατὰ τό έτος 1868.

Κοτρίδης Τρίκας, Τελώνης Παμίας κατὰ τό έτος 1868.

Θ. Σπανός, ὑποτελώνης Νέας Μητζέλης κατὰ τό έτος 1868.

Β. Ταταράκης, ὑποτελώνης Μήλου κατὰ τό έτος 1868.

Αντών. Ι. Κώστας, ὑποτελώνης Σίφου κατὰ τό έτος 1868.

Νικήτας Καμάρης, ὑποτελώνης Κέας κατὰ τό έτος 1868.

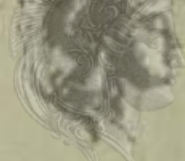
Γεράσιμος Τζίγιος, έλεγκτῆς διευθύνων τό τελωνεῖον Βονιτζῆς καί Αστακοῦ κατὰ τό έτος 1868.

Φρειδερίκος Ζερβός, έπιστάτης τῆς εἰσῆς δικμετακομίσσεως Κερκύρας.

Ιωάννης Μάξας, έπιστάτης τῆς δικμετακομίσσεως Κερκύρας **Βικέντιος Λάνδος** κατὰ τά 1865, 1866 καί 1867.

Εἶναι καί άλλοι πολλοί, ὧν θαρόνομαι ν' αναφέρω τά ὀνόματα, πρὸς τοῦτοίς δέ, κύριοι, κατὰ τά 67 καί 68 ὑπῆρχεν ἑν Ηλία διωρισμένος οικονομικός έφορος πρώτης τάξεως ό κύριος Χρονόπουλος, άνθρωπος έντόπιος μέ πολλά κτήματα καί οὐ μόνον ήτον έφορος, αλλά καί έπιθεωρητῆς επί τῆς εξαγωγῆς τῆς σταφίδος. Μοί λέγεται δέ, ότι εγώ διώρισα έντοπίους καί διατί διώρισα; διότι προφανῶς, κύριοι, τό διάταγμα ήτον εἰς άχρηστίαν, τό εὔρον εἰς άχρηστίαν καί ήκολούθησα καί εγώ τήν αὐτῇ πορείαν τῶν προκατόχων μου. Όμολογῶ ἴσως, ότι δέν πρέπει νά γίνηται, ἀλλ' ὑπ' όψιν τῆς Βουλῆς ὑπάρχει νομοσχέδιον περὶ τῶν προσόντων τῶν ὑπαλλήλων, εἰς προδιορίζεται ή θέσις έκάστου, καί όταν ή Βουλὴ εύκρεστηθῇ νά συζητήσῃ τά νομοσχέδια ταῦτα, δέν πιστεύω νά εὔρεθῇ ένας ὑπουργός άπέναντι νόμου νά παρανομήτῃ. Ερχομαι εἰς τό Β'. ότι διώρισα τόν Θεόδωρον Κατσάκον δασονόμον Καρυστίας, ένῷ ήτο καταδικασμένος εἰς δεκαπενταετη πρόσκαιρα δεσμά καί είχε ἀπολέσει τά πολιτικά του δικαιώματα. Αἱ πληροφορίες αὗται δέν εἶναι ἀληθεῖς. Ο ρηθείς τῷ ὄντι κατὰ τά 59 εἶχε καταγορευθῇ επί άπιστίας πρὸς τήν ὑπηρεσίαν, καταδικάσθη δέ εἰς 10 μηνῶν φυλάκισιν καί οὐχί εἰς 15 έτῶν δεσμά καί διετῇ στέρησιν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων. Εν τῷ μεταξύ τοῦ εἰδῆθαι χάρις καί απέκτησι τά πολιτικά του δικαιώματα κατὰ τόν Φεβρουάριον τοῦ 1860. Φρονῶ λοιπόν, ότι άφροῦ ανέκτησε τά πολιτικά του δικαιώματα εἰδύνατο νά διορισθῇ εἰς δημοσίαν θέσιν. Ο αριθμός μάλιστα τῆς καταδικαστικῆς αποφάσεως του εἶναι 131 τοῦ έτους 1859 ἐν Χαλκίδι. Τρίτη έπερώτησις ήτο, ότι διώρισα εἰς τό δασονομεῖον τῆς άγίας Άννης 2 δασονόμους.

Γνωρίζετε, κύριοι, τήν ιστορίαν τῶν δασονομείων. Εν ὀλίγοις θά μέ συγχωρήσετε νά σῆς τήν ὑπενθυμίσω. Τά δασονομεῖα χωρὶς νά τρέξω εἰς παλαιότεραν ιστορίαν, άνετέθησαν πρότινων έτῶν ὑπὸ τοῦ κ. Κεχαγιᾶ, λόγω οικονομίας, εἰς δικάρχας καί εἰς κωνταρχάς. Πολλαχοῦ δέ ή ὑπηρεσία τῶν δασῶν εἶχε άνετιθῇ εἰς τοὺς έφόρους, ὅπως καί σήμεραν εἰς πολλά δασονομεῖα ὑπάρχουν, καταργηθεισῶν πολλῶν θέσεων δικαρχῶν καί εἰς κωνταρχῶν. Εν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1869 συμπεριλήφθη πίστωση 50,000 δραχμῶν, διὰ τὸν διορισμὸν 30 δασονόμων καθ' ὅλον τό κράτος. Όταν εἰσῆλθον εἰς τό ὑπουργεῖον εὔρον ἀδιαθέτους τοὺς πλείστους ή μάλλον τό ὅλον τῶν θέσεων, 5—6 ήσαν μόνον διωρισμένοι ὑπὸ τοῦ προκατόχου. Βαθμυδόν, ἐφ' ὅσον εὔλαπον τήν ανάγκην, συνεπλήρουν τάς θέσεις, καί διὰ τῆς βραδείας αὐτῆς συμπληρώσεως τῶν θέσεων, ἕκαστος καί μίαν οικονομίαν περίπου 8,000 δραχμῶν, διότι βραδύς διώρισα τοὺς

μηνών, κατὰ τὸν Σεπτέμβριον, καὶ τὸν καταδικάζει εἰς φυλάκισιν καὶ εἰς ἀποζημίωσιν.

ΚΟΤΖΙΑΣ. Ἀνεβλήθη.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Ὅχι, δὲν ἀνεβλήθη. Ἰδοὺ, ἀκούσατε· ἐβωόθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 366 τῆς 19 Σεβρίου 1867 ἀποφάσεως τοῦ πλημμελειοδικείου Χαλκίδος· καταδικάσθη ἐρήμην διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 270 τοῦ 1869 ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, καὶ κατόπιν πάλιν δι' ἄλλης ἀποφάσεως καταδικάσθη καὶ ἀντιμωλίαν.

Ὁ Ἰωάννης Λύγαρινός καὶ Εὐστάθ. Βενέτης ἦσαν κολληγὰ τοῦ συναδέλφου μου κ. Πατσάλη, ἐνοικίασιν εἰς αὐτοὺς τὰ ἐλαιοδένδρα τοῦ κτήματός του, οἱ ἐνοικιασταὶ αὐτοὶ κοντὰ εἰς τὰ ἐλαιοδένδρα τοῦ κ. Πατσάλη, συνέλεξαν καὶ ἄλλα ἐλαιοδένδρα ἐνὸς κατοικοῦ, τοῦ χωρίου Ἀγίου· αὐτὸς τοὺς κατεμάνησεν ἐπὶ κλοπῇ, καὶ τί νομίζετε ὅτι συνέζη; κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν ἐν Χαλκίδι πλημμελειοδικῶν Σπυρόπουλος καλεῖ ὡς μάρτυρας κατηγορίας ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ μνηστοῦ προταθέντων, καὶ τὸν ἐπιστάτην τοῦ κ. Πατσάλη καὶ ἄλλους μάρτυρας τοῦς ἀγραφύλλας του, καὶ τοὺς ἐξετάζει ὡς μάρτυρας κατηγορίας, ἐνῶ ἦσαν μάρτυρες ὑπερασπίσεως. Ἐκατεύθησαν λοιπὸν ὡς μάρτυρες κατηγορίας, ἐξητιάσθησαν ὡς μάρτυρες κατηγορίας καὶ ἐπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ δημοσίου (θόρυβος).

ΔΑΓΡΕΣ. Εἴθε ἐκτὸς τοῦ προκειμένου, κ. πρόεδρε.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Παραδέχομαι, ὅτι ὁ εἰσαγγελεὺς ἔμπορεύεται νὰ τοὺς κλητεύσῃ ὡς μάρτυρας ὑπερασπίσεως, οὐδέποτε ὅμως ὡς μάρτυρας κατηγορίας, καὶ νὰ τοὺς ἐξετάσῃ ὡς τοιοῦτους.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς πρώτης ἀυγοῦστος τῶν ἐν Χαλκίδι πλημμελειοδικῶν, εἰς τῶν κατηγορουμένων ἐξήγησε τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης του, διὰ νὰ φέρῃ μάρτυρας ὑπερασπίσεως τὸ δικαστήριον παρεδέχθη τὴν ἀναβολὴν, ἐναντίον τῆς προτάσεως τοῦ εἰσαγγελεῖος, ὁ ὁποῖος ἀντέτεινεν. Ὁ εἰσαγγελεὺς ὀργισθεὶς ἀρπάζει τὰς δικογραφίας τῶν ἄλλων δικῶν, περὶ τὰς 15, καὶ μεταδίδει εἰς τὴν εἰσαγγελίαν καὶ ἐμαρτύρουν οὕτω τὴν συνεδρίαν. Ὑπέρστη λοιπὸν τὸ ταμεῖον ζῆμα ἢ πλεον τῶν 500 δραχμῶν, διότι οἱ μάρτυρες ἦσαν προτακτικῶν καὶ ἀνεχώρησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Εἴθε ἐκτὸς τοῦ προκειμένου.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Ὅχι, κύριε πρόεδρε, λαλῶ περὶ τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν εἰσέρχονται τὰ δικαστήρια.

Λέγω, κύριοι, ὅτι τοιαῦτα εἶναι ἡ κατάστασις τῶν δικαστηρίων καὶ ὁ ὑπουργὸς εὐθύνεται διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἐρώτησιν μάλιστα νὰ μάθω, ἂν ἐπέδωκε τιμωρίαν εἰς τὸν εἰσαγγελεῖα (θόρυβος).

ΔΑΓΡΕΣ. Αὐτὰ δὲν εἶναι ἄξια τοῦ κοινοβουλευτικοῦ θέματος.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Εἶχον καὶ ἄλλα πολλὰ νὰ εἰπῶ, ἀλλ' ἐπειδὴ βλέπω ὅτι τινὲς τῶν κ. βουλευτῶν ταράσσονται, ἐπὶ τοῦ παρόντος παύω, καὶ ἂν μ' ἰδοῦν ἀφορμὴ, θέλω εὐρεθῆ εἰς θέσιν νὰ ἐκθέσω κατόπιν πλείονα.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. (Ἰ. πορ. Δικαιοσύνης) Ὁ κ. προλαλήσας ἀνέφερε πράγματα, τὰ ὅποια λέγονται μόνον ἐντὸς τῶν εἰρηνοδικείων. Βεβαίως θὰ ἦμαι μωρὸς καὶ ἀνόητος, ἂν ἀπαντήσω εἰς τὰς προσβολὰς, τὰς ὁποίας μοι ἔκαμε.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Δὲν ἔκαμα καμμίαν προσβολήν.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Ἐπαναλαμβάνω νὰ εἰπῶ ὅτι ὁ προλαλήσας καταβίβασε τὴν Βουλὴν εἰς τὴν θέσιν εἰρηνοδικείου, καὶ ὅπως διόλου παρεγνώρισε τὸν προορισμὸν τοῦ θέματος. Δὲν καταδέχομαι οὕτε λέξιν νὰ εἰπῶ εἰς ὅσα ἀπειρολογῶν ἀνέστην. Εἶναι ἄλλο τὸ στάδιον, ὅπου δύνανται νὰ καταθέτουν τὰ παράπονα. Λέγω ὅτι δὲν καταδέχομαι ν' ἀπαντήσω εἰς τὰς προσβολὰς,

τὰς ὁποίας ἔκαμε, διότι τοῦτο ἀποδεικνύει τὸν βαθμὸν τῆς ἀνατροπῆς.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Τῆς ἰδικῆς ἀνατροπῆς.

ΑΘ. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Διότι ἐγὼ, ὅταν εἶπον συκοφαντοῦν, εἶχον τοὺς λόγους μου· ὁ ὑποβουλευτὴς τῶν ἐπερωτήσεων τοῦ κ. Λομβάρδου εἶναι ἡ ἐξοχότης του. (Διανέμει τὸν βουλ. Οἰκονόμον).

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Ἐπικαλούμαι τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Λομβάρδου.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Δὲν μοι εἶπε τί· οἱ. Μόνον ἀπὸ ἑκάμα τὴν ἐπερωτήσιν μοι εἶπε, διὰ τί δὲν με ἠρώτατε;

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Ὅταν τινὲς ἀγορεύοντες νομίζουν, ὅτι εὐρίσκονται ἐνώπιον τοῦ πλημμελειοδικείου καὶ εἰρηνοδικείου καὶ ρίπτουν λέξεις καὶ ἐπιχειρήματα χωρὶς νὰ στηρίζονται εἰς τὰ πράγματα, τὸ τοιοῦτον λέγεται συκοφαντία καὶ γραμματικῶς καὶ νομικῶς. Ἐγὼ δὲν εἶπον τὴν λέξιν συκοφαντία, παρὰ νὰ προσβάλω τὴν λόγους καὶ τὰς πράξεις.

ΣΚΑΡ. ΣΟΥΓΙΟΣ. (Ἰ. πορ. Στρατιωτικῶν). Ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς Ζακύνθος κ. Λομβάρδος μοι ἔκαμε τὰς ἐξῆς ἐπερωτήσεις· πρῶτον, ἂν ἦναι ἀληθὲς, ἂν ἐκίη ὁ στρατὸς Τατάραινας, ὅστις ἔμεινεν ἀφρούρητος. Ὁ στρατὸς οὗτος δὲν εἶναι στρατὸν, εἶναι μία καλὴ ἀχυροσκεπάστis χρησιμεύουσα διὰ τὸν χειμῶνα. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ ὑπάρχει ποταμὸς, ὁ ὁποῖος τὸ καλοκαίρι εἶναι πανταχοῦ διαδιδόμενος, οἱ στρατιῶται εἶχον διαβῆ, καὶ φαίνεται ὅτι ἐπέρασεν χωρικοὶ ἐκείθεν καὶ τὴν ἔκαυσαν. Εἶναι μία καλὴ δὲ, ἥτις γίνεται εἰς μίαν ἡμέραν. Ἡ δευτέρα ἐρώτησις εἶναι ἂν εἰς τὴν Λοκρίδα χωρικοὶ συναλήφθησαν ἀπὸ ληστὰς καὶ ἐκτελοποιήθησαν. Τὴν πρώτην Ὀκτωβρίου ἀνεκαλύφθη ἡ συμμορία τῶν Ἀρδανταίων· εἰς τὸν δῆμον διπλασίον, εἰς τὸ χωρίον Λιδανί· εἰδοποιήθησαν τὰ ἀποσπάσματα περὶ τούτου καὶ ἤρχισαν τὴν καταδίωξιν· τότε δὲ ἄλλα συνεντλήθησαν μετὰ τοὺς ληστὰς, οἱ ληστὰὶ ἠπειλήσαν τοὺς χωρικοὺς, αὐτὸ εἶναι τὸ γεγονός. Τρίτον ἐξήγησε σημαίωσιν τινὲς, τὴν ὁποίαν καταθέτω.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ἀνακίω τὸ ἔθνος, ἵνα ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τοὺς κ. ὑπουργοὺς διὰ τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας εὐχριστήθησαν νὰ δώσωσιν. Ἐκάμα τὰς ἐπερωτήσεις ταύτας, ὡς ἐνθυμίσθη καλῶς, ἀπλῶς καὶ μόνον ὅπως λάβω πληροφορίες· δὲν διεισδύωσα τὰ γεγονότα, κύχθην μάλιστα νὰ διαφενεθῶσι. Προσθέσατε ὅτι ἔκαμα τὴν ἐρώτησιν, ὅπως διαφενεθῶσιν ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐλέχθησαν καὶ λέγονται. Αἱ ἀπαντήσεις καὶ αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας μᾶς ἔδωκαν οἱ κ. ὑπουργοί, θὰ ὀδηγήσωσι καὶ ἐμὲ καὶ πολλοὺς ἀπὸ ὑμῶν, ὅσοι σκοπεύετε νὰ λάβετε τὸν λόγον κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ· καὶ δὲν ἤθελον ἀναθεῖναι τὸ ἔθνος, καὶ ἤθελον κάμει ἀπλῶς τὴν παρατήρησιν ταύτην, ὅτι δηλ. μετὰ τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἔδωκαν οἱ κ. ὑπουργοὶ ἐπιφύλασσόμεθα εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ, δὲν ἤθελον, λέγω, ἀναθεῖναι τὸ ἔθνος ἂν δὲν εὐχρεστοῦντο τινὲς τῶν κ. ὑπουργῶν, καὶ ἰδίως ὁ ἀξιότιμος ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, νὰ παρενέιρη καὶ ἑτέρα ζητήματα καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπερωτήσεως, τὰ ὅποια νομίζω ὅτι εἶμαι ὑπόχρεως, καθ' ὃ ὁπαδὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, νὰ μὴ τὰ ἀφῆσω ἀνευ ἀπαντήσεως, καθότι ὁ Ἀσκληπιὸς με διδάσκει ὅτι εἶναι μερικαὶ ἀναθυμιάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἂν δὲν προσέξῃ ἑτέρας ἀναθυμιάσεις τις ν' ἀντιᾶξῃ ἢ μὴ νὰ μολύνουν τὸν ἄέρα. Εἶναι μάθημα οἷον τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου, ἀλλὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Θέλω ὁμιλῆσαι, καθὼς εἶπον, ἀργότερα ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας θὰ μᾶς δώσῃ ὁ ἀξιότιμος πρωθυπουργὸς περὶ τοῦ κ. Παγανέλη, ἀπὸ μᾶς δώσῃ τὸ ἔγγραφο τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης. Ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης πρὶν ἢ μᾶς ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐπερωτήσεις, τὰς ὁποίας ἐπὶ τῆς βουλῆς, ἐνῶ ἀφῆκε μάλιστα πολλὰς ἀνευ ἀπαντήσεως, μᾶς εἶπεν, ὅτι ἡ

φιλος μου έμαθε και εγνωρίσεν ότι είχαν πάντοτε, και όταν είχαν την τιμήν να συμπράττω μετ' αὐτοῦ, και όταν εν άλλῳ μεγάλῳ σώματι μαζί εδουλεύοντο. Καί εάν δὲν με άπατᾷ ἡ μνημη, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθην νά κατανοήσω τήν έννοιαν τοῦ πολιτικοῦ ἐκείνου προγράμματος, τοῦ σχεδιογραφήματος τοῦ ὁποῖον κατά τήν συζήτησιν εἰς τῆς εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἀπαντήσεως ἔδωκε, λυποῦμαι καιρίως διότι ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἤμπορῶ νά τό υποστηρίξω.

Ἀλλά, κύριοι, ἂν ἔχομεν πολιτικὰς ιδέας και προγράμματα διὰ τήν ἐσωτερικὴν διοίκησιν, δὲν πρέπει νά διαγράφῃ τις προχέιρας πρόγραμμα και νά προκηρύσῃ αὐτό, τὸ ὁποῖον νά κανονίξῃ τὰς ἐθνικὰς ἐνεργείας πρὸς τήν ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων τοῦ ἔθνους. Καί εάν σπεύδων τις ἤθελε συρρίψαι προχείρους τοιαύτας ιδέας, και ἀναγράψαι αὐτάς ὡς πρόγραμμα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς και ἀναπτέξαι σημαίαν τοιαύτην, πολλὰ ἐνδεχόμενον νά πράξῃ πρᾶξιν μὴ καλῶς μεμελετημένην και όταν τόσῳ σημαντικὸν και μέγα σχεδιογράφημα δὲν εἶναι καλῶς μεμελετημένον, αἱ πράξεις, κύριοι, τὰ ἀποτελέσματα, ἔρχονται δυσάρεστα. Καί δὲν σᾶς φέρω ἄλλο παράδειγμα, σᾶς φέρω πρόσφατον δυστυχῶς παράδειγμα τὸ ὁποῖον ἐπήνεγκε και εἰς τήν δυστυχῆ Κρήτην και εἰς ἡμᾶς πολλὰς πληγὰς και πολλὰ ἔτη θέλουν παρέλθῃ διὰ νά δυνήθωμεν νά ἐπισυλῶσωμεν αὐτάς.

Μεθ' ὅλας αὐτάς τὰ παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβον τήν τιμήν νά σᾶς ἀνακοινώσω, δὲν ἠξίωσα ἂν δύναται νά παραταθῇ ἡ ἀνοχή, ἵνα ἀκούσατε και μίαν ἄλλην ἀνέκδοκον μικρᾶς παρατηρήσεως ἀναγομένης εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ τήν ὁποίαν κατά δυστυχίαν δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῖον τῶν ἐντίμων μελῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐνόμισεν ἀναγκαῖον κατά τήν γενικὴν συζήτησιν νά παρεμβάλῃ. Μᾶς εἶπον, κύριοι, ἐλαττώσατέ τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ὀφείλονται κατ' ἔτος νά δίδεσθε εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας. Κύριοι, ἐπράξατε πρᾶξιν, ἡ ὁποία ἀναιρεῖ σπουδαῖα συμφέροντα τῆς ἐπικρατείας, ὁ τόπος ἔχει ἀνάγκην βελτιώσεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, πρέπει νά ἐνισχύσῃτε αὐτὸ τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας και ὅχι νά ἐλαττώσῃτε τὰ μέσα του. Ἀληθῶς, κύριοι, προϋπολογίσθησαν εἰς ἑκατομμύριον και 215 χιλιάδας δραχμῶν, τὰ ὁποῖα ἐπληρώθησαν πέρυσι ἀπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας, ἐφέτος εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1870 δὲν ὑπολογίζεται παρά μόνον ἐν ἑκατομμύριον και 115 χιλιάδες. Λοιπὸν ἐλαττώσαμεν κατά 100 χιλιάδας δραχμὰς τ' ἀποδοτέα εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Μὴ συγχωρεῖται μία παρατήρησις;

Θ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Μάλιστα.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Δὲν εἶπον αὐτό, εἶπον ὅτι ὁ κ. ὑπουργός, λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ὅλας αἱ εἰσπράξεις χρησιμεύουσι πρὸς ἐνέργειαν τοῦ τόπου, ἄρα δὲν πρέπει νά πέρνωμεν ὅ,τι εἰσπράττομεν διὰ τήν ὁδοποιίαν και ἐννοῶ ὅτι δὲν ἔχετε δίκαιον νά λαμβάνετε τὰ ἔσοδα τῆς ὁδοποιίας διὰ τὸν προϋπολογισμὸν, διότι εἶναι ξένη περιουσία.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Βεβαίως οὐδεὶς διενήθη νά λάβῃ τὰ ἔσοδα τῆς ὁδοποιίας διὰ νά χρησιμεύσωσιν εἰς τὰς γενικὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους. Ὁ δημοσιος προϋπολογισμὸς ὀφείλει ν' ἀποδίδῃ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας ὅ,τι εἰσπράττει διὰ τήν ὁδοποιίαν δυνάμει τοῦ νόμου περὶ ὁδοποιίας· κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἀποδίδονται εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας 5 τοῖς 0/0 ἐπὶ τῶν τελωνιακῶν εἰσπράξεων, ἀφοῦ ἀφαιρεθῶσιν αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις, αἱ ὁποῖαι πρέπει ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν τράπεζαν, διὰ νά ἐξορληθῇ τὸ χρεώλυτρον και οἱ τόκοι τῶν 28,000,000. Εἰς τὰ 1869 δὲν εἶχε πραγματοποιηθῇ ὅλον τὸ δάνειον τῶν 28,000,000, εἰς τὰ 1870 ἐπραγματοποιήθη ὅλον· αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις, τὰς ὁποίας τὰ τελωνεῖα θέλουν πληρώσει

εἰς τὴν Τράπεζαν, θέλουν εἶσθαι περισσότεραι κατὰ τὸ 1870 ἐκείνων, ὅσας ἐπλήρωσε κατὰ τὸ 1869. Διατί; διότι τὰ χρεώλυτρα και οἱ τόκοι, οἵτινες θέλουν ἀποδοθῇ διὰ τὸ δάνειον τῶν 28,000,000, θέλουν εἶσθαι περισσότεροι ἐκείνων, οἵτινες ἀποδόθησαν κατὰ τὸ 1869. Ἀφοῦ λοιπὸν αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις αἱ ἀποδοθησόμεναι εἰς τὴν τράπεζαν θέλουν εἶσθαι περισσότεραι, ἔπεται ὅτι αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἐκ τῶν ὁποίων θέλει εἰσπραχθῇ τὸ 50/0 θέλουν εἶσθαι ὀλιγώτεραι, κατὰ συνέπειαν, ἐὰν ὑπελογίσθησαν διὰ τὸ 1869 ἐν ἑκατομμύριον και 215 χιλ. ἔπεται ὅτι ἔπρεπε νά προϋπολογισθῶσι διὰ τὸ 1870 ἐν ἑκατομμύριον και 115 χιλιάδες ὡς εἰσπραχθησόμεναι εἰς λογαριασμὸν τοῦ Ταμείου τῆς ὁδοποιίας και ἀποδοθησόμεναι κατὰ συνέπειαν εἰς αὐτό. Ἡ ἐλάττωσις λοιπὸν δὲν ἦτο πράξις αὐθαίρετος, δὲν μαρτυρεῖ ἑλλειψίν τῆς προνοίας τῆς Κυβερνήσεως νά βελτιώσῃ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, διὰ νά ἐνισχύσῃ τὴν ἀτομικὴν ἐνέργειαν και εὐθυμίαν, εἶναι ἀποτέλεσμα νόμου τοῦ κράτους, και ἐνὸς ὁ νόμος αὐτός δὲν μεταβλήθῃ, θέλει ἐξακολουθεῖ τὸ ἴδιον. Εάν νομίσῃ τις ὅτι πρέπει νά γίνῃ νόμος, κατὰ τὸν ὁποῖον νά ὑποχρεωθῇ τὸ δημοσιον ταμεῖον νά δώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας χορηγίαν τινὰ ὑπο subvention, τὸ ἐννοῶ, ἀλλ' ἐνὸς δὲν ὑπάρχῃ νόμος τοιοῦτος, δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀπαιτηθῇ ἡ χορηγία αὐτή.

Μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας, κύριοι, εἶμαι ἠναγκασμένος νά κάμω λόγον περὶ τινος ὑποθέσεως, τὴν ὁποίαν ὁμολογούμενως δὲν θεωρῶ ἀξίαν πολλῆς προσοχῆς· κάμω τὴν παρατήρησιν ταύτην, ὅχι διότι καθυστερῶ κατὰ τι πρὸς τὸ σῆμα και τὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν ἔχω εἰς τὸν ἐντιμον φίλον μου τὸν βουλευτὴν Τριφυλίας, ἀλλὰ διότι πεποιθότως φρονῶ, ὅτι ἡ αἰτία αὕτη δὲν εἶχε καμμίαν σπουδαιότητα. « Καί τί ἐκάματε, κύριοι, σᾶς εἶπε, περὶ διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς; τί ἐκάματε περὶ μεταβολῆς τοῦ φορολογικοῦ συστήματος; »

ΣΠΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν εἶπον αὐτό.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. « Τί ἐκάματε περὶ βελτιώσεως τῶν τρόπων τῆς φορολογίας; κύριοι, ἀφήκατε τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος νά ᾔναι χειρότερος ἀπὸ τοὺς Μωζίκους τῆς Ῥωσσίας και τοὺς Τσεράκους τῶν Ἡγεμονιῶν τῆς Βλαχίας. »

ΣΠΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν ἐλάττωσα λόγον, εἶπον ὅτι ὀφείλομεν νά προνοήσωμεν περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Κύριοι, ἐννοῶ τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ὁποίαν ἐκάστος ἐκ τῶν βουλευτῶν ἔχει νά δεικνύεται ἀγρυπνος ἐπιμελητῆς τῶν συμφερόντων τῶν ἐντολῶν του, τῶν συμπολιτῶν του. Βεβαίως εἶναι καθήκον, τὸ ὁποῖον ὅλοι πρέπει νά πραγματοποιήσωμεν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νά θέλωμεν νά γινώμεθα ἀρετοὶ εἰς τὸν λαὸν πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νά γινώμεν ἀρεστοί, και τοῦτο μόνον ν' ἀποτελῇ τὴν ἀφορμὴν τῶν λόγων και κρίσεων μας, εἶναι σύστημα ἐλαττωματικόν, τὸ ὁποῖον δύναται νά παρεκλίσσῃ τὴν ἐλευθερίαν ἐνὸς κοινοβουλίου και νά τὸ παρατρέψῃ ἀπὸ τῆς κανονικῆς ὁδοῦ. Ζητήματα τόσον μεγάλα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τρεῖς δεκάδας ἐνιαυτῶν, ἐπὶ 30 και πλέον ἔτη δὲν ἐλύθησαν, δὲν δύναται εὐσυνειδήτως και δικαιολογημένως νά προσάγονται ὡς ἐπιχείρημα πρὸς ἐπίκρισιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις τοῦ 1843, ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις τοῦ 1862 ἐσύστησαν εἰς τὴν νομοτελεστικὴν ἐξουσίαν τὴν πρόνοιαν περὶ διαθέσεως τῆς ἐθνικῆς γῆς 50 ὑπουργεῖα συνιστήθησαν ἀπὸ τὸ 1843, τόσοι μεγάλοι ἄνδρες ἐκυβέρνησαν τὸν τόπον, δὲν ἠδυνήθησαν νά λύσωσι τὰ ζητήματα ταῦτα· ἐμελέτησαν αὐτά, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλυσαν. Διατί; διότι ὑπάρχουσιν δυσχερεῖαι, αἱ ὁποῖαι κατὰ δυστυχίαν δὲν ἦτο εὐκολόν νά λύνονται μὲ μίαν ὑπογραφὴν.

ὅπου εἶναι δυστόχημα διὰ τὸν τόπον, διότι, ἐνῷ τὰ ἐξόδα θὰ ὑπερβῶσι τὰ 35 ἑκατομμύρια, τὰ ἐσοδα, ὡς ἐξοφλοῦνται ἐκ τῶν εἰσπραξίων τοῦ 1866—67 καὶ 68, δὲν θὰ ὑπερβῶσι τὰ 31 ἑκατομμύρια.

Ἰποβάλλων τὰς παρατηρήσεις ταύτας, παρακαλῶ καὶ τὴν Βουλὴν καὶ τὸ ὑπουργεῖον νὰ μελετήσωσι ὀριμώτερον τὸν προϋπολογισμὸν καὶ νὰ ἐπιφέρωσι θεραπείαν. Δὲν πρέπει νὰ φεισθῶμεν συμφερόντων τινῶν, ὅταν πρόκειται περὶ τῶν ὧλων, δὲν πρέπει ν' ἀποφύγωμεν θυσίας, ὅταν πρόκειται νὰ κανονίσωμεν τὰ οἰκονομικά μας καὶ νὰ θέσωμεν βάσεις ἀσφαλεῖς καὶ δεδαίαις, ἀλλ' ὅς ὁ κίνδυνος εἶναι μέγιστος· ἰδοὺ διατὶ νομίζω, ὅτι οὐτε ἐπιμέλεια, οὐτε προσοχὴ, οὐτε πρόνοια κατεβλήθη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Κ. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Δὲν ἐξερράσθητε ποῖαν πολιτικὴν ἀσφάλεσθε ἀπὸ τὰς δύο, τῆς ἐσωτερικῆς ἀναπτύξεως ἢ τῆς ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεών μας (θόρυβος).

ΜΗΤΖΑΣ. Κύριοι συνάδελφοι, λαμβάνω τὸν λόγον διὰ νὰ ἀπαντήσω ὀλίγα τινὰ εἰς τὸν ἀξιότιμον φίλον μου κ. Κουμουνοῦρον, καθότι εἰς τὸν λόγον του, ὅπου εἶπε, ἀνέφερε τινα· ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐπῆγα νὰ συνθηκολογήσω με τοὺς ληστὰς, ἐπῆρα καὶ γὰρ διακοσίας δραχμὰς· ὅταν ἦμην εἰς Κρήτην ἢ κυβερνήσις ἐδῶ ἐστελλε ληστὰς ἐκεῖ καὶ ἐξώδευσεν ἀρκετὰ χρήματα, καὶ μάλιστα τινὲς ἀπὸ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐπῆγαν, ἐκαζάντησαν καὶ ἐσπούδασαν.

Εἰς ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ. Τί ἐσπούδασαν.

ΜΗΤΖΑΣ. Εσπούδασαν, ἐπῆγαν εἰς τὴν Γαλλίαν. Μὴ μὲ διακόπτετε· τότε ἡ κυβερνήσις ἦτον εἰς ἀνάγκην καὶ ἐστελλε τοὺς ληστὰς ἐκεῖ καὶ ἐξ αὐτῶν πολλοὶ ἔκαμον πολὺ καλὰ τὸ χρέος των. Ὅπως δὴ ποτε τότε ἡ κυβερνήσις εἶχε δώσει ὑπόσχεσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἂν ἐπιτύχῃ ἡ ἐπανάστασις, ὅτι ὅχι μόνον ἤθελε δώσει εἰς αὐτοὺς ἀμνηστίαν, ἀλλὰ δεδαίαις καὶ κατὰ τι· κατὰ δυνάμιν ὅμως δὲν ἐπίτυχε καὶ ἐπανήλθον κακὴν κακῶς, ὅλοι τὸ ἤξευρετε, καὶ εἶναι περιττὸν νὰ πολυλογῶ· ἦλθον ἀπὸ τὴν Κρήτην ἐνταῦθα καθὼς καὶ αὐτοὶ οἱ λησταὶ 80 τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ τὴν Φθιώτιδα, Ἀκαρνανίαν καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη, ἐζήτησαν τὴν ἀμνηστείαν σύμφωνα με τὴν ὑπόσχεσιν· παρουσιάσθησαν εἰς τὴν κυβερνήσιν, καθότι καὶ ἐγὼ, ὡς μικρὸς στρατιώτης, ἔχω κάμει κατὰ τι διὰ τὴν ληστείαν, καὶ παρεκάλουν ἂν ἦναι δυνατόν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δικαιούνται, κατὰ τι νὰ λάβωσι· καὶ ἐπειδὴ ἀμνηστία δὲν δύναται νὰ τοῖς δοθῇ, ἂν ἦναι δυνατόν νὰ προσέλθουν, καὶ ὁ νόμος ἐπιεικῶς φειδόμενος νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς πολλὰς ἀμαρτίας· τότε ἡ κυβερνήσις παρεδέχθη. Ἐπειδὴ δὲ ἤξευρε πολὺ καλὰ ὅτι ἦλθον ἀπὸ τὴν Κρήτην δὲν ἤλθον καζαντισμένοι, (ἐπιτροπὴ ἐδῶ καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὴν Σύρον ἐπλήρωσαν μέχρι λεπτοῦ ὅπου ἐχρεώσθουν, εἰς ἡμᾶς ἐδωσαν χαρτὶ νὰ τὰ λάβωμεν μὴ φορὰ, ἐξ αὐτῶν τῶν χρημάτων ἔχω νὰ λάβω 11 χιλιάδας δραχμὰς, καὶ με σύρον νὰ μὲ ἐάσουν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ τὰ χρεωστώ, καὶ γρόσια διὰ κρέατα καὶ σιτηρέσια· διότι ἐπληρώναμεν μετρητὰ, λοιπὸν ἦμην εἰς ἀθλίαν κατὰσχιν καὶ παρεκάλουν τὴν Κυβερνήσιν, ἀπὸ τὸν μισθὸν ὅπου ἔχω νὰ λάβω, ἂν ἦναι δυνατόν, νὰ μοὶ δώσῃ κατὰ τι, μοὶ ἐδωκε 1,200 δραχμὰς, αὐτὰς ἐπῆρα, ἐνῷ ἕτεροι ἔκαμαν ἕνα ταξίδι· ἐως τὴν Λαμίαν καὶ ἐπῆραν «χρήματα» ὡς εἶναι ὁ κ. Τζηνόπουλος, ὁ ὁποῖος σήμερον ταξιδεύει εἰς τὴν Εὐρώπην. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἐντάλματα, καὶ ἐνῷ ἐγὼ ἔχω νὰ λάβω 11 χιλιάδας δραχμὰς, ἐπῆρα μόνον 1,200.

ΘΕΟΔ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ (ὑπουργὸς ἐσωτερικῶν). Δύο ἦσαν αἱ σπουδαιότεραι αἰτιάσεις, τὰς ὁποίας τὰ μέχρι τοῦδε ἀγορεύσαντα ἔντιμα τῆς ἀντιπολιτεύσεως μέλη ἀπηύθυναν κατὰ τοῦ ὑπουργείου κατὰ τὴν γενικὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1870, δύο μόνον ἀνέφικα, διότι πολλὰ τῶν παρατηρήσεων τοῦ

λίαν ἐντρίβους περὶ τὰ οἰκονομικά βουλευτοῦ ἐκ Τριφυλίας δὲν ἀνέκουν εἰς τὴν γενικὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἦσαν παρατηρήσεις, αἱ ὁποῖαι εἶχον τὸν οἰκείον χῶρον εἰς τὴν συζήτησιν τῶν λεπτομερειῶν, καὶ ἀναγκάζομαι νὰ τὰς παραλείψω, ἵνα εἰδῶ εἰς τὴν γενικὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Αἱ δύο αὐταὶ αἰτιάσεις ἀπηύθυνον ὑπὸ τε τοῦ κ. Σωτηροπούλου καὶ ὑπο τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Κουμουνοῦρου.

Δὲν θέλω νὰ μνημονεύσω τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους ὁ ἔντιμος ἐκ Ζακύνθου βουλευτὴς προχθεῖς τὴν τρίτην τὴν ἐσπέρας ἀγορεύων ἐξέφερεν· ἦσαν σκέψεις, ἦσαν κρίσεις, ἀποδεικνύονσαι τὴν ἀνάγκην τῆς γενικῆς συζητήσεως, τίς ἐξελέγξω; τῆς διαγωγῆς τῆς ὅλης πορείας τῆς κυβερνήσεως· σκέψεις, τὰς ὁποίας οὐδεὶς τῶν ὑπουργῶν ἀντέκρουσεν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ φιλοποπικὸν τοῦ ἔντιμου φίλου μου, τοῦ βουλευτοῦ Καλαβρύτων, τὸν ἀνάγκασε νὰ ὑπολάβῃ ὅτι ἡμεῖς ἐσκοποῦμεν νὰ διελθωμεν τὴν γενικὴν ταύτην συζήτησιν διὰ τῆς σιωπῆς, καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα ἐτάραξε καὶ τὸν βουλευτὴν ἐκ Ζακύνθου, ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ φέρῃ καὶ ἐπακαλίσθη ὡς παράδειγμα τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, ἵνα ἀποδείξῃ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους διετρέχομεν ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν δημοσίων συζητήσεων. Ἄν ἦναι δικαίωμα ἀναφίρετον εἰς τὸν κ. Λομβάρδον νὰ ζητῇ τὴν εὐχυσιν τῆς συζητήσεως ὅσον θέλει, δικαίωμα, τὸ ὁποῖον κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἀφισθεῖται, ἐπίσης δικαίωμα ἔχομεν καὶ ἡμεῖς νὰ φροντίζωμεν νὰ μὴ ἀφίνωμεν τινα νὰ ἐπιλαμβάνηται γεγονότων, ὅταν σκοπῇ τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ τὰ ἀποτελέσματα νὰ τὰ συγχίσῃ κατὰ τι. Ἀληθῶς μετὰ τὴν εὐρύτητα τῆς συζητήσεως κατὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, δὲν ἦτον ἐπιτετραμμένον νὰ ἀναφίρεται ὡς παράδειγμα τὰς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, διότι ἡ συζήτησις ἐκείνη ἐγένετο εὐρυτάτη, καὶ τὸ ἀνέφικον εἰς ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι εἴθε μάρτυρες τῶν συζητήσεων ἐκείνων. Ἀναφέρουσι, κύριοι, μετὰ 4 μῆνας, ὅτι ἡ συζήτησις ἐκείνη δὲν ἐγένετο εὐρεία, ἐνῷ τὰ πρακτικὰ ἐτυπώθησαν καὶ διανεμήθησαν καὶ ἔτρεξαν ὄρη καὶ θαλάσσης καὶ ἐρῶσαν εἰς χεῖρας ὧλων τῶν Ἑλλήνων, καὶ πάντες εἶδον μετὰ πόσης λεπτομερείας ἀνεπτύχθησαν ὅλα τὰ ἀφορῶντα τὴν πολιτικὴν ὑπόθεσιν, τὴν περιεχομένην εἰς τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον. Ἡμεῖς οὐδέποτε διανοηθέντες νὰ περιορίσωμεν τὰς συζητήσεις, καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπουργείου καὶ ἐγὼ, ἀγορεύοντες, ἐκαλέσαμεν τὴν ἀντιπολιτευσιν ἵνα εἴπῃ πράξεις καὶ καταγγείλῃ γεγονότα, διότι ἐπιθυμοῦμεν τὰς συζητήσεις· τοῦτο ἀπῆται τὸ συμφέρον μας, οὐχὶ ἵνα πεισθῶμεν ἡμεῖς καὶ ἡ πλειοψηφία ἵνα μὴς ὑποτιμηθῇ, ἀλλ' ἵνα πεισθῇ ὅλος ὁ κόσμος, ὅτι ἐξυπλήρωσαμεν τὸ καθῆκόν μας, καὶ ἄρῃμεν πᾶσαν πλάνην, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ κοινὸν ἠδύνατο νὰ περιπέσῃ ἐκ τῶν ὑπαινιγμῶν καὶ τῶν γενικῶν αἰτιάσεων, αἱ ὁποῖαι ἐξετοξίσθησαν ἐντεῦθεν.

Αἱ δύο αἰτιάσεις, τὰς ὁποίας ἡ ἀντιπολιτεὺσις ἀπηύθυνεν, εἶναι αἱ ἐξῆς. Ὁ κ. Σωτηρόπουλος εἶπεν, ἐξετάζων τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 69, οὐχὶ συζητῶν κατὰ τὴν γενικὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1870, ὡς εἶπα ἐλάβατε ἀπὸ τὰς δύο τραπέζας δάνεια δυνάμει τοῦ νόμου περὶ δανείου τῶν 100 ἑκατομμυρίων 6,170,000· ἐλάβατε δάνεια δυνάμει τοῦ νόμου περὶ δανείου τῶν 28,000,000, 8,800,000 δραχμὰς, δηλαδὴ 14,970,000 δραχμὰς. Ταῦτα ἐλάβατε τὴν 25 Ἰανουαρίου, σήμερον εἶναι 22 Οκτωβρίου. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν 25 Ἰανουαρίου μέχρι τοῦδε ἐδαπανήσατε ὅλας τὰς εἰσπράξεις, τὰς ὁποίας ἐκάματε τῶν δημοσίων ἐσόδων, καὶ ἐδαπανήσατε καὶ 14,970,000. Ἄν παραβάσωμεν τὴν διαχείρισιν τοῦ ὑπουργείου τοῦ 1869 πρὸς τὴν τοῦ 1868 καὶ πρὸς τὴν τοῦ 1867, θὰ εὐρωμεν ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ κάμουν ἕκαστον νὰ πιστεύσῃ, ὅτι εἰς τὰς ἀπαιτήσεις· διότι τὸ

καὶ τὸν ἐξετέλεσαν. Αὐτὴ ἦτο ἡ κατηγορία, περὶ ἧς ἐδικάζοντο. Ποῖα δὲ ἦσαν τὰ πρόσωπα; Ὅπως ἤκουσα ἐκ τῆς συζητήσεως, ἦσαν πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐκτὸς ἐνός, ὁ ὁποῖος ἦτο Θησαυρός, καὶ ὁ ὁποῖος δὲν ἤξεύρω ποῖος διαγωγῆς εἶναι, διότι συνέπεσε νὰ ᾔνοι καὶ αὐτός εἰς τὴν σύστασιν, ἦσαν πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀπεύρους καταδικὰς εἰς τὴν ῥάγην τῶν, ἐπὶ διαστροφῇ, ἐπὶ τροφῇ, ἐπὶ κλοπῇ, ἐπὶ χιλίοις ἐγκλήμασι, καὶ ἦσαν οἱ ἐξώλεις καὶ προώλεις τῆς κοινωνίας, κατὰ τῶν ὁποίων ἐξανίσταται ὁλόκληρος ἡ κοινωνία τῆς Χαλκίδος. Μὴ νομίζετε δὲ ὅτι αὐτοὶ ἀνέκουν εἰς κανένα; εἶναι πολὺ καὶ μωροὶ καὶ ἐκείνος, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ στασιάζῃ εἰς κακούργους, ἢ ὁ ὁποῖος θεωρεῖται, ὅτι ἀνέκουν εἰς αὐτόν. Προχθὲς ἦτον ὁ κ. Φλογαίτης εἰς ἐμὲ, ὁ ὁποῖος παρεξενεύετο καὶ ἐγὼ, ὅτι τινὲς ἐθίσκουν αὐτὰ τὰ πρόσωπα ὅτι τοῖς ἀνέκουν, μολοντί ἐγὼ ἐκ πάσης καρδίας τοῖς τὰ χαρίζω. Ἀλλὰ μοὶ εἶπεν ὁ κ. Φλογαίτης, αὐτὰ ἦσαν καὶ ἰδικά μου. Τί δὲ ἄλλο συμβαίνει; ἐκείνην τὴν ἰδίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐγείετο ἡ καταδική, εἶχον ὑπάρχει εἰς μίαν οἰκίαν νὰ ἐπισκεφθῶ τινα καὶ ἐκεῖ εὗρον καὶ δύο ἀνθρώπους, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς φίλος τοῦ κ. Ἀδριανῶν μοὶ εἶπεν ὅτι αὐτοὶ, οἱ ὁποῖοι κατε' ἰκέσθησαν εἰς δύο ἔτη, εἶναι ἰδικὰ μου. Καὶ πράγματι ἀνθρώποι αὐτῆς τῆς ποιότητος δὲν ἀνέκουν εἰς κανένα, ἀνέκουν εἰς ἐκείνον, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς διαθέσεις τῶν. Ἐγὼ ἔχω τοιαύτην ἰδίαν περὶ ἐμαυτοῦ, ὥστε ὅχι μόνον περὶ τοιούτων ἀνθρώπων δὲν ἐσκέφην ποτέ, ἀλλ' οὐτε περὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι τοὺς ὑπερασπίζονται καὶ ἀπορῶ πῶς εἶναι δυνατόν εἰς ἐν κοινοβούλιον νὰ παρίστανται βουλευταὶ νὰ θέλουν νὰ ἀποσπᾶσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης ἀνθρώπους ἀποδεικνύμενους ἐνόχους τοιούτων ἐγκλημάτων. Αὐτὰ καταβιδάζουν πολὺ τὰ κοινοβούλια.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Τὰ λέγετε σίη.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Εἶναι ἀπόφασις τῶν δικαστηρίων. Πρὸς ποῖον σκοπὸν λοιπὸν σίη ἐρχοσθε, καὶ λέγετε ὅτι δέηεν ἡ παρουσία μου ἐπὶ τὴν κατὰ δίκην; Ἐγὼ, κύριοι, ἐπεβάρυνται τὰ δικαστήρια, καὶ εἶναι καὶ ἡ συνείδησις τῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία ἡμπορεῖ ν' ἀπαντήσῃ, καὶ αὐτῶν τῶν δικαστηρίων. Ἐγὼ, κ. Λομβάρδε, δὲν ἐπληγάριστα ποτε εἰς τὰ δικαστήρια τί πρέπει νὰ κάμουν, καὶ προκαλῶ τοὺς πάντας ὅσοι ἔμπορὸν νὰ ἔχουν τι ἐναντίον μου νὰ τὸ παρουσιάσουν καὶ ἐνταῖθα καὶ εἰς τὸν τύπον. Πιδυνάμην μάλιστα νὰ μεταβιδάσω τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν, ἣν ὠρεῖται νὰ αἰσθανθῶ, ἀπέναντι τοιούτων τερμάτων καὶ νὰ περιμένω τὴν ἀπόφασιν ἀλλὰ, καθὼς σὲ εἶπον, ἐπὶ ὀλίγας στιγμὰς παρεστάθην εἰς τὴν δίκην, ἐκ περιστάσεως εὐρεθείς εἰς αὐτήν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησα. Νομίζω ὅτι ἀρκούντως ἀπήντησα.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Κύριε ὑπουργέ, εἶπατε ὅτι δὲν ἐπληγάριστα τι θὰ κάμουν τὰ δικαστήρια.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Τί πρέπει νὰ κάμουν.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Παρακαλῶ νὰ ἐξηγηθῇτε εἶναι κινὴν τοιοῦτον γεγονός;

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Ἐγὼ εἶμι ὁ κ. Κεχαγιᾶς, ὁ ὁποῖος τὰ ἔγχαζει εἰς τὸ φανερόν. Ἐκαστος ἔχει τὴν συνείδησίν του καὶ αὐτὴ κρίνει.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ὅχι, κύριε ὑπουργέ, δὲν σὲ ἐπιτρέπεται τὸ τοιοῦτον ἀλλὰ τώρα θὰ ὁμιλήσω, σὲ παρακαλῶ ὅμως νὰ μοὶ ἀπαντήσητε, εἰν ἦναι ἀληθές ὅτι ἐπληγάριστα εἰς τὴν Κόρινθον ν' ἀνασταλῶσι τὰ δικαστικά ἐντάλματα.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Ἐν ἀπὸ τὰ πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἡμπορὸν νὰ καυχῶμαι, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουν τὸ σέβας μου ὡς πρὸς τοὺς συνταγματικούς νόμους καὶ ἐν γένει τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, εἶναι ἡ πράξις αὐτὴ, τὴν ὁποῖαν ἐνταλάμην. Ἐπληγάριστα εἰς Κόρινθον καὶ εἰς ὅλους τοὺς εἰσαγγελεῖς κατὰ

τὰς 5 ἡμέρας τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐλογῶν νὰ μὴ φυλακίσωσι τοὺς ἐνταλματίας διὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα ἐνόμια, κύριοι, ὅτι, εἰν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐφυλακίζοντο τοιοῦτοι ἀνθρώποι, ἀναντιρρήτως τότε τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας ἐκλογῆς περιωρίζετο ἔξωρα μάλιστα ὅτι πολλὰ τῶν προσώπων τῶν κατηγορουμένων ἔσαν μέλη τῶν ἐπιτροπῶν, μάλιστα εἰς αὐτὴν τὴν Χαλκίδι ἦσαν ἐνταῖθα ἐμοῦ τὰ πρόσωπα ταῦτα, δὲν θέλω νὰ εἶπω τί γράμματα ἔλαβον, διὰ τῶν ὁποίων κατηγορήσαν τὴν πράξιν αὐτὴν ὡς ἀκατενόμαστον. Τότε ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ λάβω τὸ μέτρον τοῦτο πρὸς σωτηρίαν τῶν Νοταρίων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐντάλματα κατ' αὐτῶν, καὶ περὶ τοῦ ὁποῖου με εἰδοποίησαν ὁ εἰσαγγελεὺς Ναυπλίας.

Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. Ποτὲ δὲν εἶχον ἐντάλματα οἱ Νοταριοί.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Τὸ γνωρίζω πολὺ καλὰ ἐγὼ ἔλαβον ἐπιστολὴν ἀπὸ τῶν εἰσαγγελεῶν Καρύκων, ὁ ὁποῖος μοὶ λέγει ὅτι ἐντάλματα ὑπάρχουν εἰς τὴν χωροφυλακίαν πρὸς σύλληψιν τῶν Νοταρίων εἶδον ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὰς παρεμβολὰς τῶν ἐκλογῶν ἡμέρας ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ σκιρῶ περὶ τοῦ ἀντικειμένου, εἰν ἐπρεπε νὰ ἐπιτρέψω τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐνταλμάτων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον. Ἀπάντησα λοιπὸν νὰ μὴ ἐκτελεσθῶσι, καὶ συγχρόνως ἔκαμα ἐγκύκλιον εἰς ὅλους τοὺς εἰσαγγελεῖς νὰ τηρήσω τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ νὰ μὴ φυλακίσουν κανένα μέχρι τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐλογῶν.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Δὲν εἶχον, κύριοι βουλευταί, σκοπὸν νὰ λάβω τὸν λόγον ἵνα σὲ ἀποσφαλῶ ἀσκόπως, ἀναγκάζομαι ὅμως νὰ λάβω τὸν λόγον ἵνα ἀποκρούσω τὴν κατ' ἐμοῦ ἐξούριον τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης. Ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης λαλῶν πρὸ ὀλίγου ἀπὸ τοῦ ἔγκματος αὐτοῦ, καὶ δικτιολογούμενος περὶ τοῦ διορισθέντος ἐπιστάτου τῶν φυλακῶν Σύρου, ἀνέφερεν ὅτι οὐδεμίαν ἄλλην πρᾶξιν, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου βουλευματος τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Λαμίας πρωτοδικῶν, ὑπῆρχε κατ' αὐτοῦ. Ἐγὼ τότε τοῦ ὑπεβάρυντα ὅτι ὑπάρχει κατὰ δικαστικὴ ἀπόφασις ἐκκεντρικὴ καὶ ἐν βούλευμα ἀλλ' ὁ κ. ὑπουργὸς ἀποτόμως ἐξέφερεν ὅτι αὐτὸ εἶναι συκοφαντία, μετ' ἀπικάλισεν ἐν ἄλλαις λέξεσι συκοφαντήν. Τοῦτο δὲν τὸ ἀνέχομαι. Λέγω λοιπὸν ὅτι ἀπὸ ὁ ἴδιος ὑπουργὸς κατόσιν λαλῶν, εἶπεν ὅτι ὑπάρχει βούλευμα καὶ τὸ γνωρίζω, καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀπόφασις κατ' ἐρήμην, λέγω ὅτι ἡ πρᾶξις αὐτὴ τοῦ ὑπουργοῦ εἶναι ἐξούρις τῆς ὁποίας μόνον ἀνθρώπος ὅχι καλὴς ἀγωγῆς καὶ χθιᾶς, καί μιντι (θέρους). Διὰ νὰ μάθῃτε ὅμως, κύριοι βουλευταί, εἰς ποῖαν κατὰστασιν εὐρίσκονται τὰ δικαστήρια σήμερον, ἀκούσατε ὀλίγα τινὰ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ ἐκθίσω, ἵνα μὴ ὑπαίθῃ ὅτι ὡς ἀντιπολιτευόμενος ἐρχομαι νὰ κατηγορήσω. Ἀκούσατε λοιπὸν τί συνέβησαν. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σερροχωρίου ὁ ἱωάννης Μανδαλιωγράφης εἶχεν ἀγρόν ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης εἶχεν ἀγρόν παρεκείμενον. Ὁ κ. ὑπουργὸς διὰ νὰ καταλάβῃ τὸν ἀγρόν αὐτὸν ἔδωκε τοὺς κολλήγας του καὶ τὸν ἐπαιραν. Ὁ Μανδαλιωγράφης θέλων νὰ διατηρήσῃ τὴν κατοχὴν του ἐπῆγε δι' ἀποτρίσεως καὶ κατέσχεψε τὴν σποράν μόνον καὶ μόνον ἵνα διατηρήσῃ τὴν κατοχὴν του μενύεται κατὰ τὰ 1866 ἐνόμιον τοῦ δικαστηρίου, παρίσταται ὁ κ. ὑπουργὸς ὡς πολιτικὸς ἐνάγων, ζητεῖ ἀναβολὴν ὁ κατηγορούμενος, δὲν δίδεται, ἀποσύρεται καὶ δικάζεται ἐρήμην καὶ κηρύττεται ἀθώος. Ἐρχεται πάλιν ὁ αὐτὸς ὡς κατηγορούμενος εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν παρελθόντα σκεπτικόν διὰ πρᾶξιν ἀναγομένην εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν μάτην οἱ δικηγόροι ἐπικαλοῦνται τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν περὶ κυριότητος, ἣν ἐκίνησεν ὁ κ. ὑπουργὸς, ἀναγνωρίσας τὴν κατοχὴν τοῦ ἀγροῦ εἰς τὸν κατηγορούμενον, μάτην λέγουν ὅτι τὸ ἀντικείμενον εἶναι ἀντικείμενον πολιτικῆς διαφοράς, τὸ δικαστήριον τὸν κηρύττει ἐνοχὸν ἐπὶ φθορᾷ, τώρα τὸ ὀλίγον

